

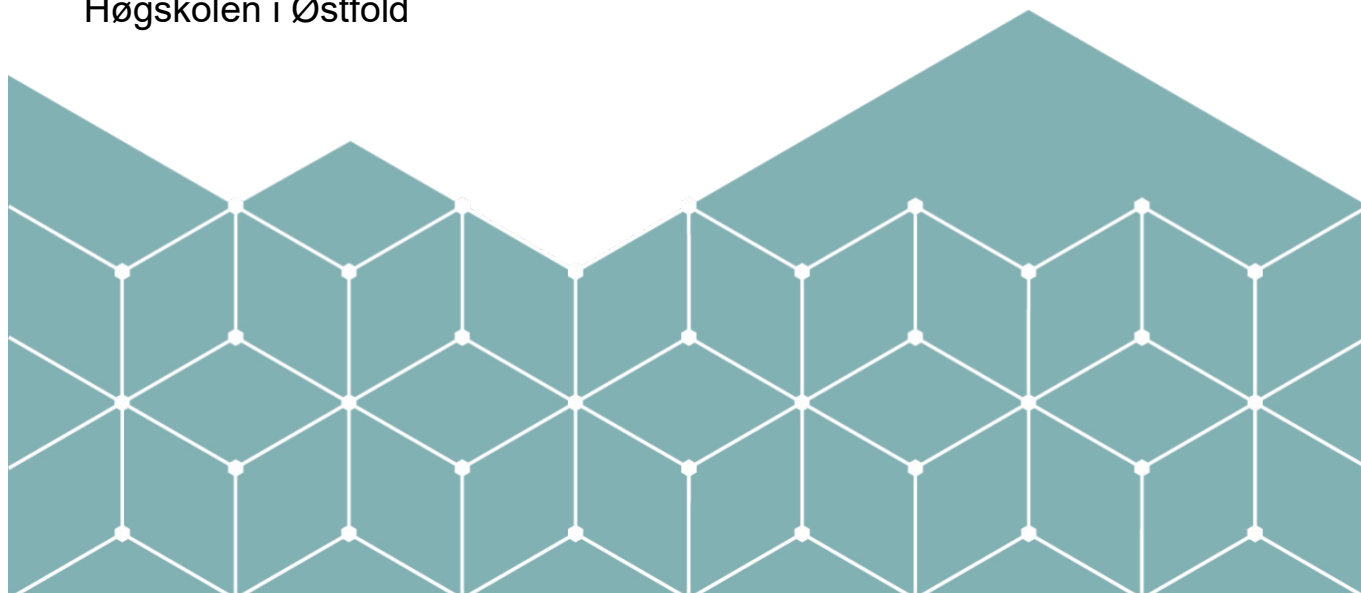
MASTEROPPGAVE

***De yngste barnas stemmer på en småbarnsavdeling
- et eksperimenterende og utforskende utviklingsarbeid***

Grete Billdal

Dato: 15.05.2023

Masterstudium i Barnehagepedagogikk og småbarnsvitenskap 0-3 år
Fakultet for lærerutdanninger og språk
Høgskolen i Østfold

Forord

Jeg har alltid vært nysgjerrig på stemmer og lytting i vid forstand. Et stemme kan være mer enn ord, jeg opplever at det kan være mange flere forbindelser, som står i relasjon til andre aktører: synlige, bevisste, usynlige og ubevisste. Tenk at mine erfaringer, tenkninger, verdier, ord, kunnskap, følelser og affektive forbindelser skal søke koblinger i flere felt: profesjons, politisk -og vitenskapelig felt. Forbindelser og sammenhenger i et komplekst barnehagefelt.

Denne masteroppgaven er en kollektiv skapelse. Jeg ønsker å takke mange, men nevner skammelig få; smoothiekork, samtaler, latter, regnjakke, vær, vind og vann, sykkel, vannflaske, Børretzen og Myhres sang «Fortere» og MANGE flere.. Dere er mer tallrike en jeg kan ane!

Tusen takk til veileder Bente Ulla. Du har vist sterk tro på oppgavens tematikk, og at jeg kunne skrive den frem. Jeg har hørt verdifulle heiarop, takk for hjelp og bidrag med tenkninger og tekst.

Tusen takk Tone, for at du bidro med en siste prosess-korrekturlesing, og for at din tro på innholdet.

Jeg takker og bukker til barn og kolleger på jobben min. Dere har alle forbindelser til denne masteroppgaven. En ekstra varm oppmerksomhet til barn og kolleger jeg har blitt kjent med disse årene på avdelingen jeg jobber til daglig. En spesiell takk til de som viste engasjement til å virke med i datagenereringen, store som små!

Da masterutdanningen betales av egen lommebok, er jeg takknemlig for å få OU-stipend, og tildelt masterstipend av ELLA og STAS. Tusen takk også til styrer Joachim for god tilrettelegging i forbindelse med studiet.

Til kollokviegjengen min! Stine, Merete og Eva: Dere er morsomme! TUSEN TAKK for latterbrøl, omsorg, motiverende ord, omtanke og kjærlighet. Tusen takk for alt jeg har lært av -og med dere.

Kos og klem til Oda, Frida og Ingar. En ekstra thank you til Frida som hjalp meg med engelsk oversettelse -og som viste interesse og nysgjerrighet for mastergradsarbeidet allerede før jeg begynte på studiet.

Det kjennes uvirkelig ut å iverksette skrivingen på verandaen en varm sommerkveld juni 2022. Livets fabelaktige erfaringer, jobbens fantastisk erfaringer. Inn i eventyrlig kunnskapingsprosesser. Tematikken og kompleksiteten setter fart inn i tenkemaskinerier, gjøremaskinerier og videre inn i u-tenkte maskinerier.

Grete Billdal

Oslo, 15.05.2023

Sammendrag

Denne masteroppgaven retter oppmerksomhet mot hvilke oppdagelser som kan gjøres gjennom pedagogiske og filosofiske tenkninger, med ekstra nysgjerrighet for hva de yngste barnas stemmer kan være og bli. Datagenereringen gjøres kollektivt med kolleger på avdelingen jeg jobber, i forbindelse med et eksperimenterende utforskende utviklingsarbeid. Jeg noterer i en Dagbok som er en del av det empiriske materialet. Vi eksperimenterer, og søker forbindelser, med tenkninger om at de yngste barnas *stemmer* kan være noe mer enn stemmebånd og vibrasjoner. Gjennom eksperimenteringene oppdager vi at disse nyoppdagede stemmene har mange ulike og unike forbindelser, som står i relasjon til noe eller noen.

Forskerposisjonen tar utgangspunkt i kritisk posthumanistiske tenkninger. Jeg som forsker søker analytiske bevegelser i Dagboken. Funnene settes i sammenheng og i bevegelse med noen av tenkningene til prosessfilosofene Deleuze og Guattaris filosofiske univers.

Masteroppgavens intensjoner er ikke å søke etter sannheter, men å rette oppmerksomhet til hvordan disse tenkningene kan skape bevegelser i teori og i praksis. Jeg har stått, og står i, mange valg og dilemmaer, som utfordrer, og som ikke lar seg løse. Masteroppgaven forsøker å belyse kompleksiteten i småbarnspedagogikken og småbarnsvitenskapen, med ekstra oppmerksomhet for de yngste barnas stemme. Gjennom analytiske bevegelser har vi oppdaget at praksis, og tenkninger om de yngste barnas språk, er mye mer mangfoldig og kompleks en hva vi kunne tro på forhånd.

Summary

This master thesis brings attention to which findings can be revealed through pedagogical and philosophical musings, with a curiosity for what the voices of the youngest children may be and become. The generation of data is done collectively with an experimenting and explorative process.

I write notes in a Diary as part of the empirical material. We experiment, and seek connections, with the belief that the youngest children's voices can consist of something more than vocal cords and vibrations. Through our experiments, we find that these newly discovered voices have several different and unique connections, which stand in relations to different objects and people. My position as the researcher is based in critical post humanist thoughts. As the researcher, I seek analytic movements in the Diary. The findings are created through relations, and in movements, with some of the musings of the philosophical universe of process philosophers Deleuze and Guattari.

The intention of the thesis is not to seek truths, but to direct attention to how these thoughts can create developments in theory and in practice. I have been standing, and still stand in many choices and dilemmas that challenge, and that cannot be resolved. The thesis attempts to illuminate the complexity of early childhood education, with an extra attention to the voices of the youngest children. Through analytic movements we have found that practice, and musings about the youngest children's language, is much more diverse and complex than we could have expected beforehand.

Innholdsfortegnelse

Forord.....	2
Sammendrag	4
Summary	5
Kapittel 1: Introduksjon: Da ser vi på hverandre	7
Mange dråper små:	11
Kapittel 2: Tematikken utvides mot videre valg av studiens tilnærming.....	15
Kollektive tilnærminger	19
Kapittel 3: Stemmer i en barnehagefaglig kontekst.....	27
Kapittel 4: Brusende stemmer blir til forbindelser	31
Kapittel 5: Vann blir til vitenskapsteori	41
Organløse kroppar.....	43
Maskinerier.....	47
Kapittel 6: Metodologiske tilnærminger utvides	51
Metodologiske forbindelser i flere retninger	52
Kapittel 7: Utforskende utviklingsarbeid -kollektive og kreative prosesser	61
Kapittel 8: Tre bøtter på benken	71
Kapittel 9: Analytiske tenkemaskinerier.....	79
Første gjennomlesing	81
Andre gjennomlesing.....	85
Kapittel 10: Mangfoldiggjøring av stemmer	89
Kapittel 11: «Dette er et magisk øyeblikk»	101
Litteraturliste:.....	105
Vedlegg:	111

Kapittel 1: Introduksjon: Da ser vi på hverandre

Vi sitter ved bordet, med matboksene og flaskene foran oss. Vi er i gang med å spise innholdet i matboksene, og har akkurat sunget matsangen «Kua mi, jeg takker deg». Barna deltar på ulike måter, noen synger, noen bruker tegn til ordene. Noen barn vugger, noen ser ut i lufta med hendene i fanget.

Seks av syv barn har nettopp begynt i barnehagen på småbarnsavdelingen. De har vært her et par uker.

Det er stille rundt bordet.

En av de ansatte begynner å riste på hodet sitt med forsiktige bevegelser. Etter hvert blir flere med. En av de ansatte og to barn rister på hodet sitt. Noen av de andre fortsetter å spise, noen smiler, noen ser en annen vei.

Flere smil kommer frem. Vi rister og rister. Noen lar seg friste og blir med, andre tar en pause. Forskjellig tempo, saktere - forttere.

Innimellom så stopper vi. Da ser vi på hverandre. Ser og ser.

Et av barna som begynner igjen å riste på hodet sitt. Alle rister med. Så ser vi på hverandre. Smiler.

Så kommer stillheten igjen.

Fortellingen fra bordet denne formiddagen i barnehagen, er en av mange hendelser eller erfaringer jeg har fra praksislivet på småbarnsavdeling i barnehagefeltet. Det er en av uendelig mange fortellinger som skjer i løpet av hverdagen. I denne studien har jeg latt nysgjerrigheten for slike øyeblikk få spille hovedrollen.

Med nysgjerrigheten for slike, og lignende øyeblikk, ønsker jeg å bidra for å rette søkelys inn i et komplekst barnehageliv. Jeg gjør det vel vitende om at øyeblikket er fylt med ulike tematikker som blander seg inn i hverandre til enhver tid. Jeg gjør det vel vitende om at jeg ikke ser alt. Tvert imot er jeg nysgjerrig på nyanser som kan komme frem i det jeg øker oppmerksomheten mot mer enn det jeg kan forstå og begripe i øyeblikket. Jeg erfarer barnehagelivet som veldig komplekst, om det er rundt spisebordet, i sandkassa, i garderoben eller på vei til et sted. Kompleksiteten som jeg kan oppdage i rundt meg -og kompleksiteten i det jeg ikke klarer å oppdage. Gjennom erfaringer, kunnskap, holdninger eller rammebetingelser vi forholder oss til, kan jeg stadig oppdage noe mer -eller kanskje heller skal si -noe annet enn det jeg først ble oppmerksom på. Med kompleksitet som linse har det åpnet mange spørsmål, og gjennom slike spørsmål har jeg invitert inn til kollektive drøftinger og refleksjoner sammen med personalet. Jeg kommer tilbake til valg av metodologiske tilnærminger.

Studien har funnet sted i en barnehagehverdag som er fylt opp med ulike aspekter og dilemmaer, over tid har jeg stått i mange valg. Det er *de yngste barnas stemmer* som blir stående som fremste tematikk. Dette innebærer at mange andre tematikker må settes i bakgrunnen, mens *stemmer* kommer fremst på scenen. Jeg ser at tematikken har forbindelser til demokrati, til lekne væremåter, kommunikasjon og det som har fått tilnavnet toddlerkultur. Men det er spørsmålet om hva vi kan gjøre av oppdagelser, når vi utforsker hva de yngste barnas stemme kan bli, som blir stående fremst i studien. Det er flere spørsmål som følger med: Hvordan kan vi lytte og forholde oss til stemmene til de yngste barna? Hva betyr de ulike smilene til barna? Hva betyr de ulike ropene eller kroppslige utbruddene? Hvordan kan de virke i større sammenhenger? Hvordan kan vi utforske praksis og eksperimentere med erfaringer og kunnskap? Sammen med personalet har vi spekulert og undret oss.

Dersom et barn gjør et hopp, hva kan dette hoppet innebærer? Hvordan responderer jeg? Hva legger jeg merke til? Hvordan forsøker jeg å legge merke til noe mer? Kan jeg hoppe tilbake? Kan en hoppende kropp bli en stemme? Utfordrer dette meg til å spørre hvordan et hopp kan virke? Noen ganger er det bare den ene foten som bøyes, eller at begge knærne bøyes. Men ingen kropp som letter fra gulvet. Hvordan virker praksis rundt dette hoppet? Forteller barnet meg noe? Stiller det meg spørsmål? Hva skjer om vi åpner for at hopp kan være en stemme? Kan barn snakke sammen gjennom hopp? Møte hverandre med et hopp, glede seg med hverandre, trøste hverandre gjennom hopping? True hverandre? Jeg skal innta tenkninger hvor hopp, for eksempel, ikke er alene som aktør i barnehagepraksisen, men en av mange i en kompleks barnehagehverdag.

Hvordan vi ansatte samtaler og reflekter om barns måter å utrykke seg på, kan handle om holdninger, kunnskap og hva personalet i barnehagene synes er verdifullt. Barn kan gi uttrykk for at et hopp kan være fremragende. Det kan være veldig velkomment, men også skremmende – og mange ulike varianter mellom der. Hvordan ulike hopp kan forstås kan være komplekst. I denne studien har jeg eksperimentert videre med denne kompleksiteten. Jeg har invitert med kolleger, for å eksperimentere og utforske tenkninger og kompleksiteten i småbarnspedagogikken og småbarnsvitenskapen.

Denne eksperimenteringen finner også sted i meg selv, underveis, og i ettertid. Denne studien med de teoretiske og empiriske materialene har ført til at spørsmål og fokus har endret seg underveis. Som en begynnelse hadde denne oppgaven tittelen: «De yngste barna sine stemmer, noe mer en verbale og nonverbale ytringsmåter». Underveis har jeg arbeidet med å orientere meg forbi de dikotomiene. Jeg forsøker å slå en strek over verbal og nonverbal, og heller si stemmer, de yngste barna sine stemmer -som noe mer enn både lyd, bevegelse og ytring. Metodologien har blitt til gjennom kollektiv utforskning og eksperimentering. Gjennom prosessen så hektet det seg på et utforskende utviklingsarbeid som foregikk på avdelingen jeg er ansatt.

Jeg velger å kalle den metodologiske prosessen «eksperimenterende utforskende pedagogisk utviklingsarbeid». Den metodologiske tilnærmingen gir muligheter for å stille ulike spørsmål: Hvordan kan for eksempel personalet forholde seg til ytringene til de yngste

barna i barnehagen? Hva kan de yngste barna sine ytringer være? På hvilke måter virker de yngste barna sin stemme i barnehagen? Den utforskende og eksperimenterende prosessen har sterke forbindelser til kritisk posthumanisme og hvordan Braidotti (2013) tenker at subjektets tilblivelse blir til. Jeg skal forsøke å rette oppmerksomheten mot subjekttilblivelse, og hvordan etikken kan være en del av det. Det empiriske materialet har vært i endring underveis. Jeg har gjort datagenerering på avdelingen jeg jobber til daglig. Det har resultert blant annet i en Dagbok som er en del av det empiriske materialet. Den inneholder min stemme, og beskrivelser av prosessen, i et utforskende utviklingsarbeid som ble skapt med kollegene. Slik blir det på en måte mine notater av hva jeg erfarer, sanser og tenker i dette utforskende pedagogiske utviklingsarbeidet.

Jeg håper at studien kan bidra med tematiske innspill for de yngste barn sine stemmer, og jeg betrakter tematikken som relevant inn i profesjonsfeltet og samtidig inn i forsknings- og vitenskapelig feltet. Temaet henger sammen med den sosiale, politiske, historiske og kulturelle verden vi er en del av, og målet er som tidligere antydnet, er å skape bevegelser i tematikken og koble den sammen med en kompleks barnehagehverdag. Det er ikke bare barna sine uttrykk, handlinger eller språklige sammenhenger som skal utforskes, men også hvordan personalet oppfatter og oppdager dem. Og hvilke oppdagelser vi kan gjøre i dette utforskende utviklingsarbeidet. Underveis kommer det mange spørsmål, det er ikke alle som besvares. De er tenkt slik at man kan hekte på egne funderinger, og med intensjoner om at spørsmål og svar ikke alltid kan svares på med en gang. De kan bidra til å skape tenkninger om at livet i barnehagen er komplekst. Denne masteroppgaven har ingen hensikter å landes i svar med to streker under.

Oppgavens forskerspørsmål er:

Hvordan kan nye oppdagelser om de yngste barnas stemmer på en småbarnsavdeling bli til, gjennom eksperimenteringer og utforskende utviklingsarbeid?

Mange dråper små:

I dette mastergradsstudiet har det vært mange bidragsytere. Vann er en av de som kommer til å skape bevegelser i kapitlene, og som har bidratt i forskningsprosessen. Underveis har jeg dryppet dammer, det er drypp fra Dagboken. Der vil det for eksempel være skrivefeil, og det er ikke sikkert alle dryppene gir sammenhengende mening. Men, jeg har fundert hvordan de skulle gjengis, og jeg har valgt å beholde de slik de opprinnelig var, med diverse skrivefeil. Jeg har tenkt at de uansett bidrar i ulike sammenhenger -både i oppgaveteksten, men også i forskningsprosessen. Kanskje de ulike dammene er som søledammer? De kan appellere på ulike måter: de kan hoppes i med fryd, noen hopper over dem, eller går veien rundt. Jeg har også sett barn som legger seg flate på magen og slurper i seg vannet, fugler vasker seg i dem, hunder drikker av dem, olje kan sees som magiske flotte farger, søledammene kan være formet som hjerter, men de kan også være livsfarlige, dersom de er dype nok. Disse dammene er H₂O, men samtidig er de mye mer enn det. Både dammene, Dagboken og det utforskende utviklingsarbeidet er noen av aktørene i det empiriske materialet. Etter at dryppene har blitt presentert underveis, fortsetter de å virke i forskningsprosessen.

Før jeg presenterer kapitlene kort, skal jeg dele noen tanker, eller utfordringer, om oppgavens utallige valg som ikke er skrevet frem i teksten. Jeg kobler disse utfordringene til valget om få underkapittel, men flere hovedkapittel enn hva som kan være tradisjonelt.

Det føles som at jeg står med en halvliters flaske. Den skal fylles. Slik som et word-dokument.

Hva kan den fylles med? Vann? Shampo? Urin? Sand? Saltvann? Blekk? Småstein? Leire?

Hvordan skal den fylles? Med trakt? Med vannslange? Med skje? Dråpeteller? Pinsett?

Valg! Dilemma! Avveininger! Prosess! Skape! Eksperimentere! Ta mere med! Slette! Valg!

Det er ikke plass, jeg vil velge mer av det ene, jeg har mer å fortelle, men det passer ikke i flasken

Hver gang jeg forlater tastaturet, så har jeg forlatt word-dokumentet med for eksempel med leire. Når jeg kommer tilbake, så fortsetter jeg med småstein. Hvor var jeg? Hvor skal jeg? Jeg søker måter å skape sammenhenger. Jeg finner (for) mange, men må velge få. Hvordan kan jeg holde en rød tråd for andre, når jeg har utfordringer med tråden selv? Jeg kan forsøke.

I kapittel 1, med **introduksjon: Da ser vi på hverandre** vil jeg vise nyanser i hva jeg har med meg av oppdagelser, og hva jeg er nysgjerrig på å utforske videre i hverdagens kompleksiteter. Jeg begynner å skape forbindelser mellom et kollektivt utforskende pedagogisk utviklingsarbeid og profesjonsfeltet.

I kapittel 2 når **tematikken utvides mot videre valg av studiens tilnærming**, skapes det forbindelser til kritisk posthumanisme og tenkninger fra Gilles Deleuze og Fèlix Guattari. Jeg fremhever forbindelser for å tenke hendelser prosessuelt med *maskiner*, gjennom *rhizomer* og å *skape kart* på veien. Jeg skriver kort om kompleksiteten hvor jeg erfarer en dobbeltrolle som presenteres med etiske utfordringer.

I kapittel 3 forteller jeg om **stemmer i en barnehagefaglig kontekst**. Med forenklede linjer skapes forbindelser til et teoretisk, historisk og politisk barnehagefelt. Jeg fører oppmerksomheten mot å tenke profesjonsutøvelse som etiske gjøringer og som kan skapes igjennom tilblivelser.

I kapittel 4 hvor **brusende stemmer blir til forbindelser**, forteller jeg om hvordan vi kan gjøre utforskinger om språk, lytting og stemmer. Og skape forbindelser med eksperimenterende bevegelser.

I kapittel 5 når **vann blir til vitenskapsteori** med Deleuze og Guattaris tenkninger, forsterkes forbindelsene med begrepene Body without organs/organløs/BwO. Jeg skriver om hvordan en slik forståelse av praksis kan bidra til å utvide tenkninger om pedagogisk praksis og småbarnspedagogikk.

I kapittel 6 når **metodologiske tilnærminger utvides** redegjør jeg for valg av forskningsmetodologi, og hvordan et eksperimenterende utforskende pedagogisk utviklingsarbeid har forbindelser til andre metodologiske prosesser. Jeg forteller om ulike konstruktive koblinger til profesjonsfeltet, og ser forbindelser til metodologiske gjøringer.

I kapittel 7 skriver jeg om **utforskende utviklingsarbeid -kollektive og kreative prosesser**, et kollektivt samarbeid på avdelingen presenteres. Datagenerering, og Dagbokens forbindelser som noe av det empiriske materialet gjøres rede for. Jeg forteller om tenkninger om dobbeltrollen - som pedagogisk leder og ansvarlig forsker.

I kapittel 8 skriver jeg frem at **det sto tre bøtter på benken**. Det var utfordrende å komme i gang med å skrive ned fortellinger som dokumentasjon. Tenkninger, gjøringer og utfordringer presenteres.

I kapittel 9, med **analytiske tenkemaskinerier** forsøker søker jeg å se etter bevegelser i det empiriske materialet med to gjennomlesinger. Til gjennomlesningene har jeg forberedt meg med tenkekoder. Jeg forteller om det jeg noterer under gjennomlesningene.

I kapittel 10 skapes det forbindelser og **mangfoldiggjøring av stemmer**: Notater fra de to gjennomlesningene ble kalt *sitater*, *tankespinn* og *utdrag* fra Dagboken. Jeg kobler disse notatene med tenkninger fra Deleuze og Guattari, og forsøker å skape forbindelser mellom masteroppgavens utforskende stemmer i et småbarns -og vitenskapelige landskapet.

I kapittel 11: «**Dette er et magisk øyeblikk**» forsøker jeg å samle dråpene, dammene, brusende og fossende bevegelser gjennom en trakt, med tenkninger om hva oppgaven har bidratt med, og hvordan tenkninger kan fortsette bruse eller bølge videre.

Kapittel 2: Tematikken utvides mot videre valg av studiens tilnærming

Jeg legger følgende premiss som linse gjennom fortellingen jeg innledet med: Rundt dette bordet foregikk det viktige samtale(r), og samtalen var bygd på mer enn ord og verbale ytringer. Jeg er blant annet nysgjerrig på hvordan barns uttrykk kan utarte seg? Hvordan kropp uavhengig av størrelse tar del i hverandres liv. Hvordan kan kroppers bevegelse og barna sine stemmer bli omdreiningspunkt i barnehagepedagogikkens maskineri? Hvordan kan vi oppdage nyanser i praksisen, ikke bare av det som er, men det som kan bli noe mer?

I forrige kapittel skrev jeg at studiens utforskende og eksperimenterende prosess har forbindelser til kritisk posthumanisme med tenkninger fra blant annet Braidotti (2013). Ninni Sandvik introduserte meg for posthumanistiske tilnærminger på den første forelesningen av masterstudiet høsten 2019. Hun koblet pedagogiske tenkninger til Gilles Deleuze. Hennes doktoravhandling handler om hvordan subjektet kan være mindre kontrollerbart ved å trekke frem menneskelige, materielle og diskursive handlingskrefter i ulike maskinerier (Sandvik, 2013). Interessen hos meg økte etter hvert som Sandviks tekster bidro mer med hans tenkninger. Det er noe med kombinasjonen med fokus for de yngste barna, og de vitenskapelige tilnærmingene fra Deleuze som gir meg *noe*. Hvordan kan det iverksette bevegelser på en småbarnsavdeling.

Mitt første møte med Sandvik var egentlig før jeg startet på masterstudiet. Da jeg leste temaheftet hun skrev om de yngste barna i barnehagen (Sandvik, 2006) i forbindelse med implementering av ny Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver i 2006. Da jeg leste kjente jeg gleden av noen belyste viktige perspektiver og elementer av livet til de yngste i barnehagen. Når jeg leser det på nytt nå, så gjør jeg nye oppdagelser. For eksempel refererer hun til egen undersøkelse hvor hun selv oppdaget 26 ulike kroppslige uttrykk for at noe er på vei til å bli, eller er morsomt. Det forteller noe om kompleksiteten i barns måter å uttrykke seg på. Ikke minst at vi kan oppdage nyanser, hvordan personalet kan åpne seg opp, og ta innover seg det kompliserte som pågår. I denne studien er de yngste *barnas stemmer* hovedtematikk, og jeg vil undersøke stemmer med oppmerksomhet for både tilblivelser og maskinerier. Jeg vil i flere omganger utdype hva jeg legger i *maskineri* og *tilblivelser* gjennom

oppgaven. Men starter med å introdusere det som en nysgjerrighet for sammensetninger av intensiteter og krefter, slik Ninni Sandvik (2010) beskriver det med henvisning til Deleuze og Guattari. Valg av både tema og tilnærming skal støtte meg i arbeidet med å løfte problematikker og muligheter koblet til hva barns stemmer er, og hva det kan bli.

Utforskningen foregår med filosofiske tenkninger og tilnærminger fra Gilles Deleuze og Félix Guattari (Colebrook, 2010; Deleuze & Guattari, 2015, 2021; May, 2005; Smith, 2019), men før jeg går inn på utvalgte tilnærminger vil jeg fortsette å understreke studiens premiss. Jeg tror at vi er deltagende i en kompleks verden, hvor mennesker og materialer påvirker og blir påvirket kontinuerlig – på både synlige og usynlige måter. Mitt utgangspunkt i denne studien er at det er uendelig mye som foregår til enhver tid. «Oavsett vilken typ av studie som ska genomföras kommer forskaren möta en ny miljö där en mängd nya relationer ska iscensättas (Gunnarsson & Bodén, 2021, s. 48). Jeg har forsøkt å gjøre rede for noen vesentlige elementer jeg bringer med meg inn i denne studien, og som gjennom prosessen kommer til å utvikles og endres på flere måter.

Det er ikke fordi jeg ikke tror på barnehagens innhold at jeg stiller spørsmål om de yngste barns stemmer og barnehagepedagogikken. Tvert imot: Jeg har hatt barnehagen som arbeidsplass i mange år. Og hver dag, i alle disse årene har jeg latt meg fasinere av hvordan språk, barnas væremåte, ulike sammenhenger og koblinger skaper premisser for ontologiske og epistemologiske vilkårene. I profesjonsfeltet generelt, men spesielt på småbarnsavdeling. Jeg knytter denne fasinasjonen til barns måte å være i verden på. Denne fasinasjonen for hvordan barn og ansatte er sammen i en bevegelig verden. Inn i denne fasinasjonen har ulike materielle aktører heftet seg på, og denne masteroppgaven skal utforske hvordan aktørene performativt kan virke i pedagogikken.

Jeg synes det er utfordrende å skille ut det *ene* fra det *andre*, da jeg opplever at barnehagelivet består av så *mye*. Det er bevegelig og endres på mange og ulike *måter*, med ulike og mange aktører. Det er kanskje derfor Deleuze har appellert til meg; «Kort sagt är den ingen någon epistemologi, utan istället en ontologi som säger att tänkandet är med och producerar verklighet och rentav är med om att å produsere sig själv» (Olsson, 2014, s. 40). Det medfører at teoriene eller filosofien ikke kan legge premisser for barnehagens innhold

alene. Mine erfaringer er nettopp at teorien ikke kan sette føringer for hvordan praksis kan forstås eller oppleves, teorien blir alltid mangelfull (Biesta, 2010). Dersom kunnskap og tenkninger blir til gjennom ulike møter og relasjoner, så legges det ulike premisser for kunnskapstilblivelse. Med en slik innstilling til hvordan kunnskap blir til, så medfører det at kunnskap kan skapes i hvert unike øyeblikk. For å ta det på alvor, så innebærer det at en type kunnskap aldri alene kan legge premisser for barnehagens øyeblikk. For når jeg oppdager et lite hodet som sakte bøyes nedover. Og en rødfarge i kinnene som blir mer og mer synlig. Over -og underlepper som endres og oppleves fra min side som strammere og strammere. Øyne som mister litt av utstrålingen de hadde for få sekunder siden. Så har jeg en tenkning om at en teori er for lite for å utforske hva som skjedde i denne sekvensen. Og at dette kan være et komplekst øyeblikk.

Hvordan kan vi oppdage leppene som stemmer? Øynene som stemmer? Forteller barnet noe? Snakker rødfargen til meg? Hodets bevegelse forteller noe. I denne spesielle hendelsen, så blir jeg fortalt noe. Men hva blir jeg fortalt? Hvordan kan ulike oppdagelser og nysgjerrigheten for disse øyeblikkene bidra i profesjonssammenheng og denne forskningsprosessen? Hvordan kan kritisk refleksjon være bidragsyter for at jeg kan oppdage noe nytt? Hvordan kan jeg skape tenkninger hvor jeg ikke søker enkle årsaksforklaringer for de ulike hendelsene jeg er med på?

Dahlberg, Moss og Pence (2012) har synliggjort hvordan ulike perspektiver koblet til virkeligheter eller forståelser av verden vi er en del av, kan være mye mer enn noe enkelt eller lettfattelig. Jeg, med kollegene skal forsøke å forstyrre perspektiver ved å eksperimentere med hva de yngste barnas stemme kan være, hvordan vi kan oppdage de, og hva skjer gjennom oppdagelsene. Jeg beveger meg i et forskningsfelt hvor jeg forsøker å jevne ut maktstrukturer og inkludere menneskelige, materielle og diskursive tenkninger (Olsen, 2015, s. 68). Masteroppgavens tematikk er de yngste barna sine stemmer, og hvordan de alltid er en del av tilblivelsesmaskinerier. Jeg forholder meg til maskintenkningen som at «Noe blir produsert: virkninger av en maskin, og ikke metaforer» (Deleuze & Guattari, 2021, s. 13). «Han ser ikke naturen som natur, men som produksjonsprosess som produserer det ene i det andre og kobler maskinene sammen» (s. 14). Maskintenkningen er ikke metaforer, det innebærer produksjonsprosesser, krefter, intensiteter og strømninger (Sandvik, 2013, s. 50).

Enhver maskin kan være koblet til en annen maskin, som er produksjonsprosesser, og kan innebære avbrytelser, produksjoner eller fortsettelser av krefter, intensiteter og strømninger (Deleuze & Guattari, 2021, s. 17). I denne forskningssammenhengen kan eksempler på maskiner være lyttemaskiner, stemmemaskiner og kunnskapsmaskiner. Maskinene har forbindelser til hverandre. Tenkingen om maskiner som noe prosessuelt innebærer at det ikke finnes skille mellom natur og menneske, og det kan skapes måter å eksperimentere med virkninger, sammenhenger og prosesser (s. 16).

Jeg ser dette i sammenheng med ontologiske og epistemologiske premisser for barnehagepraksis. Hvordan kan praksis bli noe mer, ved å søke forbindelser, som forsøker å oppdage noe annet enn konstruerte kategorier og representasjons tenkninger. Jeg søker etter tilnærminger som skal handle om at barnas stemme alltid trer frem, skapes, eller forstås i ulike sammenhenger. I forlengelse av det har jeg funnet støtte fra arbeidene til Gilles Deleuze og Felix Guattari. Deres tilnærminger støtter meg i å utforske hvordan barnets stemme kan virke i sammenhenger, både her- og nå, på flere felt og i større sammenhenger. Formålet med studien er å bidra med å skape kunnskap og rette oppmerksomheten mot hva en stemme kan være, og hvordan denne tematikken kan virke i en flere sammenhenger. Jeg tenker både stemmer og kropp som en praksis, eller flere praksiser, slik Rossholt (2015) har gjort. Dette inkluderer organløse kropper som åpner for en onto-epistemologisk posisjon av både synlige og usynlige aktører. Organløse kropper skal jeg forteller mer om i neste kapittel.

Jeg erfarer at det komplekse livet i barnehagen pågår til enhver tid, og at nåtiden alltid er i midten av noe. Rhizomatiske koblinger og forbindelser kan bidra til å sette ord på det komplekse som pågår; «Skapa en karta, inte en kalkering» (Deleuze & Guattari, 2015, s. 30). Ved tenke profesjonsutøvelse som å skape et kart, i stedet for å bruke kart, så er det ikke teorier som setter bestemmelser for hva som kan være rett eller galt i praksis. Kunnskap kan endres igjennom tenkinger og gjøringer. Rhizomatiske tilnærminger forplantes ikke, de gror ikke fast. De er alltid bevegelig og mangfoldig (s. 48). Når sammenhenger mellom årsak og virkning skyves i bakgrunnen (Coolebrook, 2010, s. xxvii), kan det komme ukjente og kanskje mer interessante perspektiver tilgjengelig i kunnskapsproduksjonen. Slik kan det åpne seg muligheter gjennom eksperimenterende tilnærminger. I denne forskningsprosessen arbeider

jeg med å ivareta prosessuelle drivkrefter og å holde eksperimenteringen åpen gjennom rhizomatiske forbindelser.

Kollektive tilnærminger

Jeg kan bli fristet til å søke svar i kunnskap og erfaringer jeg er trygg i. Det som er gjenkjennelig skaper trygghet (Andersen & Sandvik, 2015, s. 36). Hva kan skje når vi setter tryggheten i spill? Ved å iverksette bevegelige praksiser, sette tanker, praksis og kunnskap i bevegelse, hva kan da skje med det praksisnære livet i barnehagen? Gjennom denne prosessen har jeg merket at tryggheten jeg kan kjenne på gjennom ulike roller, som pedagogisk leder, som masterstudent og som forsker settes på spill. Ved å skape et empirisk material kollektivt med kolleger, å inkludere praksisen på avdelingen som jeg har pedagogisk ansvaret for, så føler jeg, at jeg setter egen profesjonsutøvelse og kanskje profesjonsforståelse på spill. Det blir jeg ydmyk av å tenke på, men også usikker på hvordan jeg kan bidra med kritiske tilnærminger i denne forskningsprosessen. Men jeg skal forsøke.

Jeg har tross alt involvert flere aktører i studien, det har krevd oppmerksomhet mot forskningsetiske premisser. Jeg har arbeidet i skjæringspunkt mellom å utføre mastergradsstudiet, samtidig som jeg har vært pedagogisk leder i personalgruppen som har samarbeidet i det utforskende utviklingsarbeidet. Erfaringer og kunnskap jeg har fått fra barnehagelæreryrket skal kobles inn i arbeidet med vitenskapelige prosesser. I et fellesskap har kolleger og jeg forsøkt å oppdage, utvide, eksperimentere og utvide tenkninger, holdninger og kunnskap. Gjennom et pedagogisk utforskende utviklingsarbeid skal vi sammen skape empiri og nye forståelser. Tilnærmingen har forbindelser til pedagogisk dokumentasjon, en kollektiv utforskende arbeidsform som kan bidra til kritiske refleksjoner og skape nye perspektiver (Kolle et al., 2017, s. 13). Dersom Sandvik (2006) fremhever at det finnes minst 26 ulike måter å si noe er morsomt på, så stiller jeg meg undrende til om det finnes like mange måter å for eksempel utforske lillefingerens eller leppenes bevegelser.

Det utforskende pedagogiske utviklingsarbeidet tok form på avdelingen hvor jeg jobber til daglig. Vi er tre ansatte og ni barn i alderen 1-3 år. Gjennom det utforskende utviklingsarbeidet har vi over tid forsøkt å begripe hva de yngste barna sine stemmer i barnehagen kan være. Vi har eksperimentert med egen kunnskap og reflektert i fellesskap. I

mai 2022 begynte vi med å stille spørsmål om hva barnas stemmer i barnehagen kunne innebære. Og selv om «ord» kom først på listen nedenfor, utvidet vi raskt mot at de yngste barna uttrykker seg på mange flere måter. Her er oppgavens første drypp:

Drypp fra Dagboken:

- ord
 - kroppsspråk
 - humør: at man forsøker å vise hvordan man har det
 - gjemme seg
 - bevegelser
 - smil
 - utføre handlinger
 - lyder barna skaper
 - gråt
 - tristhet
 - pusten
 - følelser
 - tung pust
 - at det er mye følelser i uttrykkene til barn, men motstridene signaler for tolkeren
 - hvor de ønsker å være
 - ansiktsuttrykk
 - latter
-

Når listen begynner med «ord» så kan jeg først tenke at det er det verbale språket som får oppmerksomhet i forbindelse med stemmer. En inndeling av språket som verbalt og nonverbalt er kjent for mange i barnehagefeltet som jeg var inne på (Høigård, 2006).

Gjennom dikotomier fremheves tradisjonelt det ene foran det andre, og i den sammenhengen fremstår ofte det verbale som sterkere enn det nonverbale. Som ansatt i barnehagen kan jeg høre denne hierarkiseringen når jeg hører utsagn som for eksempel: «Han har ikke språk enda» eller «det er kjedelig å jobbe med de yngste da de ikke snakker». På avdelingen jobbet vi videre med det utforskende utviklingsarbeidet, og det fikk flere forbindelser som blir utdypet etter hvert. Så la meg understreke: Vi stoppet ikke med å sette punktum etter opplistingen.

Igjennom det utforskende utviklingsarbeidet har jeg og kollegene skrevet ned historier om barna sine stemmer. Historiene er en del av det empiriske materialet som blir grunnlaget for analyseringen. Jeg kan kalle det historier, praksisfortellinger, narrativer eller hendelser. De ulike ordene betyr ulike ting i ulike sammenhenger. «En hendelse skjer her og nå, blir til, samtidig som den innskrives sosialt. Så en aktivitet, virksomhet og et sansemessig uttrykk kan analyseres som en hendelse, eller som en serie av hendelser» (Rossholt, 2012, s. 66). Historier i seg selv, innebærer flere diskursive sammenhenger. I hvilke sammenhenger historier oppdages, fortelles og lyttes til spiller altså inn for hvordan vi kan oppfatte historiene. Tradisjonelt utvikles barnehagens innhold gjennom refleksjon, og kunnskap utforskes gjerne igjennom praksisfortellinger (Fennefoss & Jansen, 2020).

Her kommer en av fortellingene fra det empiriske materialet, som har hatt, og kommer til å ha koblinger i teksten.

Drypp fra Dagboken:

Vi er i vannkanten.

To hvite sko små sko med borrelås. Helt i vannkanten. Et steg settes foran det andre.

Jeg sier: «Nei, ikke lenger».

Jeg ser opp på ansiktet, på veien dit merker jeg kroppen til barnet endrer seg.

Jeg ser at hodet bukket nedover, øynene ser ned. Blir de smalere? Munnen brettes, for meg ser den furten ut, skal det komme gråt?

Jeg ser huden. Blir den rødere? Betyr denne rødfargen noe? Kroppen, ansiktet stopper opp, jeg stopper opp. Stopper vannet også? Hva betyr alle disse signalene? Hvordan kan jeg tolke de? Gjorde jeg noe galt?

Jeg føler selv at stemmen min var vennlig.

Jeg titter bort på kollegaen min som står et stykke unna. Jeg lurte på om han la merke til det?

Å bruke mine ord, eller våre ord. Min stemme, eller våre stemmer, til å beskrive barnas stemmer har vist seg å være vanskelig. Det har utfordret, og satt meg i et dilemma som ikke lar seg løse. Allikevel har vi prøvd. Jeg har prøvd.

Både min, kollegaers og barnas stemme virker alltid i relasjon til *noe* eller *noen*. I dagligtalen hører jeg ofte uttrykk som «hun prøver å telle», «han prøver å snakke, men han bare lager lyder» eller for eksempel «han forsøker å trøste henne». Alle disse eksemplene gir uttrykk for at barna *forsøker* å gjøre noe. Jeg går inn i denne oppgaven med premisser om at dette er ikke forsøk fra barna sin side. Dette er verdifulle og unike uttrykk, dette er verdifullt NÅ. Og nå er det jeg som skal forsøke. Jeg som forsøker å beskrive. Å sette ord på øyeblikk. Å

utforske sammenhenger, med den gjentakende faren om jeg kanskje ikke fullt ut kan forstå, det jeg prøver å forstå. Men jeg kan forsøke med eksperimenteringer og med utforskninger, som forsker og som pedagogisk leder.

Å være pedagogisk leder og samtidig masterstudent med ansvar for en studie, utløste flere spenningsfelt som jeg manøvrerer i. De kan kobles inn mot et helt profesjonsfelt, og videre til etiske problematikker. Ved å være nysgjerrig på de yngste barna sine stemmer, gjennom kollektive eksperimenterende metodologiske tilnærminger, plasserer jeg dette forskningsbidraget vitenskapsteoretisk til kritisk posthumanisme. Jeg finner likheter med Braidottis (2013, s. 49) koblinger til kritisk posthumanisme, og plassering av subjektet som relasjonelt og konstituert i og av mangfoldigheter. Gjennom disse mangfoldighetene så innebærer det også et ansvar for relasjonene man blir til i, også for forskersubjektet, og de andre rollene jeg har. Posisjoneringen gir muligheter for å søke kompleksiteter som medfører ulike etiske fordringer. I denne masteravhandlingen vil jeg forsøke å skrive frem underveis hvordan jeg som forsker er kritisk til ulike aspekter og gjøringer i eget forskningsarbeid.

Så selv om jeg har arbeidet tett med personalet i det utforskende utviklingsarbeidet, hviler det forskningsetiske ansvaret for denne studien og denne oppgaven på mine skuldre. Det er jeg som er forskeren og har gjennomført masteroppgaven. Ovenfor har jeg forklart litt om hvordan jeg har jobbet tett med personalgruppen i studien, men det er likevel viktig å understreke mitt ansvar. Det er ikke et ferskt ansvar. I disse årene har jeg hatt samme nøkkel til barnehagen. Jeg har gått igjennom de samme dørene år etter år. Jeg har byttet ut joggeskoene mine flere ganger, men jeg har samme vinterjakke. Det er flere endringer som har virket inn i barnehagen i denne tiden. Rammevilkårene for barnehagene har blitt endret med blant annet bemanningsnorm, det har kommet ny rammeplan, fokuset mot barnas lekemiljø har endret seg, barnehager forsøker å promotere seg gjennom sosiale medier, kolleger og barn har begynt og avsluttet tiden sin i barnehagen.

Med andre ord har jeg god kjennskap til feltet og til barna som blir involvert i studien. De aller viktigste aktørene er barna. Et av de viktigste premissene ved denne studien er at jeg har hatt og har utallige møter tett på barn under tre år over mange år. I disse møtene har jeg følt på usikkerhet. Å stille seg undrende, spørrende og nysgjerrig til barnas stemmer er også et viktig premiss som utøvende barnehagelærere. Usikkerhet kan melde seg når jeg spør et barn om jeg skal hjelpe det med å kle på seg. Og dersom barnet løper en annen vei, hva er det barnet forsøker å fortelle meg? Ønsker barnet hjelp av noen andre? Har det lyst til å tulle med meg? Er det opptatt akkurat nå? Liker ikke barnet å være ute? Er klærne ubehagelige? Har barnet lyst til å kle på seg et annet sted? Dette er eksempler på situasjoner hvor jeg føler på usikkerhet, og det frembringer ulike spørsmål. Tvilende tanker kan melde seg, hvorfor løper barnet? Hørtes jeg sint ut? Forsto det ikke hva jeg sa? Hvorfor løper barnet alltid fra meg? Hvordan kan jeg skape bedre situasjoner for påkledning? Hva er viktige verdier og læringspotensialer i garderoben? Hvilke diskursive praksiser har vi? De andre barna i gruppa synes påkledning er hyggelig.... Kan det være at barnet ikke føler seg inkludert?

Jeg kan kjenne glede når jeg finner strategier slik at barnet snur og kommer til meg likevel. Gledesbølger følger på mens vi ser hverandre inn i øynene og vi søker etter tærne som skal igjennom dressen. Glede når barnet selv går og finner skoene sine, og legger hånden sin på skulderen min slik at det får støttet seg mens det balanserer på seg skoene. Gleden når jeg føler meg invitert og barnet henter skoene mine. Jeg skal jo også være med. Sinte følelser kan jeg kjenne når barnet alltid løper sin vei. Jeg kan kjenne på et sinne mot barnet. Det er vondt å si, men det er mitt sinne. Sinne jeg kjenner fordi jeg ikke skjønner hvordan jeg kan skape endringer slik at ulike samspill kan bli bedre? Sint fordi jeg ikke mestrer. Sint fordi jeg tviler.

Gjennom utallige slike hendelser har jeg lært mye av barna, og det jeg har lært danner et viktig premiss for studien. Jeg har lært og lærer at det er mye jeg ikke vet, men at jeg kan fortsette å søke bevegelser i tenkinger jeg har. Jeg har lært av salte vanndråper som fyller øyekanten og glir nedover kinnet. Av å være. Sammen. Følelsene jeg har bidrar som drivkrefter i det pedagogiske arbeidet. De gode følelsene er kanskje de viktigste, løpende ben ved dagens første møte med de yngste barna, når de roper navnet mitt «De'te», hender som slås ut og omslynger meg, de yngste barnas hender som omslynger hverandre,

forventninger som ligger i de ulike stillhetene som ved den innledende, og etter hvert den avsluttende fortellingen. Ved å søke løsninger og ulike problematikker eller utfordringer skapes det engasjement hos meg, det skapes også nysgjerrighet. Samlet danner dette viktige drivkrefter og premisser som jeg tar med meg i både forskerrollen og rollen som pedagogisk leder.

Kapittel 3: Stemmer i en barnehagefaglig kontekst

Utforskningen av barnas stemmer har altså foregått på småbarnsavdelingen i barnehagen hvor jeg arbeider som pedagogisk leder. Med andre ord har det foregått i barnehagefeltet -i en norsk samtidskontekst. Jeg plasserer studien inn i dette barnehagepedagogiske og småbarnsvitenskapelige landskapet. For å se hvordan dette har blitt viktig, er barnehagens fremvekst av betydning. Gjennom barnehagens historie kan vi gjøre nye oppdagelser og bli mer kjent med oss selv. Barnehagens hendelser og fortellinger bringer med kunnskap slik at vi kan kjenne barnehagens fortid, framtid og nåtid (Aaserud, 2022, s. 106).

Barneasyl og barnekrybber er barnehagens begynnelse i Norge på 1800-tallet. Hensikten var at barna skulle ha et sted å være mens alenemødre skulle på jobb (Dæhlen, 2023). Gjennom historien har det blitt prioritert å legge til rette for eksempel diverse håndverksproduksjon, men også undervisning i regning, lesing og skriving. I eldre protokoller står det at barn trengte å leke slik at de kunne være glade. Jeg undres om lekens hovedhensikt var avbrekk fra andre gjøremål, men det kan også være uttrykk for at de så verdi i selve leken. Jeg velger å sette det i sammenheng med at asylene og barnekrybbene lyttet til barns behov og interesser. På 1900 – tallet ble asylene og barnekrybbene omgjort til barnehager i Norge og Skandinavia. De var inspirert av Frøbels kindergarten, som åpnet i Tyskland for første gang i 1840 (Dæhlen, 2023). Fröbel la vekt på at barndommen hadde en egenverdi. Hans hensikt var ikke å utdanne maskiner på oppdrag fra staten (J. Johansson, 2020, s. 82). Dette forteller meg at barnas stemmer, og barndommen som verdi, har vært viktig i barnehagens historiske linjer. Jeg er klar over at barnehagens historie har mange flere nyanser enn det som skrives frem her, da barnehagens historie er innholdsrik og inneholder mange perspektiver.

Jeg skal forsøke å oppgi noen meget forenklete og kortfattede linjer om endringer med tanke på muligheter og rettigheter for barn i Norge. Jeg vil særlig fremheve endringer som har forbindelser til barn, barnehage og barndommens posisjon og status. Barns status har vært i endring – både som medlem av familien og i barnehagen. Når synet på både familie og barnehage er i bevegelse, så medfører det at barnesynet er del av endringene. Da FNs barnekonvensjon ble ratifisert i 1991 i Norge, understreket den at de yngste barna i

barnehagen skal respekteres i kraft av å være et menneske. Politiske endringer påvirker med andre ord både rettigheter og muligheter for alle mennesker. Berit Bae (2018, s. 47) drøfter hvilke muligheter og utfordringer, og ut fra hvilke lover og forskrifter profesjonsfeltet må benytte seg av. Etter hvert som barn ble ansett som kompetente individer, med rettigheter til å påvirke egen hverdag (Korsvold, 2016 s. 164), stiller jeg spørsmål om hvordan kan barnehagene utformes slik at de yngste barnas stemme blir viktige og interessante bidragsytere? Utfordringen er aktuell i både historisk, nåtids -og fremtidsperspektiv. Jeg kan koble det sammen med Steinsholts (2007) tanker om barndommen. Han stiller spørsmål til at barndommen bli ansett som en slags «ventetid» til barn blir eldre. Utfordringen berører både barns status, barndom og barnehagepedagogikk, en verdifull barndom pågår nå.

Mikro og makropolitikk er i et avhengighetsforhold til hverandre, og May mener at mikropolitikk må komme først (May, 2005, s. 128). “Minor politics involves a *constant critique* and takes a reflective attitude” (Dahlberg & Moss, 2005, s. 151). Hvordan kan vi forsøke å være kritisk til egen praksis? Og hvordan kan det bli et etisk bidrag for profesjonsutøvelse? Andersen (2015, s. 276) mener etisk profesjonsutøvelse kan innebære tilblivelsesprosesser med diskursive og materielle aktører. For Lotta Johansson (2017) medfører dette et ansvar. Jeg anser denne masteroppgaven som et etisk bidrag for profesjonsutøvelse. Disse tenkningene som kobler tilblivelsesprosesser med etiske handlinger utdypes mer etter hvert.

«To embrace the concept of the machine is to move from a focus on the macropolitical to the micropolitical, from the molar to the molecular» (May, 2005, s. 126). Svært forenklet forstår jeg det som at makropolitikk handler om politiske og organisatoriske forhold, som for meg i denne sammenhengen innebærer det faste og stabile -og at det er noen utenfor som legger premisser for blant annet barnehagens innhold. Mikropolitikk handler om hvordan ulike hendelser og handlinger kan kobles maskinistisk sammen, og aktualiserer seg selv i tilblivelser i for eksempel pedagogiske maskinerier. Maskinerier som hefter seg sammen, og på en måter skaper bølger i vann. Senere i oppgaven forteller jeg om hvordan ansvar kobles sammen i maskinistiske tenkninger.

I denne studien blir endringene på politisk nivå koblet til hverdagslivet i barnehagen. I det empiriske materialet finner jeg beskrivelser fra personalet om at de legger merke til noe mer når de skriver ned fortellingene, og når de deltar og lytter til samtale med personalet. I den sammenhengen står det at blikk, fokus og åpenhet endres ved å delta i samtale. Jeg setter det i sammenheng med mikropolitiske hendelser, hvor personalet tar med seg tenkninger om pedagogisk praksis, og hva det vil si å være et menneske, på en avdeling hvor de yngste barna i barnehagen er.

Når både Grunnloven § 104, og Barnehageloven § 3, inneholder normative setninger om inkluderingsperspektiv om at de yngste barna skal få uttrykke seg, da trenger profesjonsfeltet kunnskap og forskning om hvilke måter de kan uttrykke seg på (Bae, 2018, s. 38). Ved å eksperimentere med egne tenkninger eller kunnskap så kan målet være å oppdage dårlige prosesser, eller ulike intensiteter som hemmer ulike forbindelser (Baugh, 2005, s. 93). I denne studien har jeg blitt oppmerksom på at både profesjonsfeltet og det politiske feltet er i endring, og at det bringer med seg utfordringer for hvordan ansatte i barnehagene kan ta det innover seg. Både med tanke på hvordan barn uttaler seg, og hvordan ansatte lytter til de, når barnehagens innhold planlegges. Både etisk og politisk blir vi forpliktet til å lytte til de mangfoldige uttrykksmåtene. «But what is listening?» (Dahlberg & Moss, 2005, s. 99). «Å lytte er å strebe etter meningen med det som sies. Å høre er ofte gjort i en fei, å lytte tar tid, for meningen lar gjerne vente på seg» (Løvlie, 2021, s. 126). Lytting medfører flere utfordringer som en del av en kompleks praksis. Intensjonen er at denne studien utforsker noen av utfordringene, og kobler mangfoldige stemmer i det småbarnsvitenskapelige feltet gjennom et eksperimenterende utforskende utviklingsarbeid.

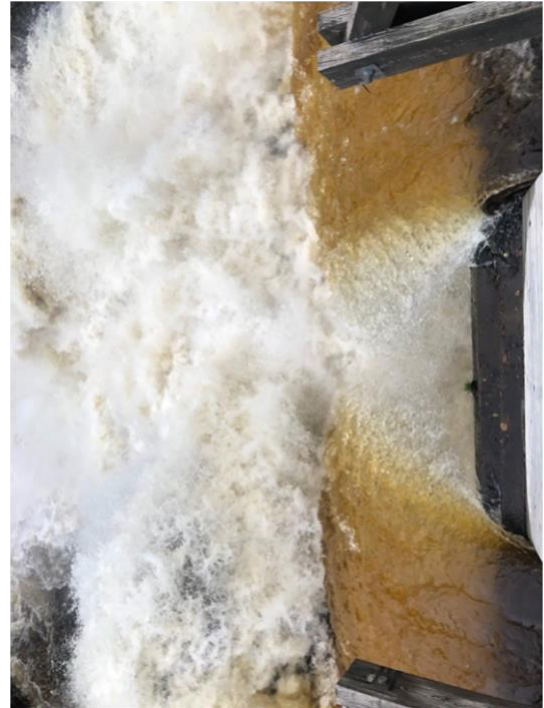
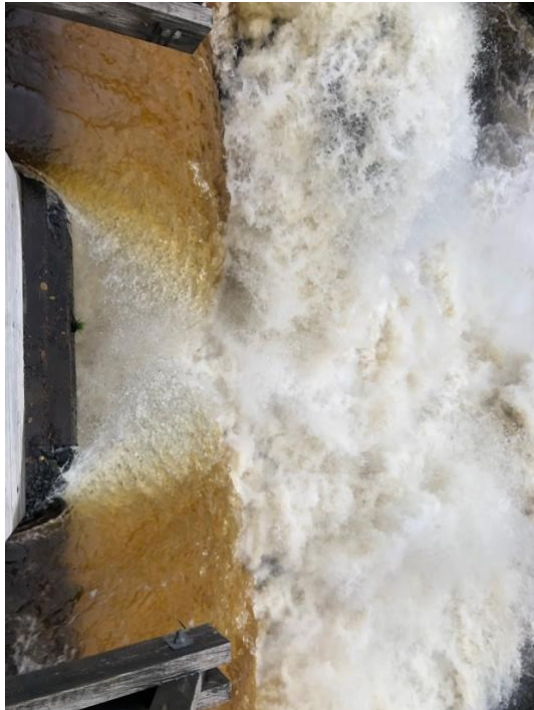
I det komplekse barnehagelivet er det mange ulike aktører som bidrar. I denne sammenhengen inngår forskerstemmen min og det empiriske materialet inn i pedagogiske maskineriet. Pedagogikk kan være mangfoldig, og det kan være utfordrende å manøvrere i arbeidet. Pedagogikk som et normativt fag er preget av mangfoldigheter av skjønn og flere tolkningsmuligheter (Lafton & Otterstad, 2018, s. 16). Jeg lener meg mot et kunnskapsgrunnlag som også er i endring. Det kan være utfordrende å orientere seg når kart og terreng alltid er i en slags bevegelse. «Tendensene i tida er at kunnskapsutvikling kobles på empiriske studier som skal skape virkeligheten. Motstand mot dette tenkes imidlertid på

stadig nye måter» (Otterstad, 2015, s. 25). Gjennom et utforskende utviklingsarbeid søker jeg noe annet en nøytral kunnskap, med håp om å rette fokus på at kunnskap kan være mangfoldig, bevegelig -og konstruert.

Bente Ulla (2015) tar utgangspunkt i profesjonsutøvingen, og profesjonskroppen som handler og virker i apparatus med kraft og kunnskap. Helt mot slutten av avhandlingen opplever jeg at hun tenker høyt: «Kanskje har studien opna nye muligheitsrom gjennom å gje kroppen merksemd som del av eit apparatus» (Ulla, 2015, s. 68). Min intensjon er å bidra i dette apparatuset, ved å skape undringer om både kropper og stemmer i barnehagen.

Det er flere bidrag i feltet som jeg kan lene meg mot når jeg skal fortsette utforskningen av de yngste barnas stemmer i en barnehagefaglig kontekst. Tidligere forskning har lært meg at kroppen kan være mangfoldig. Erfaringene fra årene som barnehagelærer har gjort meg nysgjerrig på hvordan stemmer kan være noe mer en det som kommer ut av munnen. Den interessen deles med flere, som for eksempel: Løkken (1996) som bidro og løftet frem betydningen av å være en liten kropp med hjelp av fenomenologiske forbindelser. Rinaldi (2009) som har en praksis som retter seg mot barnets hundre språk. Lenz Taguchi og Åberg (2018) som bidrar til å utvide ansattes «hörstyrka», Rossholt (2012; 2015) som skaper forbindelser av kropper alltid er en del av rom og tid – og at kropper blir til i en barnehagefaglig kontekst. Og Sandvik (2006; 2010; 2013; 2015; 2016) som har inspirert meg til å utforske barnehagelivet med glede og humor, og at pedagogikk kan handle om noe mer en å søke etter årsaker og entydige svar.

Kapittel 4: Brusende stemmer blir til forbindelser

Dette er mitt fotografi fra en fossende elv i mitt nærmiljø. Jeg kan ikke formulere hvorfor jeg valgt å vende det samme bilde mot hverandre. Kanskje det er et forsøk på å skape bevegelser? Jeg har vandret langs elven utallige ganger. De første turene var før jeg utførte bachelorutdanningen, og siste gang jeg gikk der var i går. Elven kan være mild og skjønn, men også rå og brutal. Den kan ha ulike intensiteter og kraft. Det er forskjellig hvordan intensitetene virker på meg. Hvordan åpner jeg meg for de der jeg vandrer? Kan elven virke selv om jeg ikke bevisst på den? Hvordan kan intensiteter nå meg -eller andre? Jeg erfarer at det fossende vannet kan ta kraftfullt tak i meg, hvordan virker elven på andre? Jeg bearbeider tanker der, jeg både lytter og snakker -også når jeg er alene. Jeg har blitt eldre mens vannet i elven byttes stadig ut. Turene er aldri like. Endringene i rundt meg kan være synlige: blader som daler, fargene, ulike dyrespor, lys og lyd er alltid forskjellig. Er det noen som oppdager at mautuen endres fra dag til dag?

Vann er H_2O . Det er livsnødvendig, det har kjemiske egenskaper, det kommer i ulike former, beveger seg på ulike måter, kan fryses, smakes og drikkes. Vann kan være veldig mye mer

enn molekyler. Det kan også være livsfarlig, men også mediterende. Det kommer an på perspektiver, sammenhenger og miljøet vann konstrueres i. Slik som vann kan ha mange forbindelser, tror jeg også at språk, stemmer og lytting har mange forbindelser.

I løpet av prosessen med studien, har jeg oppdaget at det er flere forbindelser mellom stemmer og vann. Jeg tar med meg tenkninger om vann som en metafor for å utforske stemmer, og undrer meg: Er det mulig å gripe en vanndråpe? Hva skjer med vanndråpen når den gripes? Er alle vanndråper like? Er det alltid like mange vanndråper i en 0,5 literflaske? Drypper vann i samme retning? Beveger molekylene seg samme vei? Hva skjer dersom dråpene kobles med andre materialiteter eller kunnskapssammenhenger? Hva legger vi merke til, hva og hvordan gis det verdi?

Drypp fra Dagboken:

«jeg lærer så mye, ved å rette blikket mot noe så lite, nå ser jeg mye mer».

Både fortellingen ved matbordet, og skoene ved vannkanten, fikk meg til å bli nysgjerrig på noe mer. Dette er eksempler på at jeg fornemmer noe av betydning, men som jeg kanskje ikke oppdager der og da. Når jeg erfarer fortellingen på nytt, kan jeg oppdage noe mer ved å dele den i mindre sammenhenger, og i ulike forbindelser. Sandvik (2013) beskriver affekter grundig, og fremhever at dette ikke er identisk med følelser. Hun skriver at «Affekter forårsaker en økning eller reduksjon av kroppens evne til å handle, eller en økning eller reduksjon av det jeg tidligere har betegnet som de ulike handlingskreftene i spill. Dermed kan vi si at affektene betegner et kroppslig potensiale» (Sandvik, 2013, s. 53). Det setter jeg i sammenheng med: *noe* skjer med det kroppslige potensialet, før jeg kan forholde meg til det, eller før jeg tenker over det. Både vannet, elven, og fortellingene kan bidra med intensiteter og skape nye tenkninger, og kanskje sette affekter i forbindelser med noe mer. Deleuze mener at kunst kan skape affekter, som innebærer å kjenne en fornemmelse

(Colebrook, 2010, s. xvii). Det kan ta tid å utforske denne fornemmelsen. Fra å være nysgjerrig til å iverksette eksperimenteringer eller oppdagelser i hendelser vi er en del av. Med en slike tenkninger kan ukjente og ulike aktører bidra i de eksperimenterende utforskingene.

Deleuze og Guattari har bidratt med viktige og interessante tenkninger for å iverksette bevegelser. Det innebærer blant annet hvordan hendelser og tenkninger er koblet sammen i ulike maskinerier. Slik de blander filosofi og biologi kan det skapes muligheter for å reflektere om noe som føles abstrakt. Gjennom rhizomatiske bevegelser, linjer og koblinger skapes muligheter for å rette oppmerksomheten mot noe mer, for å skape nye tanker. En slik forståelse innebærer at hendelser har prosessuelle forbindelser til hverandre (Deleuze & Guattari, 2015, s. 42). «I en rhizomatik skapas i stället slumpmässiga, decentraliserade förbindelser som sprider sig själva» (Colebrook, 2010, s. xxvi). Rhizomets mangfoldige innganger og bevegelseheter skaper muligheter slik at hendelser kan kobles til noe mer en selve historien. De kobles sammen i ulike maskinerier, for eksempel; kunnskapsmaskinerier eller praksismaskinerier. Når forbindelser desentraliseres, kan forbindelsene og koblingene bevege seg uten hierarkiske og lineære sammenhenger. Slik kan rhizomet være et alternativ til dualistiske eller standardiserte tenkninger (Deleuze & Guattari, 2015, s. 42).

I denne masteroppgaven har ulike maskinistiske kunnskapsforbindelser blitt til ved å skrive, ved å tenke, gjennom turene langs elven, eller gjennom samtaler med kolleger og barna i barnehagen. Både synlige og usynlige aktører har bidratt i denne masteravhandlingen. Jeg kan tenke det som et samarbeid med «å skape kart». «Kartan är öppen, den är sammankopplingsbar i alla sina dimensioner, nedmonteringsbar, omvändbar, ständigt förmögen att motta modifikationer» (Deleuze & Guattari, 2015, s. 31). Kartet som blir til i denne forskningssammenhengen har ikke nøytrale forbindelser. Det handler blant annet om hva jeg tenker er verdifullt, hvilke kollegaer som har bidratt i datagenereringen, og hvilken kunnskap jeg mener er viktig å skrive frem for de yngste barna i barnehagen.

Ved å innta en eksperimenterende posisjon, så søker jeg etter muligheter for å skape forbindelser, og muligheter for å gjøre utforskninger. Et tegn, et symbol, en aktør, står ikke for seg selv. Det har med seg virtuelle virvler av forestillinger og bilder som stadig er i

bevegelse, og som virker i tilblivelsene (Deleuze, 2006, sitert i Sandvik, 2013, s. 51). Disse virvlene kan tenkes som nettverk som kan kobles til praksisen i barnehagen. Med en slik forståelse kan det alltid være ulike oppfatninger for hvordan vi forstår hendelser, begreper eller sammenhenger. I de pedagogiske maskineriene kan vi søke etter noe mer en dualistiske eller standardiserte tenkninger. Det kan skape muligheter for å utforske praksisen vi er en del av. Slik som barnet med borrelås på skoene, når det bøyer hodet sakte ned, så vil det kunne erfares på ulike måter. Eller hodene som ristes når barna samles rundt matbordet. Hva legger vi merke til, og hvordan kan vi skape samtaler om det? Samtalers mål kan være å utforske praksisen, og ikke søke svar for hva som er riktig eller galt å gjøre. Gjennom utforskingen blir det flere sammenhenger og ulike måter å forstå og tenke praksis på. De virtuelle virvlene hører med begreper som for eksempel som lek, omsorg, språk, og mer konkrete gjenstander, som stol, sykkel eller sko, de vil alltid kunne variere fra person til person. Virvlene vil også kunne bidra på ulike måter med intensitet og kraft eller reduksjoner i ulike maskinerier.

Denne eksperimenterende posisjonen gjør at jeg beveger meg i en annen retning enn slik ordnett definerer språk til å være. Der står det at språk kan handle om den menneskelige tale, og språk kan bli betraktet som et system for å kommunisere (Språk, u.å). Dersom jeg vektlegger en systemisk inngang kan språk utforskes som et system av konvensjonelle tegn og symboler. Som barnehagelærer har jeg kunnskap og erfaringer om språk som uttrykk, og som et middel for å kommunisere med andre. Jeg har lært teorier om avsender og mottakere, og språk som redskap for å meddele signaler (Høigård, 2006). Etter flere års erfaringer i praksis oppfatter jeg det slik at språket, og barnas stemmer kan være så mye mer.

Jeg velger derimot å eksperimentere med hva som kan koble seg sammen, og jeg skal forsøke å bryte konvensjoner, fordi jeg søker tenkninger som tar motstand i at det finnes en fast form for språk. Jeg skal ikke forsøke å lande spørsmålet om språk og stemmer som verken det ene eller det andre. Jeg erfarer at språklige handlinger i denne forskningssammenhengen, innebærer noe mer enn det som tas imot eller sendes av andre. Jeg skal søke sammenhenger som innebærer noe mer enn det synlige og hørbare. Når jeg skriver frem språklige handlinger, så vil jeg trekke frem at det kan innebære hendelser av

stadige tilblivelser. Jeg setter det i sammenheng hvor menneskelige og ikke menneskelige aktører bærer med seg flere virtuelle virvler av forestillinger og bilder som er stadig i bevegelse og virker i tilblivelsene. Jeg søker ikke entydige svar, jeg søker kompleksiteten. Det vi bringer med oss av fortiden, for eksempel minner, diskursive praksiser eller erfaringer medvirker i nåtiden (Boundas, 2005, s. 297). «Dette skjer fordi vi ser mer enn selve materialiteten, vi fornemmer det «landskap» eller de potensialer materialiteten bærer med seg» (Sandvik, 2013, s. 51). For meg innebærer det at i dette landskapet, i ulike maskinerier og tilblivelser, bidrar virvlene som dynamiske aktører, slik kan fortiden påvirke nåtidens tilblivelser. Med en slik forståelse vil språklige handlinger innebære noe mer enn det vi kan se og høre. Det inkluderer også det vi ikke kan få øye på, som erfaringer, forståelser, affektiv- og sanselig kunnskap som bidragsgivere i de språklige handlingene. Det innebærer også hvordan vi bruker oppmerksomheten, og hva som inngår i oppmerksomheten for det vi oppdager.

Eksperimenteringen innebærer å rette fokus mot praksisen som pågår i barnehagen, og å skrive frem det kompliserte som pågår, og det som kan være utfordrerne å konkretisere. Om jeg vender tilbake til elven og vannet: Denne vandråpen som gripes, noe skjer med dråpen, noe skjer med fingrene, noe skjer med huden, noe skjer der hvor dråpen treffer, når den klemmes mellom tommelfinger og pekefinger. Hvilket perspektiv kan brukes for å utforske? Hvordan skapes muligheter slik at andre kan koble seg til for å søke etter potensialer i hendelsen mellom tommelfinger og pekefinger. «Ingenting ville være bedre enn at leserne kan knytte brokker av teksten til noe i sitt eget liv, noe utenfor teksten» (Sandvik, 2016, s. 27). Denne oppgaven er skrevet med kjærlighet og ærlighet, og jeg håper den blir lest med nysgjerrighet, hvor leseren kan koble egne virtuelle virvler eller maskinerier med teksten. Den kan tenkes som et bidrag for å rette oppmerksomheten for de yngste barnas stemmer, og hvordan profesjonsutøvere kan eksperimentere med egen kunnskap.

Dersom vi på alvor legger premisser for at stemmer kan oppdages og utforskes gjennom eksperimenterende måter, kan også lytting kobles til disse tenkningene. Det innebærer at lytting er noe mer enn «å høre etter». I Norske Akademis ordbok (Lytte, u.å.) leser jeg at lytting forklares som å anstrenge seg for å oppdage, oppfange og oppfatte lyd, men også å oppmerksomt lytte, med interesse for å høre på tale og samtale. Denne anstrengelsen

antyder at det innebærer noe mer enn å bruke den auditive sansen. For lytting kan vel også være noe mer? Ifølge ordboken oppfatter jeg det slik at det også handler om en holdning. Å lytte kan medføre å innta en holdning til den som sier noe. Lytting og stemmer konstrueres i ulike sammenhenger. Dersom jeg roper ut i fossen skapes lyden med de premissene som konstrueres der og da. Dersom jeg står ved et rolig vann og roper dannes lyden på en annen måte. Når jeg lytter til samtale ved bordet, som fortellingen jeg innledet avhandlingen med, så vil andre, for eksempel barna eller andre kolleger, kunne gjøre andre oppdagelser. Jeg forsøker å rette fokus mot noe av kompleksiteten som kan komme frem i ulike språklige sammenhengene.

Gjennom et posthumanistisk perspektiv når subjekt plasseringen desentraliseres, skal jeg forsøke å utvide forståelser av språklige sammenhenger. Jeg retter ekstra oppmerksomhet mot de yngste barnas stemmer, og mot de komplekse prosessene eller maskineriene de pågår i. Jeg leser at kritisk kvalitative forskere har tradisjon for å forsøke å avsløre og kritisere ulikheter, jeg vil i denne sammenheng understreke at jeg *ikke* søker sannheter eller objektive svar, jeg søker ikke rett eller feil praksis. Dette er et forskningsbidrag som er ment å bidra med etiske aktivistiske kvalitative hensikter (Denzin, 2020, s. 720), hvor jeg forsøker å anse de yngste barnas stemme som noe annet en sårbart, og heller som likeverdige aktører.

Ved rette oppmerksomheten for de yngste barnas stemmer, forsøker jeg altså å gå forbi kategoriene nonverbal og verbale måter å kommunisere på. Litt av hensikten er at jeg ønsker å viske ut skillene. Min mening er at de kan bidra for å opprettholde et skille for hva som gis verdi når barn i barnehagen uttrykker seg, og hvordan ansatte lytter. Jeg kan for eksempel tenke at oppgavens tittel kan være motstridene, med noe av oppgavens intensjoner. Men hensikten er å tilføre en utvidet oppmerksomhet for de yngste barnas stemmer som konstrueres i ulike sammenhenger. Jeg henter kraft fra Hillevi Lenz Taguchi og Ann Åbergs (2018, s. 10) utvidede perspektiv på lytting. Der forteller Lenz Taguchi at Åberg erfarte en ny måte å lytte på. Hvor hun i møtene med barna ble utfordret til å forstå barn *i* samspill, *i* lek, mens de kommuniserer og konstruerer med nye tankesett. Disse erfaringene forteller at måter å forstå praksis på pågår i komplekse sammenhenger. Det handler blant annet om ansattes kunnskapssyn, barnesyn, erfaringer og verdier barnehagelærere har. Vi ser ikke bare med øyne, vi ser også med våre forventninger, vi lytter ikke bare med ørene våre,

men vi lytter gjennom antakelser og holdninger vi har (s. 156). Jeg søker kunnskapssammenhenger som kan utforske pedagogisk praksis, med ekstra fokus rettet mot de yngste barnas stemmer.

Før jeg kom i gang med datagenereringen hadde jeg notert dette i Dagboken:

Drypp fra Dagboken:

Jeg er ikke ute etter min sannhet, jeg er ikke ute etter barnets sannhet, jeg er ikke ute etter kollegers sannhet. Jeg er ute etter at det finnes flere, eller ingen sannheter.

Jeg er ute etter å åpne tenkninger om at det finnes en rekke sannheter, perspektiver spiller inn.

Det finnes alltid mange nyanser, vinklinger og tolkninger.

Jeg tror profesjonen kan være tjent med en åpenhet rundt det, eller en bevissthet knyttet til det

Det var en av de første dagene jeg hadde skrevet dette, og jeg var tydelig på at jeg ikke var ute etter sannheter. Nå, i ettertid, kan jeg spørre igjen: Hva var jeg ute etter? I den siste setning avsløres likevel en sterk normativ føring. Ville jeg påvirke? Ville jeg endre? Hvordan kan dette bidra som en del av et forskningsetisk arbeid? For meg har det bidratt underveis i skrivingen, og hvordan utforskingen eller eksperimenteringen har blitt gjort. Når eksperimentering og utforsking er det jeg forsøker å gjøre, kombinert med at jeg ikke søker rette eller gale svar, så etterstreber jeg å oppdage normative føringer forskningsprosessen, vitende om at de kan være utfordrende å oppdage.

Jeg kan se ser likheter med denne masteroppgaven og hvordan Camilla Andersen skriver fram en ontologisk posisjon som maskinistisk. Hun mener det kan skape muligheter for å bidra med mikropolitiske aktualiseringer. I denne avhandlingen kan det bidra til å søke og skape etiske tilnærminger gjennom utforskende holdninger. Slik mikropolitikk kan bidra til nyskapende tenkninger gjennom eksperimentering med profesjonsutøvelse og profesjonseksperimentering (Andersen, 2015, s. 276-278). May (2005, s. 126) mener dersom man skal omfavne den maskinistiske tenkningen, så trenger oppmerksomheten å søke og eksperimentere med hvordan ulike maskinistiske gjøringer og tenkninger foregår. For meg åpner det for å søke etter hvordan ulike sammenhenger, konstruksjoner og profesjonsutøvelse kan virke. Det kan åpne for noe mer, og jeg finner støtte i Massumi:

The question is not: is it true? But: does it work? What new thoughts does it make it possible to think? What new emotions does it make it possible to feel? What new sensations and perceptions does it open in the body? (Massumi (forord), sitert i Deleuze & Guattari, 1987, s. xv)

Jeg opplever at Brian Massumi peker mot noe viktig, som også er et sentralt prinsipp i den valgte vitenskapsteoretiske tilnærmingen. Ved å eksperimentere og å skape nye følelser, nye sansninger, så kan vi forsøke å skape nye tanker. Slik kan vi gjøre oss åpne for å oppdage nye tilblivelser og premisser som skapes i barnehagen. I pedagogikken ligger mye til rette for å søke etter årsakssammenhenger, ulike tolkninger eller for eksempel representasjonstenkninger. Sammen med personalet i har vi forsøkt å lete i kompleksiteten når vi utforsker praksisen og hva de yngste barnas stemmer kan bli. Hvordan oppdager vi de? Kan de høres? Kan de ses? Hvordan er praksisbitene satt sammen, eller hvordan kan vi bli oppmerksomme på bitenes koblinger? Hvordan kan vi oppsøke koblinger som leter etter nye sammenhenger, i stedet for å reproducere noe vi vet fra før?

Jeg har gjennom både masterstudiet, praksisutøvelse og oppgaveskrivingen forsøkt å skape koblinger inn mot de yngste barnas stemmer med utvidede tenkninger. I tillegg til egne erfaringer er jeg inspirert av at barn kan ha hundre språk (Rinaldi, 2009). Når jeg bruker ordet stemme så er intensjonen min at det skal være noe mer enn en metafor for de ulike og

unike måtene for de yngste barns måte å uttrykke seg på. Ved å innta perspektiver med interesse og bevissthet koblet til barns måter å uttrykke seg på, og å koble det sammen med stemmer og lytting, holdninger og verdier, kunnskaper og erfaringer, så er min intensjon at det skal bidra til å løfte hva barns stemmer i barnehagen kan være og hva det kan bli til. Hvordan oppdagelsene kan påvirke de ontologiske og epistemologiske premissene for det som skjer i det utøvende feltet.

Jeg vil fortsatt hevde at mine intensjoner er ikke å risse inn en evig sannhet, og jeg forsøker å være oppmerksom på at handlingene jeg gjør setter spor. Jeg hekter meg på spor som er satt av andre. Det er slett ikke nøytralt. Kunnskap og språk blir til gang på gang. Med rhizomatiske tenkninger skapes muligheter til å eksperimentere, og å skape nye spor gjennom prosesser, i stedet for å følge gamle spor (Deleuze & Guattari, 2015, s. 31). Ved å skape kart, å gå nye spor sammen med barna, så kan det forstås som et bidrag og motstand mot det fastlagte og forutbestemte. Det som har appellert til meg er *hvordan* jeg kan utforske ulike tenkninger, praksisutøvelse, subjektivitet og tilblivelse i barnehagelivet med posthumanistiske tenkninger. Men også *hvordan* vi kan kommunisere og skape muligheter for både praksis og kunnskap, både med oppmerksomheten rettet mot det utøvende feltet, men også det politiske -og vitenskapelige feltet (Spindler, 2013, s. 11). Vannet fortsetter med andre ord å bruse ... og jeg fasineres av bevegelsene.

Kapittel 5: Vann blir til vitenskapsteori

Gilles Deleuze (1925-1995) var en av de store filosofene på 1950 – tallet i Paris. På 1970 – tallet arbeidet han sammen med psykoanalytikeren Félix Guattari (1930-1992). Deleuze og Guattari er velkjente for å bidra til å rette fokus mot det som enda ikke er kjent. Filosofien deres har mange bruksområder til hverdagshendelser (Olsson, 2014, s. 37). Deres tenkninger kan bidra til å skape uventede og annerledes retninger i forskningsarbeidet, som et alternativ for å søke objektive sannheter, fortolkninger eller tanker og idéer som er tenkt før (Krejsler, 2019, s. 7). Gjennom Deleuze og Guattaris tenkninger kan vi søke nye sammensetninger for å uttrykke noe komplekst, noe vi ikke har et språk for å uttrykke. Jeg lar meg inspirere til å utforske nye tenkemåter som kan være prosessuelle bidrag til småbarnspedagogikken og småbarnsvitenskap. Hvordan kan vi gjøre nye oppdagelser ved å invitere materielle og diskursive tenkninger til pedagogisk praksis? «Posthumanister påstår ikke at tingene, naturen og diskursene har egenvilje, men peker på at den menneskelige egenviljen også er en skjør tankekonstruksjon» (Sandvik, 2015, s. 52). Hvordan kan vi oppdage noe nytt om oss selv og om praksis, ved å inkludere og utvide med flere aktører i ulike tilblivelser?

Humanistiske tenkninger har en tillit til det stabile og fornuftige mennesket som en rasjonell aktør. Dersom kunnskapen er hos subjektet, så kan «Kvaliteten på besluten betraktas stå i direkt relation till den mängd kunskap som innehas» (L. Johansson, 2017, s. 136). Sandvik (2015, s. 48) ser forbindelser med antroposentrismen, hvor mennesket er en aktør som er overordnet andre materialiteter. Mennesket relaterer seg utenfor det miljøet det er en del av. Ved at humanismen legitimerer det menneskelige subjektet som stabilt og logisk fornuftig vesen, vil mennesker stå hierarkisk over andre aktører. Lotta Johansson (2017) stiller spørsmålstegn om hvordan fornuft og kunnskap henger sammen i tenkninger hvor subjektet fremstår som mer stabilt, mer logisk, og overordnet andre materielle aktører. Posthumanistiske tenkninger likestiller menneskelige og materielle aktører som likeverdige, og det fører med seg at ulike aktører alltid *blir til i relasjon til noe eller noen* (L. Johansson, 2017, s. 140). Dersom jeg på alvor forsøker å ta det innover meg, så kan jeg ta det som en invitasjon for å søke nye forbindelser til «hva barns stemme kan være», og at det kan invitere personalet til å eksperimentere med praksisen de er en del av. Det kan medføre

eksperimenteringer som handler om å ikke vite svarene på spørsmålene som stilles (Baugh, 2005, s. 91). Hvordan kan slike kritiske betraktninger bidra til å oppdage noe nytt om de yngste barnas språk og om barnehagepedagogikken?

Michael Foucault mener at filosofien handler om væremåte, livsstil og en etisk måte å tenke på (Foucault, sitert i Deleuze & Guattari, 2021, s. 9). Foucault skaper verdifulle forbindelser og relevanser som kan kobles med barnehagepedagogikk og småbarnsvitenskap.

Epistemologisk skiller Deleuze og Guattari seg fra tradisjonell empirisme: «Det är en vild empirism som räknar med instabilitet och ständig produktion i tänkande och praktik» (Olsson, 2014, s. 40). Olsson mener pluralistisk empirisme fremhever at det tenkende skapes i møter. For profesjonsutøvere innebærer det at vi kan forsøke å skape nye måter å tenke på. Måter som ikke er standardiserte, forutbestemte eller som søker fortolkninger og representasjon. «Deleuze's destruction of mastery is an eternal, rather than perpetual, paradox» (Colebrook, 2005, s. 5). Jeg opplever ikke at Deleuze og Guattari forsøker å skape dualistiske tenkninger mellom utforskende eller mer stabile premisser (Deleuze og Guattari, 2015, s. 42-43). Jeg tenker det som en invitasjon til å være utforskende, å våge å være i det uforutsigbare og utfordre seg selv og praksisen vi er en del av. På denne måten kan ulike skapende møter tilby eksperimenterende sammensetninger som utfordrer det stabile og kjente. Det skal jeg komme mer tilbake til.

De vitenskapsteoretiske tilnærmingene fra Deleuze og Guattari hjelper meg med å rette oppmerksomhet mot forbindelsene, mot hvordan de små og de større kroppene *virker* til enhver tid. Ninni Sandvik (2013) utforsket handlingskreftene som hun koblet sammen med medvirkning i en småbarnspedagogisk sammenheng. Dette gjorde hun med bidrag fra Deleuzes og Guattaries «teoretiske verktøy» som hun selv kaller det. «Maskinene står aldri stille» (Sandvik, 2013, s. 20), maskinene er både motspiller -og lagspiller som virker i pedagogiske maskinerier. I denne studien utforskes ulike handlingskrefter i ulike maskinerier, med nysgjerrighet for hvordan kunnskap om de yngste barna sine stemme kan bidra i barnehagepedagogikken. Mens samtaler, lek, gråt, latter, ulike maskinerier pågår i barnehagene, hvordan kan jeg vende kikkerten mot *noe*, som samtidig utelate *mye*. Hvordan kan jeg forsøke å sette i gang bevegelser i tenkte tanker. Hvordan kan jeg gi kraft til tanker som enda ikke er tenkt?

«Att skriva har ingenting att göra med att beteckna, utan med att mäta upp, att kartografera även kommande landskap» (Deleuze & Guattari, 2015, s. 19). Forståelsene om å skape kart mens man er i prosesser innebærer noe annet enn å vandre i opptråkkede spor. Deleuze og Guattaris univers består av mange ulike konsepter som har flere likheter (Colebrook, 2010, s. xvi). Jeg synes det har vært, og er utfordrende, fordi mange konsepter går inn i hverandre. I oppgaven legger jeg premisser om at landskapet utvikles underveis med meg ombord. Det er ikke tilfeldig utvalgte elementer som jeg kobler sammen. «The authors' hope, however, is that elements of it will stay with a certain number of its readers and will weave into the melody of their everyday lives» (Massumi, sitert i Deleuze & Guattari, 1987, s. X). Jeg tar det som en invitasjon til å ta med noen av elementene fra Deleuze og Guattari filosofiske univers videre. Jeg har allerede fremhevet tenkninger om kartografi, og jeg vil nå utdype *den organløse kroppen* for å utvide oppmerksomhet mot dynamiske koblinger.

Organløse kropper

Når verbalspråket skal møte sin motsats, bruker vi ofte begrepet kroppsspråk. Men merk at kroppen som ofte forbindes med kroppsspråk er en av flere måter å utforske kroppslige forbindelser på. Deleuze og Guattari skaper andre betingelser når de søker forbindelser. Deleuze og Guattari (1987; 2015; 2021; Smith, 2018) omtaler forbindelsene som *Body without Organs (BwO)*. I den svenske oversettelsen, er dette beskrevet som *Den organløse kroppen* (2015). Deleuze og Guattari inviterer med dette til en eksperimenterende og en radikal tenkning om hvordan vi kan gjøre nye oppdagelser gjennom organløse kropper. Dette åpner for å spørre på nytt: Hvordan henvender vi oss til kropper? Hvordan lytter vi til kropper? Hvilke muligheter får en organløs kropp til å si noe? Hvordan kan vi gjøre nyskapende oppdagelser i småbarnspedagogikken? Ved å innta posthumane koblinger kan det bidra til å skape nye forståelser om hvordan kropper, kunnskap og erfaringer kobler seg til hverandre (Sandvik, 2015, s. 47). Hvordan skapes kropper av og i verden (Smith, 2018)? Ved å tenke kropp som noe mer en organisk materie som holdes sammen av hud, og som er noe mer biologi og psykologi, hvordan vi kan søke etter muligheter til å analysere, vurdere, tenke, føle, eller skape noe nytt. Ved å rette oppmerksomhet mot tilblivelser kan unike og ulike oppdagelser bli tilgjengelige. Gjennom kvalitative metodiske innganger kan de la seg

analysere, gjennom refleksjonen i et pedagogisk utforskende utviklingsarbeid kan de være bidragsytere for å eksperimentere med egen kunnskap eller holdninger.

En organløs kropp kan bidra til frigjøring av subjektet, hvor også de usynlige aktørene er jevnbyrdige medarbeidere i de pedagogiske maskinene (L. Johansson, 2017, s. 147). En organløs kropp kan bidra med muligheter og flere forbindelser til hvordan vi kan tenke og gjøre barnehagepedagogikk. Ved å gi kraft i praksiser og eksperimenteringer kan ulike tilblivelser utforskes i mangfoldige pedagogiske maskinerier. Både barnehagepedagogikken, og jeg som forsker, kan få tilgang til flere kombinasjoner og forbindelser for å skape kunnskap om kropper, og nye måter for å uttrykke kunnskap på i et mangfoldig profesjonsfeltet.

Ved å forholde seg til kroppen som en organisme, kan den stå i fare for å bli begrenset, og kropper kan bli ganske like hverandre (Smith, 2018). Ved å skape tenkninger om kropper som er i en forbindelse med *noe mer*, *noe annet*, så kan det åpnes muligheter for å analysere praksis på mangfoldige måter. Kan vi si at kroppsløse forbindelser blir unike? Hva kan stå på spill dersom kropp erfares som noe biologisk? Dersom kropper er biologisk og psykologisk materie, kan det være at vi går glipp av *noe*? Postmoderne perspektiver bidrar slik at subjekter og materielle aktører kan likestilles, da får vi andre muligheter for kritisk refleksjon en hvordan for eksempel humanistiske tenkninger kan bidra med (Nordin-Hultmann, 2004 s. 36). Denne forskningsprosessen retter oppmerksomhet og utforsker de yngste barnas stemmer: hopp, latter, pust eller plassering av kropper i relasjoner til *noe* eller *noen*. Hvilke oppdagelser kan vi gjøre dersom vi retter oppmerksomheten mot de yngste barnas stemmetilblivelser eller stemme-maskinerier?

Dersom postmoderne premisser inkluderes i barnehagepedagogikken, så vil de yngste barnas stemmer aldri opptre isolert, og de opptrer med sidestilte aktører. Når det også inkluderer aktører som ikke er fullt så synlige, så kan det iverksette bevissthet til hvordan profesjonsutøvelse kan kobles sammen på mangfoldige måter. For eksempel kan profesjonsutøvelse, henge sammen med kunnskap, som henger sammen med erfaringer, som henger sammen med verdier, som henger sammen med barnesyn, som henger sammen med holdninger, som henger sammen med virtuelle virvler, som henger sammen med osv.

osv. osv. Dette ønske om å rette oppmerksomhet til disse mangfoldige aktørene, maskineriene, organløse kroppene og tilblivelsene er at det pågår komplekse hendelser til enhver tid i barnehagen. Hvordan ansatte og profesjonsutøvere forholder seg til det er mangesidig. I lærerprofesjonens etiske plattform står det: «Etisk bevissthet og høy faglighet er kjernen i lærerprofesjonens integritet og avgjørende for å skape gode vilkår for lek, læring og danning» (Utdanningsforbundet, 2023). Ved å rette oppmerksomheten for hva de yngste barnas stemmer kan bli til, gjennom mangfoldige pedagogiske maskinerier, kan vi kanskje øke vår etiske bevissthet. Vi kan for eksempel eksperimentere med hva etisk bevissthet kan bli, eller hva høy faglighet kan innebære? Gjennom et utforskende pedagogisk utviklingsarbeid kan vi forsøke å oppfylle mandatet vårt med å kritisk reflektere over egne holdninger og praksis, med ekstra oppmerksomhet rettet mot de yngste barnas stemmer.

BwO, eller den organløse kroppen, handler om en praksis, eller flere praksiser. «Den är inte på något sätt ett begrepp eller ett koncept utan snarare en praktik, en samling praktiker» (Deleuze & Guattari, 2015, s. 229). Det er altså ikke et begrep, men det tilbyr en måte å tenke hendelser på som inkluderer kropp som en del av noe mer, som en del av en historisk og sosial verden med synlige og usynlige aktører. Deleuzes og Guattaris bidrag inn i studien, åpner for å utfordre tenkninger om praksis, fra noe abstrakt til noe mer konkret. Jeg vil også legge til at det utfordrer til å tenke abstrakt om noe som kan være konkret. Å reflektere over pedagogisk praksis, eller det å konstruere meninger innebærer å løfte samtaler på et metanivå, for å søke etter ulike perspektiver, for å avklare hvilke verdier, kunnskap og erfaringer pedagogikken lener seg til (Kolle et al., 2017, s. 126). På en slik måte kan man reflektere over hvordan kunnskap virker inn barnehagepedagogikken, og hvilken kunnskap som virker inn på pedagogikken.

I det faktiske liv så er det ulike og mangfoldige materielle og humane aktører som inngår i denne praksisen. Deleuze og Guattari (2015, s. 231) mener at eksperimenteringer må erstatte å tolkninger. Der hvor psykoanalysen mener at vi må søke innover i oss selv, for å finne jeg-et, oppfordrer Deleuze og Guattari oss til å sette fart med eksperimenteringer. De mener at liv og død står på spill, tristhet og glede, ungdom og alderdom – jeg foreslår også at barns barndom står på spill. Hvordan kan vi utforske praksissammenhenger som også kan utfordre teorifeltet, eller det vitenskapelige feltet? Hvordan kan de yngste barnas stemmer

bli en del av barnehagens stadige tilblivelser? I denne studien åpner perspektivene fra Deleuze og Guattari et handlingsrom for å vende utforskingen mot de yngste barns stemmer. Som en av mange aktører som ikke kan avgrenses til isolerte punkt av tydelige avsendere og mottakere.

The body without organs, then, can be defined as the becoming-machine of the organism; it is what happens when one part of the body enters into combination with some other machine in a way which allows it to escape from the organism's regularizing, normalizing processes. (Smith, 2018, s. 109)

For meg fører det med seg muligheter til å tenke hvordan kropper kobles inn i et hendelsesforløp med andre menneskelige og materielle faktorer. Det kan skape andre muligheter enn en hierarkisk tankegang om organene i kroppen, men også de materielle relasjoner og forbindelser kropper er i. En organløs kropp kan konstrueres bit for bit, og kan ikke reduseres til noe enhetlig (Deleuze & Guattari, 2015, s. 241). Det kan kobles sammen på ulike måter. Stemmebånd, ører, munn, hjerne, føtter, lyder og organer blir materier som oppstår i ulike sammenhenger, igjennom ulike og unike intensiteter i flere mangfoldigheter. Det er sammenhengene mellom de menneskelige og materielle aktører som er interessant å utforske (Sandvik, 2010, s. 30).

Ved å sette sammen *noe*, bit for bit, så glir tankerekken mine til mangfoldighetsprinsippet eller multiplisitetsprinsippet som er en av kjennetegnene til rhizomet (Deleuze og Guattari, 2015, s. 24-26). Noe jeg finner interessant, er at mangfoldigheten ikke har et omdreiningspunkt. Det har verken subjekt eller objekt, det er ikke en posisjon og heller ikke et universelt konsept. Ved å praktisere prosessbaserte tilnærminger, så kan bitene bli tilgjengelige på nye måter. Slik kan konstruksjoner bli synlige, de kan utforskes og bli satt sammen på ukjente og nyskapende måter. Ved å undersøke kritisk og ikke vite hva vi søker, så går vi inn i eksperimenteringen og undersøker uten å vite hvor kartet utløper seg, hvilke biter som hefter seg på, eller hefter seg av. Avtagende eller økende intensiteter bidrar med kraft i ulike maskinerier. Mangfoldighet består ikke av enheter, men av variasjoner. Mennesker er mangfoldigheter, og vi lever i mangfoldigheter, dermed blir vi også likestilte

aktører med andre elementer. Mangfoldighetene vil alltid påvirke, og virker i de ulike møtene som pågår (Roffe, 2005, s. 177).

BwO blir i denne studien et redskap til å tenke og utfordre barnehagepraksis på. Hvordan kan ulike maskinerier eller intensitetene bidra til å skape kunnskap om de yngste barna sine stemmer? En kropp uten legeme handler om et kontinuum av intensiteter gjennom substanser (Deleuze & Guattari, 2015, s. 236). «Kroppen defineres som tidligere nevnt ikke primært gjennom dens organer, men gjennom hva den kan gjøre, et ontologisk utgangspunkt» (Rossholt, 2015, s. 217). Jeg forsøker i denne sammenheng å rette fokus mot praksisen som kroppene er en del av. Søker etter måter slik at ansatte kan eksperimentere med hva de yngste barna sine stemme kan være. Hvordan ansatte kan oppdage noe nytt om seg selv, hvordan de lytter, hvordan våre forståelser stadig konstrueres i ulike sammenhenger? Det støtter meg til å spørre: Hvilke måter kan BwO utfordre og utforske ulike pedagogiske prosesser? Og hvordan kan disse prosessene støtte perspektivet om å eksperimentere for hvordan de yngste barns sine stemmer *kan* virke i barnehagen.

Maskinerier

Jeg har allerede introdusert maskinerier som del av studien, hele teksten bygger på prinsippene om maskinerier som står på spill gjennom Deleuze og Guattaris tilnærminger (2015; 2021; Smith, 2018). Maskineriene er sentralt i eksperimenteringen om hvordan de yngste barnas stemme kan virke i pedagogikken, og hvordan de kan bidra for å stille spørsmål til det daglige livet i barnehagen (Dahlberg & Moss, 2005, s. 138). Ved å innta tenkninger om at livet kan settes sammen i ulike maskiner, så foregår det flere sammensetninger til enhver tid, som produserer effekter og inngår i nye konstellasjoner (Rossholt, 2015, s. 217).

«Det» er i virksomhet overalt, til tider ustoppelig, andre ganger med hyppige avbrudd. Det puster, det varmer, det spiser. Det skiter, det kopulerer. For en misforståelse det er å ha omtalt *Id* i bestemt form, som «det'et». Overalt dreier det seg om maskiner, og slett ikke i metaforisk tilstand: maskin-maskiner, med sine oppkoblinger, sine tilknytninger. (Deleuze & Guattari, 2021, s. 13)

Slik begynner første kapittel i Anti-Ødipus - kapitalisme og schizofreni. Hvordan Deleuze og Guattaris forklarer noe har flere ganger provosert meg, men også inspirert meg. Jeg har opplevd de vulgære, på kanten, og veldig eksperimenterende. Men de har fått meg til å tenke; maskin-maskiner er overalt. Sammen med Guattari uthever de at maskintenkninger krever en abstrakthet, og fremhever at en maskin står ikke for seg selv, men i relasjon til flere andre maskiner (Deleuze & Guattari, 2015, s. 19). Det innebærer at denne teksten ikke står for seg selv, og heller ikke min forskerposisjon. Hvordan jeg skriver frem barnas stemme står ikke for seg selv. De inngår i andre maskiner. Maskiner jeg ikke kan kontrollere. Når jeg forteller innledningsvis om barna som ser på hverandre, så står ikke den fortellingen for seg selv. Jeg forsøker å lage ulike maskinerier koblet til den. Jeg er klar over at leseren har andre typer maskiner og kan skape egne koblinger.

Jeg vil tro det finnes ulike premisser for hvordan ulike maskiner kan fungere godt sammen. Hvordan skapes muligheter slik at kollegers maskiner kan bli produktiv kraft inn i eksperimenteringen? I Dagboken kan jeg lese om det utforskende utviklingsarbeidet vi gjorde, og jeg kan gå tilbake og oppdage hva jeg har skrevet. Jeg husker godt følelsen av å forsøke å skape spørsmål slik at kollegene kunne bidra med egne refleksjoner, erfaringer og kunnskap. Jeg husker at jeg var fornøyd med forarbeidet da jeg forberedte meg, men da jeg kom til selve møtet kunne selvtilliten falle sammen, og jeg satt med en opplevelse at jeg ikke fant måter hvor vi heftet oss sammen.

Drypp fra Dagboken:

Jeg hadde nettopp vært på nettverksmøte med flere barnehagelærere, og lært om nye måter å reflektere på. Det hadde jeg lyst til å bruke i denne sammenhengen. Ofte er det slik at man først deler sine første tanker eller meninger om en historie.

Jeg prøvde en annen inngang.

Jeg spurte først: Hva var barnets hensikt? Personalet ble stille, spiste litt på negler.... Tenkte de, visste de ikke hva de skulle svare? Var det et dårlig spørsmål? Hva skjedde nå? I denne stillheten?

Jeg fikk oppfølgingsspørsmål om hva jeg mente. Jeg visste ikke. Jeg gikk til en av de andre spørsmålene jeg hadde forberedt. «Hvordan bruker barnet kroppen sin?»

De ble stille igjen.... Er de redde for å svare feil? Hvordan påvirker jeg de? Høres det skummelt ut å være med i et forskningsprosjekt? Er det jeg som synes det er skummelt?

Hmmm... Så kom det noen svar: «På ballen», «Til å bevege seg». En svarte at imitasjon er viktig for hen. Eller hen så etter det. Refleksjonen gikk til tregt. Kanskje var det lettere å tenke ansattes kropp, hvordan beveget den seg?

Da kom det flere refleksjoner: «som en møteplass», «et sted å komme til».

Her er det ulike maskinerier i drift. Hvordan kan kolleger hekte seg på andres prosesser? Når jeg skriver det inn her tenker jeg at mine forventinger til refleksjoner er at de skal fremstå som produktive med en gang. Og kanskje med ønske om at det skal skje tenkninger med en gang. Men det kan ta tid å gjøre oppdagelser. Det kan ta tid for maskiner å koble seg sammen. Det er kanskje ikke slik at alle maskiner kan kobles sammen heller? Plutselig kan det være at intensiteter tar fart. Kan maskinerier være i dvale? Hvordan -og hva pågår i ulike læringsprosesser? For meg pågår lyttingen i denne konkrete trøbblingen fremdeles. Jeg strever med å tenke hvordan jeg kunne bidra slik at både ansattes, og barnas stemmer kunne komme mer frem. Senere skal jeg fortelle om hvordan vi strevet med å skrive ned historier om de yngste barns stemmer.

Kapittel 6: Metodologiske tilnærminger utvides

Jeg har valgt å kalle forskningsmetodologien, eller forskningsprosessen et eksperimenterende pedagogisk utforskende utviklingsarbeid. Forskningsinteressen innebærer å utforske sammen med personalet hva de yngste barnas stemmer kan være på småbarnsavdelingen. Hvilke oppdagelser kan vi gjøre gjennom eksperimenteringene i et utforskende utviklingsarbeid? Datamaterialet er allerede presentert underveis i teksten gjennom drypp fra Dagboken. I dette kapittelet skal jeg ytterligere gjøre rede for hvordan arbeidet med å generere data har forbindelser til de valgte vitenskapsteoretiske premissene. Jeg omtaler datamaterialet som dagboknotater, men jeg må uttrykke eksplisitt: Det er ikke de isolerte ordene i Dagboken som gis betydning alene. Det vitenskapsteoretiske grunnlaget, via prosessfilosofi og kritisk posthumanisme, åpner for at dagboknotatene kan settes i forbindelser med komplekse maskinerier. Det åpner for at menneskelige, materielle og diskursive aktører får betydning i relasjon til noe, eller noen. Både materialiteter og språket i, og omkring oss, kobles og dannes i prosessene, som kan søke forbindelser med eksperimenterende, kollektive, foranderlige og skapende prosesser. De metodiske valgene inviterer til å søke og å skape ulike, og ukjente forbindelser om den praksisen vi er en del av: Hvordan kan vi oppdage noe nytt om de yngste barnas stemmer på en småbarnsavdeling? Hvordan kan det skapes kunnskapsbevegelser i et utforskende utviklingsarbeid?

Vi skal forsøke å eksperimentere frem ny kunnskap og skape nye spekulasjoner for hvordan praksis kan utøves og tenkes. Ved å rette oppmerksomhet mot tenkninger som konstruerer fremfor å dømme, tolke eller som forsøker å forstå, kan det bidra til å søke nye forbindelser i småbarnspedagogikken (Olsson, 2014, s. 56). Kunnskapsformidling kan handle om noe mer, enn overføringer fra ansatte til barn. Når kropper og materielle aktører skapes av og i verden kan vi søke etter nye måter å reflektere om praksis på, og kanskje oppdage noen nye forbindelser (Smith, 2018). «Att genomföra en vetenskaplig studie handlar om att söka och att pröva: Vilka teorier eller metoder kan vara lämpliga för att undersöka just det jag är intresserad av?» (Gunnarsson & Bodén, 2021, s. 4). I samarbeid med kollegaene på avdelingen er vi ute etter å utforske og utfordre tenkninger og kunnskap om hva de yngste barna sine stemmer kan være. Når vi tenker med prosessfilosofi forsøker vi å tenke fremover

og eksperimentere med hvordan bevegelser og endringer kan bli til (L. Johansson, 2017, s. 140). Å gjøre oppdagelser, å feile og å gjøre oppklaringer er en del av prosessen. Innenfor postkvalitativ metodologi ligger det uforutsigbarhet i bearbeidelsene, samtidig er det å være i det ukjente en del av prosessen, jeg beveger meg i et landskap hvor ingen har gått før (Gunnarsson & Bodén, 2021, s. 6). Jeg finner støtte hos forskere og filosofer som har gått egne veier før meg, og jeg finner støtte i teori og filosofiske tilnærminger.

Gjennom forskningsprosessen har jeg forsøkt å yte motstand mot å gå opp gamle spor. Jeg har erfart at det er utfordrende, samtidig er det inspirerende. Ved å velge en posisjon som utfordrer antroposentriske betraktninger, og som utfordrer meg til å gi slipp på hierarkiske tenkninger, har jeg trøblet, men også kjent kraft i prosesser. Jeg har hatt stunder i dette masterstudiet, hvor kunnskap jeg føler er blitt en del av meg, gjennom profesjonsutdanning og profesjonsutøvelse, har blitt utfordret på ulike måter. I yrkeslivet tror jeg det handler om at jeg har forsøkt å forstå og tolke, og stått fast i prosesser hvor jeg søker svar. Men i denne forskningssammenhengen søker jeg forbindelser og oppdagelser, og hvordan det kan endre premisser for småbarnspedagogikken. Forskningsmetodologien og det vitenskapsteoretiske utgangspunktet kan bidra til å søke noe annet en sannheter og svar, og heller forsøke å eksperimentere slik at vi kan gjøre oppdagelser. Kartet endres og utvikler seg underveis når vi søker ny kunnskap både i praksis, i det teoretiske, filosofiske -og vitenskapelige feltet. Jeg finner støtte i det Deleuze og Guattari skriver frem om rhizomet -jeg er ikke tvunget til å tenke det som en kontrast til det stabile og kjente. Det stabile er også nødvendig. Men jeg tenker at rhizomet er bidragsytere for å oppdage noe mer (Deleuze & Guattari, 2015, s. 42). Hvilke oppdagelser kan vi gjøre *-ut over og sammen med* det vi kjenner - gjennom å eksperimentere sammen i barnehagen?

Metodologiske forbindelser i flere retninger

Jeg startet innledningsvis med å beskrive et øyeblikk fra et måltid i barnehagen, både den fortellingen, dryppene fra Dagboken er aktører som empiri i studien. Jeg vil nedenfor utdype flere metodiske valg jeg har stått i, og i den forbindelse underbygge hvorfor jeg har valgt å omtale studien som et eksperimenterende utforskende pedagogisk utviklingsarbeid.

Jeg har valgt å omtale forskningsprosessen som et eksperimenterende utforskende pedagogisk utviklingsarbeid, og jeg ser flere beslektede metodologier med de metodologiske valgene vi har gjort.

Denne pedagogiske eksperimenteringen som pågår og har foregått har flere likheter med blant annet etnografiske og autoetnografiske studier. Autoetnografi er et paraplybegrep som omfavner et bredt utvalg metodologiske tenkninger deriblant etnografi (Baarts, 2020, s. 207). Ved å ha flere års erfaringer fra barnehagefeltet, så oppfyller jeg flere kriterier for autoetnografiske tilnærminger (Baarts, 2020, s. 215). Selv om mine erfaringer, sansninger og kunnskap bidrar i det empiriske materialet, så er det ikke mine erfaringer som skal analyseres, men de kollektive prosessene og det empiriske materialet (s. 205). Et av kjennetegnene ved etnografisk forskning er rettet mot utforsking av kulturelle sammenhenger, og forskningsprosessen går ofte over flere år (Rhedding-Jones, 2005/2018, s. 72-73). I denne studien har jeg definert en avgrenset tid hvor jeg konkret gikk i gang med datagenerering i samarbeid med de ansatte på avdelingen, selv om egne erfaringer også er aktører i det empiriske materialet.

Valg av Dagbok er også sentralt i studien og del av de metodologiske koblingene. Jeg ser forbindelser mellom Dagboken og arbeid med narrativer i barnehagefeltet. I løpet av denne perioden lyttet jeg til en podkast om narrativer som en del av profesjonsidentiteten (Odegard & Skundberg, 2023, 5. oktober). Geir Aaserud var gjest, og han fortalte at praksisfortellinger var en stor og viktig del av barnehagetradisjonen, både historisk og for fremtiden. Både språket, hva vi forteller, hvordan vi forteller historier er en del av praksisutførelsen. Jeg ser slektskap mellom de metodologiske valgene jeg har gjort i denne studien og bruk av narrative konstruksjoner (Berendonk et al., 2017). Samtidig har valg av vitenskapsteoretiske tilnærminger gjort meg oppmerksom på «noe mer», som går ut over språket når vi møter hverandre, hører hverandre, beveger hverandre, ler og gråter med hverandre. Fortellinger utgjør tradisjonelt en stor del av narrative feltstudier (Czarniawska, 2020). Ved å ha en vitenskapelig tilnærming hvor tilblivelse skjer på nytt og på nytt hele tiden, og det kan kobles med ulike maskinerier, så er det en forutsetning at det empiriske materialet stadig vil kunne erfares på nye måter. Tiltrekninger mot prosessfilosofi og

hvordan jeg kunne gjøre spekuleringer og eksperimenteringer som en del av metodologi iverksatte energi i forskningsmaskineriet.

De kollektive tilnærmingene og det utforskende pedagogiske utviklingsarbeidet er også en sentral del av de metodologiske valgene. Jeg ser forbindelser til aksjonsforskning i forskningsarbeidet, selv om jeg ikke plasserer denne masteroppgavens metodologiske prosesser innenfor aksjonsforskning. Det er kanskje flere likheter en ulikheter. Slik jeg forstår det, kan aksjonsforskning inneholde praksisfortellinger, observasjoner, tekstanalyser og mer. Hensikten bak aksjonsforskning kan være koblet til å skape nye forståelser og handlinger (Skredderstuen Stolpe & Germeten, 2015, s. 359). Aksjonsforskning gir også rom for ulike måter å skape metodologier på, og formålet er å utfordre vante praksiser som det kan være i et kollegialt samarbeid (Ilje-Lien, 2020, s. 9). Dens hensikt er å styrke og påvirke til endringsprosesser (Ilje-Lien, 2020, s. 65) i form av flere sykluser (Rhedding-Jones, 2005/2018, s. s. 71).

Jeg søkte etter metodologiske bidrag som kunne bidra med å utforske kompleksiteter koblet til barns måter å uttrykke seg på. «Barnehagen trenger forskning som antyder strategier for det vi enda ikke helt vet hvordan vi skal «løse» pedagogisk» (Rossholt, 2012, s. 82). Hvordan gjøre oppdagelser? Hvordan gjøre eksperimenteringer? Jeg kan søke støtte når Deleuze og Guattari (2015, s. 231) skriver at hensikten er ikke å forklare hendelser, eller å tolke det vi ser og hører, men ved å være oppmerksom mot tilblivelser, og å kunne oppdage stemmer og kropper som noe mer en organisk enhet. «Deleuze tar inte utgångspunkt i subjektet, utan i rörelserna och i rörelsernas skapande krafter samt i de sammankopplingar som rörelserna ger möjlighet för» (L. Johansson, 2017, s. 139). Da er det ikke interessant å tenke med spørsmål som søker forklaringer, men å søke utforskinger som kan åpne opp. Livet i seg selv er alltid i forandring og skapende (Colebrook, 2010 s. 78). Det å skape og å gjøre forskning inngår i ulike maskinerier, tilblivelser, bevegeligheter og utforskning (L. Johansson, 2023, s. 70). Det er ikke bare livet som endres og stadig er i bevegelse. Hendelser, forskerstemmen min, profesjonsutførelse, profesjonsforståelse, kunnskap og erfaringer. Alt dette, og mye mer virker og påvirker oss og inngår i utallige ulike maskinerier.

Selv om det er tydelige forbindelser til de nevnte beslektede metodologiene, har jeg valgt å omtale studien som et eksperimenterende utforskende utviklingsarbeid. Den vitenskapelige tilnærmingen jeg søker er å være nysgjerrig på ulike koblinger, å gjøre eksperimenteringer, å plukke ulike aktører fra hverandre for å se hvordan noe kan henge sammen, eller hva vi kan oppdage ved å eksperimentere med nye sammensetninger. Første gang jeg leste om eksperimentering som metode var i Kamilla Lindstrand (2018) sin masteravhandling. Det satte i gang noen prosesser hos meg, jeg merket at det hun skrev fylte meg med energier og koblet seg til i mine maskinerier. Hennes forskningsinteresse innebar å se etter potensialer i ingenting og å skape bevegelser med eksperimentering. Som et metodologisk bidrag ble det viktig for å skape nye tanker og spørsmål (Lindstrand, 2018, s. 20).

Ved at jeg har inntatt en posisjon, hvor jeg holder fast i en motstand om at det finnes *en* virkelighet, så åpner det for at jeg kan utforske hvordan flere aktører *virker* inn subjekttilblivelsen. «I uppgörelsen med humanismen och den linjära tidssynen aktualiseras en annan typ av möjligheter för pedagogikken och i förlängningen också för utbildning» (L. Johansson, 2017, s. 133). I samarbeid med personalet har vi utfordret tenkninger og kunnskap om hva «stemmer» kan være. Hva slags potensialer kan det være i ulike oppdagelser og eksperimenteringer, dersom personalet lykkes med å åpne seg for nye prosessuelle pedagogiske tenkninger. Hvordan kan eksperimenteringen bidra til å la det empiriske materialet virke og lage bevegelser slik at noe nytt kan oppstå gjennom oppdagelser?

Rhizomets prosesserer har mange måter å bevege seg på. Prosessene brytes, de endres, har ulike intensiteter og plan (Deleuze & Guattari, 2015, s. 42). Det kan skapes ulike metodiske måter å eksperimentere på når maskiner hektes sammen på ulike måter. Et av de utfordrende premissene i denne sammenhengen, er at det er prosessen, og ikke diverse mål som er i fokus og skal analyseres. Dersom vi tenker at kartet blir til mens vi går, så kan vi ikke navigere etter kartet. Vi kan ikke planlegge hva vi ansatte skal lære, eller hva barna lærer med en slik prosessuell tenkning (Olsson, 2009, s. 135). Vi kan aldri vite hvor tilblivelsene eller maskineriene fører prosessen videre. Prosessene kan bestå av diskursive praksiser, som henger sammen med hvordan personalet reflekter, verdisyn ansatte har, om de lar seg

berøre i ulike møter og lignende. Hvordan kan vi skape refleksjon om praksis gjennom disse abstrakte pedagogiske maskineriene (Deleuze & Guattari, 2015, s. 19)?

I denne studien har jeg arbeidet tett med personalet på avdelingen for å legge merke til hva de yngste barnas stemmer kan være. Studien åpner muligheter for hvordan vi kan utforske barnehagens innhold, den har relevans for å utforske kunnskapssyn, profesjonsetikk og profesjonsutøvelse og verdisyn. Jeg mener også at forskningen har relevans for hvordan kunnskap om barn kan skapes. Grunnen til at jeg tenker det er blant annet rhizomets mangfoldige innganger, og mulighet til å koble seg sammen i ulike maskinerier. Så selv om denne studien er rettet mot hvordan vi kan gjøre nye oppdagelser om de yngste barnas stemme, og hva som kan tre frem gjennom eksperimenteringer, så kan metodologiske tenkninger være overførbare til flere områder i småbarnspedagogikken. Ved å innta tenkninger som vender oppmerksomheten mot kunnskap som noe bevegelig, kan det skapes muligheter for å utvikle kunnskapen vi har fra før, til å bli noe nytt (Rossholt, 2012, s. 17).

Jeg ser sammenhenger med ordet tilblivelser og maskineri. Tilblivelse forstår jeg som hendelser som er innvevet *i* og *med* ulike hendelsesøyeblikk med de diskursive og materielle sammenhenger, samt det aktualiseres i tid og rom det forstås i (Sandvik, 2015, s. 55). Maskineri henspiller til hvordan synlige og usynlige fenomener er koblet sammen, «I hvert maskineri forhandles det om hvilke handlingskrefter som har styrke nok til å få innflytelse og hvilke nye tilblivelser maskineriene dermed gjøres i stand til å produsere» (Sandvik, 2013, s. 50). «Selv om dagens forskning har gitt verdifulle perspektiver til feltet, er tiden kommet til å åpne for tilnærminger som forstyrrer den forskningsmessige komforten som følger med det vi allerede kjenner og vet» (Sandvik, 2015, s. 45). Med dagens forskning så henviser hun til fenomenologisk, beskrivende og fortolkende tilnærminger. Denne masteroppgaven skal forstyrre vante tenkninger om hva barnas stemme er, og hva de kan bli, og koble det til pedagogisk praksis.

Det tematiske fokuset for de yngste barnas stemmer ble tidligere i oppgaven blandet med både vann og vitenskapsteori. De sentrale tilnærmingene fra Deleuze og Guattari er en del av eksperimenteringen og det utforskende pedagogiske utviklingsarbeidet. For Deleuze handler tenkning om å skape endringer, utforske og å komplisere det som er kjent. Det kan

være ulike intensiteter som ikke finner seg til rette i det strukturerte og faste (Colebrooke, 2010, s. xvi). Ved å eksperimentere med hva stemmer kan være, så blir jeg oppfordret til å skape nye tenkinger om hva stemmer kan bli. I denne studien har det vært en drivkraft å søke ut over stemmebåndets vibrasjoner. Når jeg kobler tematikken til eksperimenteringen åpner det seg muligheter til å spekulere: Hva kan for eksempel en hånd være i ulike posisjoner, med ulike kraft, med forskjellig intensiteter i bevegelsen, som søker mot noe, en hånd som treffer bordplaten rytmisk. Hvordan kan tanker om praksis kobles til denne hånden, og hvordan kan eksperimentering om tilblivelse bidra til ny kunnskap? Dersom det finnes (minst) 26 måter å si noe morsomt på, hvor mange måter kan en hånd i ulike sammenhenger la seg analysere?

«Kvalitativ barnehageforskning har en lang tradisjon ved å rette oppmerksomhet mot språklige praksiser med etnografiske empiriske undersøkelser basert på metoder som intervju, observasjoner, fokusgrupper og feltnotater» (Otterstad, 2018, s. 7). Jeg ser forbindelser til det Otterstad her omtaler som ny-empiriske studier. Jeg ser likheter hvor hun fremhever at det er noe nytt som skapes underveis. I denne studien skapes materialet kollektivt med kollegene på avdelingen, og i miljøet vi er en del av med ulike aktører og diskursive praksiser. Da notatene i Dagboken var skrevet var ikke det empiriske materialet ferdig, men i stadig endring underveis i prosessen. Jeg er en del av disse endringene og tilblivelsene. Mine verdier, affekter, interesser og følelser er en del av tilblivelsene. Disse mener Braidotti at jeg ikke kan løsrives fra, men jeg kan forsøke å yte motstand (Lykke, 2008, s. 46-47).

Kunnskap og erfaringer fra tidligere studier og arbeidsliv bidrar i forskningsprosessen. Jeg er utdannet i et fagfelt der det å forstå og fortolke har vært viktig. Den valgte metodologiske retningen utfordrer det jeg tidligere vet og kan. Så jeg tvinges til å vri spørsmålene: Hvordan kan profesjonsutøvere eksperimentere fremfor å tolke eller å søke årsakssammenhenger? Valget av metodologisk tilnærming er ikke isolert til denne studien. Målet er også å bidra med mulige tilnærminger til å søke kunnskap i et pedagogisk utforskende utviklingsarbeid i barnehagen. Kan metodologien tilby flere innganger til å oppdage og utforske barnas stemmer i barnehagefeltet? Samtidig som denne studien ble til, ble filmen *Store små mennesker* (Magnor, 2022) lansert. Den aktualiserte på mange måter de yngste barnas

stemme i barnehagelivet -men hvordan kunne vi snakke om den? I filmen så vi blant annet hvordan to gutter ble plassert ved ulike bord fordi de var høylytte mens måltidet pågikk. I situasjon fra garderoben kunne vi se hvordan barna ble satt ned av en ansatt da de hoppet, lo og lekte. Jeg gjengir forenklinger av to hendelser i filmen, men intensjonen er å få frem perspektivet om at vi kan oppdage ulike tilblivelser dersom vi utforsker praksis gjennom eksperimenterende måter. Det er nærliggende å tolke filmen i den retning at de voksne misforstår de små barna. Men her er noe mer, om vi søker i andre retninger. På hvilke måter kan vi gjøre nye oppdagelser dersom vi ikke søker etter hva som er rett og galt? Dersom vi tar vekk lyden på filmen, hvilke oppdagelser kan vi gjøre? Hvordan virker det på oss som lytter, hvordan kan vi eksperimentere med slike nye forbindelser? På hvilke måter kunne vi heller rettet oppmerksomhet mot ulike perspektiver, for eksempel hvilke etiske utfordringer kan vi oppdage? Hva med å dele ut oppgaver i forkant, og rette ekstra oppmerksomhet for eksempel mot barnas stemme, hva er det barna er opptatt av, på hvilken måte viser det det? Hva er det vi ikke får øye på gjennom kameralinsen? Har benken barna sitter på en stemme? Hvordan er det for den ansatte å være i garderoben, og sette barna bestemt ned på benken? Hvordan utforske underveis, og stoppe opp i refleksjonen og diskutere valgene, dilemmaene og kanskje blåse de opp i en samtale. Kan det bidra til nye oppdagelser?

Gjennom eksperimentering håper jeg dette utforskende utviklingsarbeidet kan åpne for å legge merke til kropp som noe mer enn en organisme, eller en kropp som kan bli disiplinert, som utøver motorikk, og kanskje i stedet betraktes som fri, eller organløs. Hvordan kan vi skape nye refleksjoner og nye forbindelser mellom organløse kropp, kunnskap og profesjonsutøvelse? Kan vi åpne oss opp og utvide oppmerksomheten mot ulike tilblivelser hvor organløse kropp og andre materielle aktører er en del av ulike maskinerier? På denne måten er det praksis som er i fokus og kan bli utforsket, i stedet for å vende oppmerksomhet mot en, eller konkrete aktører. Med utvidet oppmerksomhet for hva barnas stemme kan være, hvordan kan vi oppdage elementer som skaper eller forhindrer ulike forbindelser og muligheter som er i pedagogikkmaskineriet? Hvordan kan eksperimentering bidra til å se noe annet enn det gjenkjennelige, eller det som vi tror representerer virkeligheten (Andersen & Sandvik, 2015)?

Som profesjonsutøver har jeg erfaringer hvor de synlige aktørene blitt viet mest oppmerksomhet. Det være seg ulike planer, for eksempel ukesplan, dokumentasjoner, artikler, lekematerialer, pedagogiske oppfølgingsplaner osv. Materialiteter som kan sees og kjennes på. Etter å ha blitt introdusert til posthumanismen opplever jeg at det dukket opp utallige nye innganger for å skape tenkninger om profesjonsfeltet. Affekter, kunnskap, virtuelle virvler, kunnskap er også medskapere i tilblivelser og i ulike maskinerier. Mangfoldige innganger er et av rhizomets viktigste kjennetegn (Deleuze & Guattari, 2015, s. 31). Det som vekker interessen min spesielt, er mangedoblingen i de ulike aktører når de usynlige aktørene inkluderes og kan få lik status som de menneskelige. Gråt for eksempel, er ikke gråt alene. Gråt blir til sammen med andre aktører, i ulike sammenkoblinger. Gråt er ikke det samme for alle, hverken hvordan det uttrykkes eller hvordan vi lytter til det. Når vi kan oppdage kropper som intensiteter istedenfor organismer, så kan vi vende oppmerksomhet mot hvordan de ulike intensitetene virker, eller hva de produserer, slik kan kanskje gjøre nye oppdagelser (Deleuze & Guattari, 2015, s. 234)?

Jeg plasserer studien som en kollektiv, kreativ og eksperimenterende metodologi. Forskningsarbeidet inneholder kritisk tenkning som søker etter muligheter for å re-tenke og å skape noe nytt om barns måte å uttrykke seg på (Dahlberg & Moss, 2005, s. 138). Men hvordan kan fokus på de yngste barnas stemme bidra med intensitet i det empiriske materialet skapt av og med personalet og barna? Eksperimenteringen, fortellingene og det utforskende utviklingsarbeidet er bidrag til tenkninger hvor eksperimenteringen handler om å sprengte forhåndsbestemte subjektposisjoneringer. «Preschool may, therefore, become site for such «minor politics», though not necessarily so» (Dahlberg & Moss, 2005, s. 138). I den sammenheng ser jeg forbindelser med hvordan dette eksperimenterende utviklingsarbeidet har en relevans, både for å utforske, belyse og påvirke de yngste barnas posisjonering i utdanningssammenheng, men også hvordan kunnskapen om småbarnspedagogikk kan skapes.

Jeg planla tidlig å skrive dagbok, men strevde litt med hvordan jeg skulle gjøre det, og hva skulle den inneholde. Men jeg forsøke å sette i gang, uten å spekulere så mye på fremtiden. Gjennom rhizomatiske prosesser har Deleuze og Guattari fått meg til å kjenne kraft, med en

tro på at maskinene kan fylles med energi og bidra i de pedagogiske prosessene. Jeg og mine kollegaer har valgt å skrive ned hendelser fra hverdagen, med en interesse for hva de yngste barnas stemme kan være. Vi har i fellesskap arbeidet med «å legge merke til» tilblivelser. Vi har spurt oss hvordan vi kan legge merke til noe bemerkelsesverdig? Og jeg har koblet «det som gjør seg bemerkelsesverdig» til maskineriene i en barnehagepedagogisk og småbarnsvitenskapelig sammenheng. Hva som kan bli bemerkelsesverdig, eller for hvem, kunne vi kollektivt hatt mer kritiske tilnærminger til. Gjennom kritisk posthumanisme utfordres ulike subjektposisjoner, og det å gjøre rede for posisjoneringene i kartene som skapes (Braidotti, 2013, s. 53). Både jeg og kollegene mine erfarer, at fortellinger pågår hele tiden i barnehagen. Det har satt i gang ulike maskinerier hos oss ansatte mens fokuset har vært rettet mot de yngste barnas stemmer og miljøet de konstrueres i. Barnehagens bemerkelsesverdige øyeblikk pågår til enhver tid, og dermed blir det viktig å skape konstruktive tenkemaskinerier i fellesskap. Hvordan kan vi innta kritiske tenkninger og perspektiver når vi selv er en del av praksisen? Objektive tenkninger plasseres utenfor denne forskningsmetodologien, det er komplekse sammenhenger som gis oppmerksomhet.

Kapittel 7: Utforskende utviklingsarbeid -kollektive og kreative prosesser

Denne studien inneholder et eksperimenterende utforskende utviklingsarbeid på en småbarnsavdeling, der kollektive og kreative prosesser ble sentralt. Prosesser sammen med personalet på avdelingen involverte læring og utvikling sammen. Vi søkte etter tilnærminger til å arbeide med dokumentasjoner i prosessene, for å sette i gang bevegelser i tenkninger som kan bidra slik at personalet kan kritisk reflektere om praksis (Kolle et al., 2017, s. 14). Det tidsmessige handlingsrommet for mastergradsstudiet er begrenset, så selv om prosessene med utforskning av de yngste barnas stemmer fortsetter i barnehagen, må jeg formulere og konkretisere ulike spor av utforskningen i denne oppgaveteksten. Det som kommer frem skriftlig i denne sammenhengen, er med andre ord deler av maskinerier som har virket og fortsetter å virke inn i nye sammenhenger.

Studien er bygd på et kollektivt samarbeid som foregår på avdelingen hvor forbindelser har blitt skapt i fellesskap. Prosessen hadde vært umulig uten samarbeidet, engasjementet og eksperimenteringsviljen som kollegene har vist. Vi har forsøkt å stille spørsmål til det daglige livet, og se hvordan det ga muligheter for nye oppdagelser. Kropper kan være en samling med ventiler (Deleuze & Guattari, 2015, s. 234), hva er i så fall som kan passere eller hva er det som kan begrense? Hvordan kan ventilene virke i maskinene? Dersom maskinene står i tilblivelser med andre, hvordan åpnes muligheter for å eksperimentere med ventilene på nytt og på nytt? Kan ikke da en håndbevegelse være noe annet enn hva det var i går? Det innebærer at risting av hodet i fellesskap alltid vil kunne bli noe mer, eller noe nytt, i nye sammenhenger. Når de yngste kroppene løper fra deg, og du farer etter med ulldressen, så kan løpingen innebære noe du selv ikke har tenkt fra før. En tunge som spruter ut spytt *kan* handle om noe koselig, det kan være uttrykk for: «Hei, så fint å se deg, kom og lek med meg. En grimase kan være en invitasjon, eller noe ertete. Det er ikke sikkert at grimasene for eksempel ønskes velkommen, men det er ikke poenget i denne sammenhengen. Poenget er at de yngste barnas stemme er mangfoldig, og hva kan vi oppdage dersom vi søker noe annet en hvordan bevegelser kan representere eller ulike tolkningers iakttagelser. Dersom

det finnes mangfoldige måter å si noe morsomt på, hvor mange måter kan man si hei, vil du leke med meg på?

Som et premiss i denne studien er det at kompleksiteter konstrueres i ulike sammenhenger. Jeg velger å ta en posisjon der jeg kan holde fast i motstand mot at det finnes *en* virkelighet, som igjen åpner for at jeg kan utforske hvordan flere aktører *virker* inn i komplekse maskinerier. De *virker* til ulike tider og ulike steder. Gjennom kollektive søker vi etter måter å utforske det som ikke umiddelbart er hørbart, synlige – eller det som lar seg re-presentere i rene ord. Pedagogisk praksis og teori er ikke bare sammensatt, men det er også komplekst. I premissene som ligger til grunn i denne sammenhengen finnes det verken universelle barn eller teorier. Dersom jeg går ut ifra at barn har minst hundre språk (Rinaldi, 2009), så tyder det på at det er mye som kan utforskes. Som en drivkraft inn i studien og underveis stiller vi oss spørrende til hva kan vi oppdage igjennom utforskinger. Hvordan kan vi endre tenkninger som erfares som en del av oss? Hvordan kan vi oppdage nyanser i de ulike møtene som skjer i praksis? Hvordan kan vi eksperimentere med hvordan de yngste barna snakker med oss? Jeg funderer ofte på hva de yngste barna forteller meg gjennom sine stemmer? Men igjennom dette utviklingsarbeidet endres fokuset. Det handler ikke nødvendigvis om hva de forteller, men hvordan de forteller. Og hvordan praksis stadig konstrueres rundt de yngste barnas stemme? Hvordan spiller min kunnskap inn? Hvilke oppdagelser kan vi gjøre når vi inntar utforskende kollektive arbeidsformer?

Det har pågått og pågår ulike maskinerier som skaper historier, hendelser, kunnskap og erfaringer om barnas stemmer. Gjennom denne forskningsprosessen har det blir skapt bevegelser i kunnskapsforståelser som har sin opprinnelse i gjøringer som skjer i praksis. Historiene eller hendelsene om barnas stemme er fra personalets perspektiv, ut ifra hva de har sett, følt, hørt og tatt del i og med. Slik har de erfarte hendelsene blir nedskrevet til Dagboken, og personalet har reflektert over historiene systemisk på avdelingsmøter.

Drypp fra Dagboken

«Å lytte til seg selv gjennom ord»

Sitatet over er hentet fra Dagbokens siste side. Jeg har lagt ekstra godt merke til det både ved første og andre gjennomlesning. Hva første og andre gjennomlesning betyr skal jeg fortelle mer om når analytiske koblinger utvides i senere i oppgaven. Det er personalet som gir uttrykk for det. Når ord skrives ned så foregår lyttingen på en annen måte. Da er det ikke bare ørene som står for lyttingen.

Kan det innebære at man legger merke til noe på en annen måte? Jeg forstår det som at lytting skjer på en annen måte. Kan det tyde på at det skapes tid for å ta innover seg lyttingen. Settes det fart i andre intensiteter, er det ventiler som har vært i dvale som får fart i seg. For meg innebærer det at lytting er noe mer enn det som skjer i den auditive sansen, kroppen blir noe mer en organer, det er ventilene som kommuniserer med og i ulike maskinerier (Deleuze & Guattari, 2015, s. 234). Det kan blant annet kreve nye måter for å åpne seg opp på, og la seg berøre av det man lytter til. Hvordan kan ansatte eksperimentere med lytting, ved å innta premisser som fremhever det komplekse stemmeregistret, som spesielt de yngste barna har? Hvordan kan vi la oss berøre? Hva vil det si for ansatte å bli berørt? Dersom våre forståelser inntar tenkninger om at lytting pågår isolert, som for eksempel bare til pusten, eller bare til plassering av kroppen, eller til gråten og latteren: Hvordan kan eksperimenteringer åpne for nye praksisforståelser.

Drypp fra Dagboken:

Vi lekte ute i bhg og ventet på at det siste barnet skulle komme.

Jeg gikk inn og hentet vestene.

Da jeg kom tilbake, så en av de yngste barna meg og hjalp meg med å dele de.

Det var to barn som gjemte seg bak noen trær.

De ble med da jeg fortalte at Mikkel Rev var i butikken.

Da kom kollegaen min med pengene (vi skulle til butikken å kjøpe tut kopper).

Hun hentet to vogner. Barna satte seg, og vi gikk på tur.

Barna prater mye på veien.

Et av barna var veldig opptatt av å fortelle til den andre ansatte, som var den bakre gruppen, at han så trikk og at Mikkel Rev var i butikken ...

Utdraget er fra en av de konkrete gjøringene i Dagboken. En fortelling. Om stemmer, men også om eksperimentering, og om et fellesskap. På hvilke måter trer de yngste barnas stemmer frem, eller hvordan kan praksis være i veien for stemmene? På hvilke måter kan en slik fortelling skape endringer i ansattes forståelser for praksis? Hvilke aktører gis verdi hvordan praksis utføres? Før denne historien ble nedskrevet har det vært utallige fortellinger som skjer fordi barna forteller, de snakker, hele tiden. På nytt og på nye måter slår det meg at de yngste barna FORTELLER! De snakker! Deres stemme ER i barnehagen. Deres stemmer blir til i ulike tilblivelser, i ulike maskiner. Ventilene er i bevegelser! Så hvordan kan spørsmålene fortsette å få plass? Å lytter er bevegelser! Hva lytter vi til? Hvordan lytter vi? Hvordan forstår vi? Hvordan kan vi fortsette eksperimenteringen med oppdagelsene? Undringen og nysgjerrigheten skal ikke landes. Den skal fortsette å skape energi til eksperimenteringen i forskningsmaterialet som blir til. Det kommer en tid for et sluttpunktum i denne masteroppgaven, men i livet som fortsetter, skjer nye sammenkoblinger, affekter, maskinerier, rhizomer - det endres og skapes kontinuerlig. Å

skrive ned fortellingene har vært utfordrende. Det kommer jeg tilbake til i neste kapittelet «Tre tomme bøtter».

Dagboken er en av aktørene i det empiriske materialet. Jeg refererte til den mange ganger, i form av ulike dammer. Jeg skal forsøke å fortelle mer om det konkrete som skjedde mens Dagboken ble til under datagenereringen, og om prosesser som ikke bare har vært enkle. Forskningsprosessen er en av flere av maskinerier som var i gang lenge før kolleger ble invitert med. Da de formelt ble koblet til med sitt etiske samtykke til å være med, var det som et nytt startskudd for studien. Både styrer og foreldre var informert om forskningsprosessen, om at det pågikk forskning en periode hvor den pedagogiske praksisen var i fokus, der blant annet hensyn til personvern skulle ivaretas etter gjeldende forskrifter.

Pedagogisk utforskende utviklingsarbeid var allerede del av virksomheten, basert på observasjon, dokumentasjon, refleksjon og samtaler. Nå økte oppmerksomheten mot barnas stemmer. Personalet skulle samarbeide og utforske hva de yngste barnas stemme kunne være, og hvordan profesjonsutøvelse kunne utøves tilkoblet barnas stemmer. Som en fortsettelse med å skape empirisk materiale, var det naturlig å velge egen arbeidsplass fremfor en annen barnehage. Da jeg skulle bevege meg i ukjent terreng, som forsker og som pedagogisk leder mens Dagboken ble til, føltes det trygt med det kollegiale miljøet som allerede var etablert. Min usikkerhet ble også møtt med tryggheten som jeg følte fra barna, når de kommer løpende om morgenen for å gi klemmer. Det er på denne arbeidsplassen interessen og nysgjerrigheten for de yngste barnas stemmer har fått fart. Det er også på denne avdelingen jeg har blitt utfordret gjennom flere år. Jeg hadde lyst til å dykke ekstra ned i arbeidet som gjøres på avdelingen.

Blant kollegene har jeg erfart gang på gang ydmykhet i ulike tenkninger om barn. På avdelingsmøter har det kommet frem gjennom utsagn som: «Jeg vet jo ikke hva han eller hun ville, men jeg kan gjette». Men også utsagn som har forstyrret pedagogiske tenkninger som for eksempel: «Han eller hun prøver å snakke». Ulike refleksjoner om praksis har bidratt konkret for å vite at det kan være en interesse for å sette i gang med det kollektive arbeidet. Allerede da jeg vinklet studien mot «de yngste barnas stemme» var tematikken sterkt aktualisert på avdelingen, fordi vi har forsøkt å se situasjoner i større sammenhenger. Når vi

ser tenger som biter i skuldra til en annen, forsøker vi å se situasjonen som noe mer. Når vi ser små barnehender som har hånden full av andre barns hår forsøker vi å tenke hva det kan handle om, noe mer enn den hånden. Hvilke oppdagelser kan vi gjøre, dersom vi forlater tolkinger, og søk etter årsaker, og retter fokus mot tilblivelser og sammenhenger?

Pedagogisk utforskende utviklingsarbeid, med blant annet pedagogisk dokumentasjon, og praksisfortellinger som utgangspunkt for utvikling i personalgruppen, kan bidra til nye kunnskapsforståelser innen både forskning og til profesjonsfeltet (Johannson, 2020, s. 152). Vi forsøker å skape sirkulasjoner i egne forståelser av praksis og kunnskap for å få i gang bevegelser i egne forventninger og forestillinger (Kolle et al., 2017, s. 35). Kanskje handler det om å aldri stoppe søket etter det interessante i det alminnelige (Bae, 1996)? Hvordan kan søke i fortellingene som skjer hele tiden slik at vi kan endre våre kunnskapsforståelser? På hvilke måter kan vårt utforske utviklingsarbeid bidra til å skape noe magisk og bemerkelsesverdig via det alminnelige?

Selv om vi har reflektert over praksis på avdelingsmøter, har vi ikke kalt det eksperimentering. Vi har forsøkt for eksempel ved å bruke «Streken», denne mannen som blir til når han tegnes underveis og møter hindringer og gleder, for å skape bevegelser i tenkninger om praksis. Vi har også jobbet med å utforske praksis hvor materialer møter barn over tid. Vi har med andre ord noe erfaring fra tidligere med ulike måter å eksperimentere på. Dette året var et av fokusområdene på avdelingene å bli bedre på å skape og å gjøre pedagogisk dokumentasjon. Vi har tenkt at materialer og innredning skal være påvirket av barnas stemme, dagsrytmen, de små og store valgene som tas i øyeblikket, og i et lengre perspektiv. På avdelingen er min opplevelse at vi har forsøkt å inkludere de yngste barna sine stemmer som en bærende bjelke igjennom i pedagogiske innholdet. Det har jeg egentlig oppdaget på nye måter nå i etterkant. Slik jeg skriver det frem nå så kan det høres ut som noe vi gjør, eller tar lett på. Tvert imot! Dette er utfordrende i ulike sammenhenger, men vi kan forsøke. Ved å ta del av tenkninger om småbarnspedagogikk og småbarnsvitenskap som noe komplekst, blir kanskje en av oppgavene å stille spørsmål til seg selv, og til praksisen en er en del av.

I forberedelsen til forskningsprosessen, ønsket jeg å fortsette å bruke den etablerte strukturen, med avdelingsmøter en gang i uka, eventuelt sjeldnere ved fravær av ansatte. Jeg ønsket at arbeidet skulle vært tett opp mot praksisen som faktisk var, og har dermed ikke spekulert i å invitere til møter utenfor arbeidstid. På møtet har vi en time til rådighet. Vi samles rundt et bord med fem-seks stoler rundt. Rommet brukes også til å gjøre pedagogiske opplegg i små grupper, innimellom et oppbevaringsrom. Rommet har et skråtak, og et ventilasjonsanlegg som bråker litt for mye. På veggen er det et vindu hvor vi kan se busker med knopper som spretter, og noen meiser som titter inn. Jeg som pedagogisk leder har ansvar for å lede møtene, men innimellom har kollegene ansvar for tretti minutter hver. I denne tiden hvor vi har skapt datamaterialet er det bare jeg som har ledet møtene. Når jeg tenker i ettertid så hadde det vært interessant om de også ledet deler av det. Hvordan kunne det eventuelt bidratt? Kunne det åpnet andre ventiler for hvordan våre forståelser og tenkninger hadde bidratt? Det hadde gitt rom for andre typer spor i kartet vi skaper sammen, og det kunne fått andre koblinger. Om de hadde blitt viktigere eller mer verdifulle vites ikke. Da vi satte i gang visste ingen av oss hvor lenge dette skulle vare, eller hvordan det ble på veien. Og det kunne være viktige bidrag inn i det pedagogiske utforskende utviklingsarbeidet.

Jeg har forsøkt å være mest mulig forberedt til møtene, ved å sette meg inn i det pedagogiske sporet vi har valgt. Jeg har koblet teori som er brukt i denne masteroppgaven, til det utforskende utviklingsarbeidet. Det innebærer spesielt Sandvik og Rossholts artikler og forskningsarbeid. Jeg har forsøkt å holde en slags struktur, og hatt med meg PC på disse møtene med notater og refleksjoner som skal forsøke å sette fart i samtalene rundt bordet. Vi har koblet sammen hverdagen på avdelingen med det pedagogiske utforskende utviklingsarbeidet. Under møtene har jeg gjort notater til Dagboken.

I de kollektive tilnærminger har jeg stått i erfaringer med å arbeide i en sammensatt rolle. Jeg har hatt ansvar som pedagogisk leder samtidig, som jeg har hatt ansvar som forsker. I ettertid tenker jeg meg enig med Lindstrand når hun beskriver det som er konstruert og kunstig skille, og skulle forsøke å tenke med ulike hatter underveis (Lindstrand, 2018, s. 78). Jeg forsøkte å dele opp rollene, samtidig som det har det vært utfordrende, og usikkert hvordan det har virket i prosessen. Er det i det hele tatt mulig å skille rollene? Hadde det

vært ryddigere tenkt rollen som pedagogisk leder på avdelingsmøtene, og bare brukt referatet som en del av datagenereringen? Slik kunne Dagboken inneholdt kun notater jeg gjorde i etterkant av møtene. Under selve møtene innstilte jeg meg på å bruke pedagogisk leder-hatt, men så har jeg kjent forskerhatten pulsere, ventiler som fikk fart, gleder over viktige og nyttige bidrag til mastergradsoppgaven! Affektive bidrag som ble utfordrende å skrive ned. Kanskje affektene var viktige tenkebidrag, men som var utfordrende å gjøre rede for. Kanskje det var verdifullt for prosessen å erfare at dette utforskende utviklingsarbeidet var verdifullt. Det bidro med en slags trygghet, som de små løpende små bena jeg møter på morgenen.

I etterkant av møtene har jeg notert tanker i Dagboken; hvordan jeg følte det gikk, ting jeg synes var trøblete og en slags oppsummering av møtet. Det er jeg som har skrevet referater fra møtene. Tastene har beveget seg i to dokumenter på avdelingsmøtene, spesielt i begynnelsen av Dagbokens tilblivelse. Ved å skrive både i Dagboken og referat så ser jeg i etterkant at det kan ha blitt mye å holde styr på. Jeg kan ha gått glipp av viktig informasjon og hva eller hvordan noe blir sagt eller gjort. Når jeg ser tilbake, tenker jeg det kunne vært nyttig om en kollega skrev referatet av flere grunner. Det kunne kommet mer frem hva de la merke til? Hva de erfarte som var viktig å notere, eller hva som traff de i det pedagogiske utforskende utviklingsarbeidet? I denne sammenhengen kan jeg tenke at mye konstrueres gjennom meg og skrives ned i Dagboken. Hvilke perspektiver kan jeg ha gått glipp av? Det er utenfor min kraft å skulle bestemme hva og hvordan ulike aktører virker i de ulike maskineriene, hvilke handlingskrefter som intensiveres eller dempes, eventuelt dør ut (Sandvik, 2013, s. 55). Jeg kan i ettertid ta ansvar for å gjøre et forsøk å se hvordan kreftene har bidratt, og for hvordan forskningsprosessen ble til, vitende om at jeg ikke har tilgang til alle aktørene.

Jeg ser at det er flere muligheter for at det empiriske materialet kunne blitt annerledes dersom vi hadde forsøkt eksperimentering på andre måter. For å trekke frem helt konkret, om vi hadde valgt å gjøre eksperimenteringen med stemmene på for eksempel madrassen eller på et bestemt rom. Eller hva om tiden bestemte når vi skulle oppdage stemmene? Hvilke stemmer kan vi oppdage under et måltid? Hva om vi hadde dykket enda mer i «de tre stemmene»: «latter, ansiktsuttrykk og hvor barna ønsker å være», før vi iverksatte

oppdagelsessøkene? Jeg kunne avsluttet det kollektive samarbeidet tidligere, for eksempel at jeg ikke ønsket mer kollektiv empiri etter dette første møtet. Jeg kunne gått videre på den listen vi lagde, ved å eksperimentere mer om de punktene, forsøke å sette de i ulike sammenhenger. Dette for å trekke frem *noen* av mulighetene av valg. Jeg hadde lyst til å fortsette prosessen med kollegaene. Jeg hadde lyst til å eksperimentere mer i fellesskap, og jeg hadde tro på at engasjement kunne sette i fart i ulike ventiler, sette fart i maskineriene bidra i de komplekse tilblivelsene.

Jeg mener at de ulike kollektive gjøringene som har bidratt denne masteroppgaven har relevans for hvordan kunnskap om barn kan skapes i profesjonelle læringsfellesskap. Kompetanseutvikling hvor endringsinteressen kommer fra de ansatte med ønsker om utvikling, «profesjonalisering innenfra», vil kunne gi bedre vilkår for utviklingsprosesser, enn «profesjonalisering utenfra». Å være aktivt deltakende og ha interesse for å skape endring er viktige elementer for kompetanseutvikling. Samtidig kan det være utfordrende både å lede utviklingsarbeidet, og å kritisk utforske egne praksiser og kunnskapsforståelser (NOU 2022:13, s. 77).

Liselott Mariett Olsson mener at Deluzes og Guattaris eksperimenterende tenkning er relevant i for barnehagepedagogikken fordi det er møtene som står i sentrum, og dermed blir det et slags omdreiningspunkt i barnehagepedagogikken. Olsson (2009, s. 28) trekker frem relevansen fordi tenkningens vitalitet skapes på nytt og på nytt i hvert møte med materielle og humane aktører. Det gir muligheter til å tenke subjektiviteter og møter som noe mer en relasjonelt, hvor forskning og praksis skapes sammen. På første avdelingsmøte gikk vi rett på sak. De første spørsmålet til kollegene var: Hva kan være barnets stemme i barnehagen? På hvilke måter kommer de til uttrykk i barnehagens daglige liv? Er det noen stemmer vi lytter mer til? På hvilke måter lytter vi til barn?

Jeg velger å skrive mest fra det første avdelingsmøtet, starten på kollektiv eksperimentering og utforskende utviklingsarbeid. I neste kapittel skriver jeg frem om utfordringene med å skrive fortellingene.

Jeg hadde forberedt ulike refleksjonsspørsmål, men vi rakk ikke å svare på alle. Vi diskuterte, og alle bidro i samtalen. Jeg løftet opp muligheten for at det kanskje kommer til å gå igjen på avdelingsmøte senere, og at jeg var usikker på hvor prosessen førte arbeidet videre. I

Dagboken skriver jeg at kollegaene var positive til å utforske barnas stemmer fremover. Jeg forsøkte å ha en tilbakeholden rolle, men samtidig være pedagogiske leder som jeg er. Jeg ønsket først og fremst å lytte, og at flere skulle snakke. I første kapittel noterte jeg hva vi tenkte var de yngste barna sine stemmer: *ord, kroppsspråk, humør, at man forsøker å vise hvordan man har det, gjemme seg, bevegelser, smil, utføre handlinger, lyder barna skaper, gråt, tristhet, pusten, følelse, tung pust, at det er mye følelser i uttrykkene til barn, men motstridene signaler for tolkeren, hvor de ønsker å være, ansiktsuttrykk og latter*. Deretter hadde vi samtale med de forberedte spørsmål. Vi pratet om hvordan de yngste barnas stemmer kommer til uttrykk i barnehagens daglige liv. Og hvordan de yngste barnas stemmer ble koblet til praksiser om lytting, for eksempel hvordan vi lytter, om det er noen stemmer vi lytter mer til. Mot slutten avklarte vi å rette ekstra søkelys på tre «typer» stemmer. Vi valgte «en stemmene hver»: *hvor de ønsker å være, ansiktsuttrykk og latter*.

Mot siste halvdel av møtet la jeg frem to forslag for hvordan jeg så for meg prosessen videre. Det første var at vi kunne være «stemmeoppdagere». Det innebar å lage fortellinger om stemmene, og koble stemmene til et gitt sted, for eksempel på en madrass hvor vi vet at barna bruker mye tid, på stellebordet, i vognen, når de er på sykkel eller lignende. Det andre alternativet for å være «stemmeoppdagere» fortløpende gjennom dagene. Etter at vi hadde oppdaget stemmene skulle vi fylle tre bøtter hvor det sto oppført «de tre stemmene». Vi valgte det siste. Bøttene var plassert på kjøkkenbenken. En for hver stemme.

Kapittel 8: Tre bøtter på benken

Så sto bøttene der, på benken, med laminerte kategoriseringer: «hvor de ønsker å være», «ansiktsuttrykk» og «latter». Bøttene forble tomme dag etter dag. Hva var det som gjorde at fortellingene ikke ble skrevet ned? Var det en stillhet fra bøttene? Hva var som på foregikk i denne stillheten?

Å gjøre forskning handler om å skape måter å utforske på (Rhedding-Jones, 2005/2018). Prosessfilosofi åpner for at praksiser, tenkninger og materialiteter er en del av tilblivelsene. Kanskje kan organløse kroppar og tenkemaskinerier søke etter kraft i nye koblinger? De yngste barnas stemmer har forbindelser til de materielle og diskursive miljøene de konstitueres i. Jeg tenker at det har bøttene også. Bøttene er ikke aktører som virker alene, de er også en del av en større sammenheng i utforskningsprosessen. Underveis har jeg forsøkt å skrive frem noen av valgene jeg har gjort. Det er flere valg og dilemma som ikke er skrevet frem, og det er sikkert noen jeg selv ikke har vært klar over.

Mens jeg skriver denne masteroppgaven kan jeg legge merke til kraftvibrasjoner i noen ventiler, men også lugginger. Egentlig har jeg aldri vært spesielt glad i å lese, eller å skrive. Det jeg liker å gjøre er å tenke, og jeg liker å gjøre. Jeg liker å søke etter forbindelser. I denne forskningssammenheng gjør jeg begge deler. Toril Moi (2019) mener at skrivingen er en del av tenkingen. Jeg kjenner selv at jeg bearbeider stemmer, inntrykk, tanker, kunnskap og enda mer mens jeg skriver. Noe skjer med meg mens jeg skriver, er det en del av utforskingen? Kan bøtter søke etter forbindelser, kan de eksperimentere? Jeg skal fortelle om trøblete bøtte-forbindelser.

Drypp fra Dagboken

Jeg forbereder avdelingsmøte til i morgen.

Bøttene på benken er tomme. Historiene skjer hele tiden i barnehagen, men de kommer ikke på papiret.

I kveld kom det en. I morgen er det avdelingsmøte. Er historien god nok?

Jeg har laget en historie fra noe som skjedde i dag. Jeg tenkte ikke der og da at jeg skulle lage historie til datagenereringen. Men jeg kjente nå i kveld, og kveldene før denne at jeg må komme i gang med historien.

Det handler om hvor barn setter kroppen deres. Det gjør de i alle historiene som lages. Kroppene dems vil alltid være delaktig i sine historier, min kropp er alltid delaktig i mine historier.

Jeg har laget en historie med utgangspunkt i min kropp, hvor jeg har delt opplevelser med de andre kropper, delt meningsskapende aktivitet, var det meningsskapende? Hvordan kan jeg vite hva meningsskapende er? Kan jeg definere det?

Jeg kan forsøke å definere det for meg selv, men hvordan kan jeg vite hva de finner meningsskapende?

Jeg skal vende oppmerksomheten mot hva som skjedde etter at vi hadde avsluttet det første avdelingsmøtet. Jeg skrev at bøttene forble tomme. Vi hadde planlagt å lage tre historier hver som handler om våre opplevelser av barnas stemmer med ekstra oppmerksomhet for «ansiktsuttrykk», «latter», og «hvor de ønsker å være». Vi satte en frist på to uker, slik at bøttene kunne fylles i det tidsrommet. Jeg så for meg minst ni unike fortellinger som de yngste barnas stemme.

Dag etter dag var jeg spent på om det var kommet lapper i bøttene. Men bøttene forble tomme. Var det en stillhet fra bøttene? Barnehageøyeblikkene fortsatte livlig. Hva var det som foregikk i praksisen omkring bøttene? Rundt bøttene foregikk det latter i ulike skalaer, de yngste kroppene plasserte ulike steder hele tiden, de plasserte seg lekent, med motstand, med kraft, som spagetti, mens ansiktsuttrykkene også var i tilblivende bevegelser. Kan det være at det skjedde noe i bøttenes uforstyrrethet? Var det maskinerier som knirket, som ikke visste hva de skulle gjøre med ulike intensiteter? Ble maskineriene overarbeidet? Sto maskineriene i dvale?

Da vi reflekterte om hva de yngste barnas stemme kunne være, så utfordret vi tenkningene våre. Våre gamle oppfatninger endret seg. Hvordan kan disse nye refleksjonene bli en del av praksisen? Vi skulle forsøke å sette ord på nye oppdagelser, og koble det inn i kjente praksiser. Var det maskinerier som ikke var compatible med hverandre? Trengtes det flere maskinerier? Andre typer maskiner? Hva var det som gjorde at bøttene var tomme? Var det noen innstillinger i maskineriene feil? Tok bøttene energi fra oss? Var det (for) utfordrende å gjøre dette med eksperimenteringer? Var vi ikke klare for å skrive historiene ned? Bøttenes stillhet varte etter hvert i en uke, og deretter to uker.

Da det hadde gått to uker så kjente jeg behov for å skrive ned en eller annen historie. Jeg kjente behov for at utforskningen måtte komme i gang, eller den måtte endres. Nå i ettertid ser jeg at utforskningen kanskje pågikk mens bøttene var stille. De yngste barnas stemme er en del av komplekse prosesser, kanskje var det krevende forbindelser å søke i? Med dette behovet for å skrive ned en fortelling så fikk en bølge en lapp. Jeg tenkte da at historien ble skapt først, deretter skulle jeg kategorisere den slik vi hadde blitt enige om. Jeg gikk for «hvor de ønsker å være». Da oppdaget jeg det; barna plasserer seg hele tiden! Kan det være at kategoriseringen stakk kjepper inn i maskineriene?

Drypp fra Dagboken: En bølge fikk en lapp.

Det er morgen, de fleste barna har kommet på begge avdelingene.

Barna står med hver sin ball ved basketkurven, de leker, sparker, kaster, ligger og sitter på ballen.

Ballene triller ned i barnehagen.

Føtter beveger seg over kunstgress, baller ruller – så står barna på haugen. En opphøyning.

Seks barn. De snakker i munnen på hverandre, historier om sabeltann og supermann. Det er haier også.

Barn og voksne løper ned fra haugen, ballene triller.

Vi henter ballene. Krokodiller! Ivrige stemmer, store øyne.

Vi må opp på haugen igjen. Hurtige ben.

Jeg, den ansatte skjønner ikke alle ordene barna sier. De eldste barna står tett sammen.

Ordene kommer ut, ivrige stemmer? Fortellinger?

De yngste barna er ved huskene. De eldste på haugen.

Fra naboavdelingen kommer den yngste. Han står med oss.

En annen ansatte kommer til. Barna samles rundt der.

Ordene fortsetter, supermann, kapper. Leken fortsetter rundt og med henne, bort til huskene.

I etterkant av møtet, hvor fortellingen over ble presentert, har jeg notert at samtalen var utfordrerne. Det var vanskelig å lede samtalen, og å være deltaker. Jeg har koblet utfordringene i siste del av kapittel fem. Jeg vil fremheve noen utsagn som står i Dagboken. De kom mot slutten av avdelingsmøtet da jeg spurte hvordan materialitetene kan virke på kroppene: «å løpe på åpent område», «ballene hadde effekter tenkte jeg», «imitasjonen, barna gjør det vi gjør, og vi gjør det som barna gjør», «et fellesskap? De gjør ting sammen, de skjønner leken. Kroppen bare gjør ting» og «Noe felles mellom seg, noe som er meningsskapende mellom seg. Ikke et synlig tau, men andre krefter som bringer de sammen».

Jeg kunne eksperimentert videre i masteroppgaven med de utsagnene, men har valgt at de står igjen som dammer, som er med på å gi innblikk i *deler* av vårt utforskende utviklingsarbeid.

«Ord på papir er noe annet en historie. Men historier vi setter ord på, blir noe mer enn historien. Vi legger merke til noe mer». Det er en av kollegene på avdelingen som sier det på et av avdelingsmøtene. Praxisfortellinger kan være en av ulike veier til å utforske forbindelser som vi er en del av. Ved å ta utgangspunkt i praksisfortellinger kan innsikt og forståelser koble seg til praksisfeltet, i stedet for å starte i teorien, slik tradisjonell undervisning kan gjøre (Fennesfoss & Jansen, 2004, s. 7). Tradisjonelt brukes praksisfortellinger for å få verdifulle tilganger til å utvide kunnskapskonstruksjoner, til å eksperimentere med forståelser og verdigrunnlag som kan bidra til å utvikle nye tanker (Kolle et al., 2017). Hva kan det føre til dersom vi åpner for det som kan være ukjent?

Jeg skal dele tenkninger om intensiteter, jeg kobler det til denne metodiske inngangen. Som fortalt har jeg vandret langs en elv mens denne masteroppgaven har blitt til. Bildet som er i oppgaven, er tatt ved en foss. Noen ganger sildrer den forsiktig, andre ganger er den kraftfull hvor vannet treffer meg i ansiktet. Jeg kan kjenne dråpene mange meter før jeg er kommet fram til fossen. Jeg kan stå på en bro og se den ovenfra, jeg kan gå på siden av den. Jeg har ikke undersøkt den fra alle sidene. Langt derifra. Men jeg opplever den alltid på forskjellige måter. Hver gang jeg nærmer meg fossen, så er jeg en annen utgave av meg selv. Slik har det empiriske materialet virket på meg. Alltid nye oppdagelser, som setter i gang ventiler på ulike måter. Når jeg og det empiriske materialet treffes konkret ved tastaturet, så har det skjedd endringer siden sist møte. Kan det være slik for bøttene? De ser tause ut, men likevel så pågår det prosesser på ulike måter.

Å velge en metodologisk tilnærming som kan utvide og skape videre forbindelser og utvidelser av hvordan språk, tenkninger, subjekt -og forskningstilblivelser kan inngå i ulike maskinerer er eksperimenterende prosesser. Gjennom posthumane tenkninger og postkvalitative data utfordres subjektets suverenitet. Hvordan kan muligheter eller begrensninger oppstå i barnehagepedagogikken dersom subjekter desentreres? En tradisjonell og dualistisk tenkning forstyrres, på den måten kan det empiriske materialet og forskningsprosessen utfordres på nye måter. Muligheter for å søke hvordan ulike forbindelser virker kan synliggjøre ulike koblinger i ulike profesjonsfeltets maskinerier. Gjennom forskningsprosessen rettes oppmerksomhet mot hvordan hendelser virker. For eksempel mellom barnehagens strukturering, mellom ulike maktposisjoner og hvordan kunnskap utspilles og legger premisser for barnas liv i barnehagen. Dette er et lite utvalg i det komplekse samspillet av utallige aktører som virker og påvirker til enhver tid. En slik tenkning er kritisk til representasjon som noe linjert og fast, og ved å forske på de ulike tilblivelsesprosesser åpner det for andre måter å undersøke fenomener på. Forskningsblikket eller analysen kan rettes mer mot relasjonene mellom aktørene og relasjonene mellom de (Otterstad, 2015, s. 27).

For meg har denne metodologiske gjøringen og forskningsprosessen vært utfordrerne. Jeg skriver om det i dette kapitlet, men også innledningsvis hvor jeg føler det utfordrende å være skapende. Et empirisk materiale som stadig blir til. Et utforskende utviklingsprosjekt

med utallige aktører, som også er i stadige tilblivelser. Lenz Taguchi (2017, s. 171) forteller om utfordringer med en relasjonell ontologi. Både hvordan den ukritisk kan skrives frem som en bedre ontologi en andre, og hvordan en tenkning om likestilte materielle og menneskelige aktører tar sin plass i vitenskapen. Gjennom disse prosessene kan vi stå i fare for å slutte å lage rhizomer med det vi tror er bevegelige tanker, slik at det heller skapes røtter. Jeg tolker det dithen at en rhizomatisk tenkning kan også stå i fare for å bli standardisert, og som Lenz Taguchi hevder, så er det viktig å få frem at en relasjonell ontologi er *en* av mange måter å tenke ontologiske premisser på.

En del av eksperimenteringen er ifølge min erfaring, å forsøke og holde noe av intensitetene nede. Noen ganger kan det kjøles som om maskineriene har for mye energi og tempo også. Da er det utfordrende å navigere, det kan kjøles som om jeg strever – at det er noe jeg ikke mestrer. Det kan fornuftig som for mange ventiler i aktivitet. En støttende tanke kan være at Deleuze og Guattari (2015, s. 42-43) mener at det stabile, og det faste er også nødvendig. Jeg tenker det betyr at å streve på ulike måter er en del av prosessen. De skriver: «det finns trädartade noder i rhizomen och rhizomatiska stöter bland rötterna (Deleuze & Guattari, 2015, s. 42). Kort forklart forstår jeg slik at praksistenkninger kan skape røtter og bli faste. Bevegelsen og de mangfoldige inngangene forsvinner. De kaller slike røtter for motstanderen. Så å streve, eller stabile tanker er nødvendig, men det går an å søke veier rundt. De «trädartade nodene» er fienden som de foreslår å flytte rundt som et møbel. Mens det det bevegelse kan bidra til prosessuelle og bevegelige tenkninger om praksis, slik at oppmerksomheten rettes mot de ulike aktørene, og oppdage praksis som noe helhetlig og sammenkoblet av deler. En relasjonell ontologi, er ikke en sann måte å skape tenkninger og bevegelser om barnehagepedagogikk på, men det kan gi bidrag for måter å tenke om barnehagepedagogikk.

Det er altså ikke slik at vi må velge mellom det bevegelse eller det faste og stabile. Deleuze og Guattari fremhever at det er to ulike måter å tenke på. På denne måte kan profesjonsfeltet få mer prosessuelle måter å skape tenkninger om praksis på. «Det handlar om den modell som hela tiden reser sig och sjunker ihop, och om den process som hela tiden sträcker ut sig, bryter av sig själv och börjar om» (Deleuze & Guattari, 2015, s. 42).

Dermed kan de tomme bøttene, strevingen, usikkerheten, kunnskap som ikke er så lett bevegelige, alt dette er en del av ulike tilblivelser.

Kapittel 9: Analytiske tenkemaskinerier

Datamateriale kan være tenkt som er grunnlag for å gi kunnskap eller for å bevise noe. Tradisjonelt kan det for eksempel være intervju, deltagende observasjoner eller innhenting av ulike dokumenter (Anker, 2022, s. 35). I denne masteroppgaven er det utforskende utviklingsarbeidet som utgjør deler av det empiriske materialet. Et materiale som ikke søker sannheter eller objektive svar, men et materiale som søker komplekse kunnskapssammenhenger i pedagogiske maskinerier.

Med postkvalitative tenkninger så inkluderes datamaterialets relasjon til verden, de kroppslige og affektive aspektene kan kobles sammen med materielle aktører i kunnskapsproduksjonen (Gunnarsson & Bodén 2021, s. 5). Jeg setter det i sammenheng med at forskningsprosessen og vitenskapelige ståsted kan medvirke til hvordan vi forstår kunnskap blir til og skapes. Hvordan datamateriale eller empirisk materiale lar seg analysere spiller også inn. Det handler om hva som kan skapes gjennom analytiske prosesser. Hvordan aktørene kan virke i denne prosessen? For å understreke dette kan datamaterialet omtales som empirisk materiale. Jeg skal forsøke å skape transparens ved å synliggjøre valgene (Anker, 2022, s. 88). Hvilke begreper som brukes på datamaterialene spiller inn:

Tanken är att dessa begrepp möjliggör en förståelse för hur materialet alltid skapas i möten mellan teorier, metodologier, forskningsfrågor, mänskliga och icke-mänskliga aktörer, olika diskurser och så vidare. Materialet förstås som i ett ständigt blivande och i en samtidig relation som både leder forskaren och leds av forskaren. I studier inspirerade av postkvalitativ metodologi har en mängd olika material används i analyser. (Gunnarsson & Bodén, 2021, s. 46)

Jeg forstår forfatterne slik at dette gjør det mulig for at datamaterialet eller det empiriske materialet alltid kan skapes på nytt. Intensjonene er ikke å søke tilnærminger som representerer verden der ute. Det er flere faktorer som spiller inn, som for eksempel vitenskapelige premisser, hvem forskeren er, hva slags kunnskapsgrunnlag den har, hvilke ventiler er det som setter fart, og hvilke er det som bremser? Hvilke spørsmål eller tenkninger bidrar i det empiriske materialet? Det kan handle om at jeg hadde gjort andre

funn dersom jeg møter materialet om fem år, eller hver gang fingertuppene treffer tastene, så opplever jeg at forbindelsene endres. Hver gang jeg nærmer meg fossen, så har både jeg og fossen forandret oss siden sist møte, det samme med det empiriske materialet.

Jeg omtaler Dagboken som datamateriale, men vil fremheve at den inngår i det empiriske materialet; likeverdig som de andre aktørene. Dagboken er skapt med kolleger, barn og andre materielle aktører fra barnehagen. Det er utfordrende å ikke tenke Dagboken som det «viktigste» materialet av empirien, men jeg etterstreber å ikke tenke hierarkisk eller linjert. Når Anker (2022) skriver at analyse innebærer å dele opp det empiriske materialet i håndterbare størrelser, skal jeg utforske Dagboken i enda større grad. Jeg skal rette mitt forskerblikk med analytiske tenkninger mot den, og søke etter *noe*. Hva kan jeg oppdage? Hvordan legger jeg merke til noe? På hvilke måter kan ulike sammenhenger analyseres?

Jeg er engasjert for å gjøre oppdagelser for hva barnas stemmer kan være og hvordan ansatte i barnehagen kan oppdage stemmene. Hvordan kan disse oppdagelsene virke videre i barnehagepedagogikk? Jeg ble inspirert av Haandbæk Schmidt og Busk Rasmussens tekst, tematikkens vinkling er når pedagoger gir stemmer til barna sine stemmer (2022).

Oppdagelser jeg gjorde i selve teksten traff meg. Tematikken er beslektet med denne masteroppgavens tematikk. Det er først og fremst hvordan de utførte analytiske strategier som bringes videre i denne forskningssammenhengen. De brukte analytiske lesestrategier for å skape forbindelser i det empiriske materialet med analytiske spørsmål de hadde med seg inn i lesingen. Jeg velger ikke å kopiere deres strategier, men jeg inspireres til å lage egne.

Jeg skal forsøke å klargjøre for møtene mellom Dagboken og analytiske tenkninger. Jeg skal søke oppdagelser med to gjennomlesninger i Dagboken. Ved begge gjennomlesningene skal jeg forsøke å være åpen for affektive forbindelser som kan oppstå, og hvordan de kan kobles inn i det barnehagepedagogiske og småbarnsvitenskapelige landskapet. I den første gjennomlesningen leser jeg den fra start til slutt på et utskrevet dokument. Den andre gjennomlesningen går jeg for motsatt vei på et nytt utskrevet dokument. Jeg skal forsøke å være åpen for hvordan ulike ventiler virker i gjennomlesningen. Jeg har forberedt meg med maskinistiske aktører, som jeg kaller «tenkekoder», pluss penn og markeringstusjer. Jeg

søker etter ukjente forbindelser med disse blant annet disse aktørene i Dagboken, hvilke intensiteter setter fart i analytiske tenkemaskineriene? I etterkant av gjennomlesningene har jeg notert meg ulike tankespinn.

Når jeg tar fatt på første gjennomlesning har det gått åtte-ni måneder siden jeg og Dagboken møttes konkret sist. Haandbæk Schmidt og Busk Rasmussens bragte med seg spørsmål til sine lesestrategier. Jeg tar med meg «tenkekoder» til gjennomlesningene. De har likheter med tankenotater, som blant annet er et redskap for hukommelsen (Anker, 2022, s. 67). Å bruke «tenkekoder» er et forsøk på å engasjere analytiske bevegelser, kanskje kan de engasjere noen ventiler, som kan bidra til å sette fart i affektive forbindelser. Jeg forsøker å eksperimentere og skape forbindelser gjennom kropper som noe mer enn legeme, maskinerier og ulike og unike aktører. Hvordan oppdager jeg vanndråpene fra fossen? Hvilke vanndråper klarer jeg å legge merke til? Hvordan kan oppdagelsene sette fart i analysemaskineriet? Hvordan virker Dagbokens stemmer på meg? Hvilke stemmer legger jeg merke til i Dagboken?

Første gjennomlesing

Drypp fra Dagboken:

«Jeg tror min intensjon er å skape noe nytt om det dagligdagse. Åpne opp for det komplekse»

Med et ønske om å få frem det komplekse, har jeg skapt tenkekoder. Tenkekoder som står i notatboken er:

- Å se etter utsagn som overrasker, mønstre, sammenhenger
- En affektiv tilnærming; Er det noe i Dagboken som skaper fornemmelser for meg som forsker, eller som profesjonsutøver?
- Kanskje jeg kan søke etter følelser? Hvordan skrives de frem i Dagboken?
- Kan jeg se etter utfordringer i Dagboken, hvordan fremstår de, eller hvordan virker de i oppgaven?

Lilla penn og gul markeringstusj, en blank notatbok ved siden av meg, og en notatbok med tenkekoder. Jeg kjente på usikkerhet, men også spenning. Hadde jeg for mange tenkekoder? Hvordan kan tenkekodene bidra? Valgte jeg feil koder? Jeg kjenner at usikkerheten tar meg. Hva er det som står på spill? Hvordan kan tenkekode bidra til å oppdage noe? Hva med alt det jeg ikke legger merke til? Hvordan kan jeg vise aktørene respekt? Mange spørsmål til egen prosess. Jeg søker forbindelser, vel vitende om at jeg ikke kan legge merke til alt. Med rhizomatiske tenkninger, tilblivelser og maskinerier så søker jeg ikke sannheter eller riktige og gale svar. Jeg søker forbindelser og sammenhenger.

Med svak svai i knærne så stuper jeg uti!

Skape, søke, tenke, føle, tenke, lese,

Føle, affekter,

Søke, lete, koble, bevege, fart, intensiteter

Etter at stupet er gjort føler jeg badingen/kavingen/svømmingen pågår på ulike måter, noen ganger føler jeg fossen bruse, og andre ganger kjennes det ut som om jeg er i stille vann. Jeg kjenner både på iver, men også på litt kjedsomhet. Men det viktigste er: Jeg kjenner at dette er viktig! Det pedagogiske utforskende utviklingsarbeidet betyr noe der og da, og i en større sammenheng! Jeg noterer i margen, jeg streker under med den gule markeringstusjen, og i notatboken kommer det frem lilla setninger. Det er store bokstaver og utropstegn. Ventilene iverksetter ulike «tankespinn». Det er mulig «tenkekodene» mister intensiteten sin? Er de ferdige som bidragsytere? Det har oppstått nye bevegelser gjennom analytiske bevegelser. Jeg kaller det «tankespinn» fordi det spinner i gang maskinerier. Det skapes forbindelser mellom meg og det empiriske materialet. Jeg har notert «tankespinnene», lagt merke til noen sitater, og utdrag fra Dagboken. De har ulike fargede uthevninger, det er et forsøk på å skape, en slags strukturell oversikt for teksten videre. Den gule markeringstusjens streker er slik jeg markerte i lesingen. Her er funnene jeg gjorde:

Tankespinn

Affektene virker. Følelser er her! De beveger seg. De setter fart i meg!

Ved å lete etter noe konkret så kan man overse mye.

Kunnskap ble skapt med ydmykhet og varsomhet

Sitater

«Å lytte til seg selv gjennom ord»

«Ord på papir er noe annet enn historien. Men historier vi setter ord på, blir noe mer enn historien. Vi legger merke til noe mer»

«Ved å legge merke til noe smått, kan noe større komme til syne. Hverandre tanker kommer til uttrykk. Det kommer til syne ting vi ikke har tenkt selv»

«Vi tenker mere når vi skriver ned. Gøy å se spørsmålene skrevet inn i historien, å se inn i min prosess. Å se likheter med ens egen prosess»

«Vi forteller de gode historiene»

Utdrag fra Dagboken:

Tekst og tale er ikke så interessant, da henspiller jeg til den innspilte forelesningen til Ninni Sandvik. Han mener vi skal skape noe nytt, sier hun. Hvordan skape noe nytt? Jeg tror at min intensjon er å skape noe nytt om det dagligdagse. Se fordi noe vi tenker er dagligdags. Åpne opp for det komplekse.

Kan det ikke skapes noe nytt igjennom tale, er det Deleuze mente? Hvordan skal jeg da komme noen vei i datagenereringen jeg er i gang med å gjøre, når metoden er samtale om historier. Ninni Sandvik brukte bildekunst (?) i doktorgraden sin. Slik forsøkte hun å eksperimentere. Sette samtalene i spill med bildekunsten. Våre tankene skal ut av balanse... Eksperimenter. Vi kan vel eksperimentere med samtalene? Eller er det noe annet i samtalene som virker. Alle har gitt uttrykk for at vi ser noe annet igjennom samtalene på møtene en før. Hva er dette «annet»? Det er kanskje ikke samtalene som skal honoreres for det noe annet. Det er heller blikkene våre, fokuset, åpenheten vår? Er ikke refleksjon en av de store innholdskomponentene av den norske barnehagepedagogikken?

Dagen etter skulle jeg gjøre andre gjennomlesning. Det hadde jeg planlagt å gjøre i barnehagen, siden det var der deler av datagenereringen hadde blitt til. Da jeg følte mye støy, både i meg kroppslig, og blant annet fra solen som stekte i øynene mine, tok jeg med meg ny utskrevne papirer hjem. Det som var annerledes fra første gjennomlesning, var at materialet var allerede repetert en gang for meg. Jeg hadde planlagt å begynne med den siste dagen fra Dagboken. Jeg leste ikke tenkekodene på nytt. Med meg var følelsene og erfaringene fra i går. Grønn penn og rosa markeringstusj, og notatbok. Kom jeg til å oppdage noe nytt? Jeg gjør stadig nye oppdagelser i fossen, og fossen virker på ulike måter på meg. Var det for kort opphold mellom lesingene? Hvorfor skulle jeg lese det en gang til? Og hvorfor motsatt vei? Som Haandbæk Schmidt og Busk Rasmussen (2022) har jeg inntatt en forskerposisjon som er

involvert og medproduserende i skapelsene i det empiriske materialer og analysene. Jeg kan i ettertid stille spørsmål om jeg tenkte at det ga mer gyldighet til funnene?

Svak svai i knærne, nok et stup. Oppgaven fortsetter deretter rett inn i tankespinn.

Skape, søke, tenke, føle, tenke, lese,

Føle, affekter,

Søke, lete, koble, bevege, fart, intensiteter

Dersom man eksperimenterer med Deleuze og Guattaris rhizomatiske tenkninger, så handler ikke spørsmålet om hvilken kikkert som brukes når vi søker. Det som spiller inn, er at vi bruker flere kikkerter. Åpne ventiler, kjenne og søk mangfoldigheter, ikke skap røtter, men skap bevegelser, lag kroppsløse maskinerier eller praksiser. Dersom vi tenker stemmer som forutbestemte merkelapper som legges i bøtter: «*hvor kroppen er*» eller «*latter*» eller «*følelser*». Så er vi allerede i gang med å redusere, og å være lukket. Dersom vi forsøker å skape forståelser gjennom rhizomer, bevegelser, mangfoldige maskinerier eller rhizomatiske koblinger. Kropper som noe mer en organisme, så kan det invitere til å oppdage noe nytt. Hvis vi åpner oss for det: Blir vi ikke da invitere til å utforske mer, til å eksperimentere med det vi ikke vet eller kan fra før. Når vi tenker med rhizomet, maskineriene og kropper som er mer en organer, så kan vi ikke skille ut noe lite fra det komplekse. Prosessen har bidratt med viktige funn i Dagboken. Kan det være fordi vi legger merke til flere ting, når vi tar fatt i noe smått. Underveis tenker jeg, og det er notert i skriveboken med store bokstaver; VIKTIG! VIKTIG! MER! MER!

Sitater jeg trekker frem er:

«å få øye på noe mer»

«vi tenker mer»

«vi reflekterer mer»

Forskningsprosesser kan være kreative og nysøkende der teori, empiri og praksis møtes og kobles sammen slik at forståelser og kunnskapinger skal kunne utvikles. «Det teoretiske blikket bidrar til at man ser empirien på måter som ikke ville ha vært mulig uten teori, samtidig som den empiriske beskrivelsen videreutvikler teoriperspektivene» (Anker, 2022, s. 60). Kan ikke setningen like gjerne være snudd på hodet? Det er i alle fall slik den treffer meg. Det pedagogiske utforskende utviklingsarbeidet hadde ikke vært mulig uten praksis, og de mulighetene som kan ligge i personalsamarbeidet i samspill med barna. Dette er et viktig empirisk bidrag fra praksisfeltet, hvor vi kan rette oppmerksomheten mot noen av de ontologiske og de epistemologiske premissene i barnehagelivet består av.

Kan forskningsprosessen som er skapt med kollegaene og barna, på noen måter være storslagent i liten skala, eller storslaget i en stor skala? Jeg foreslår ydmykt at den treffes oss i stor skala. For oss på avdelingen avslører Dagboken at oppdagelsene våre var av stor betydning.

Kapittel 10: Mangfoldiggjøring av stemmer

Gjennom vårt utforskende utviklingsarbeid kan det skapes muligheter til å tenke noe nytt om seg selv i møter med barn. Noe nytt om barn i ulike møter, å tenke noe nytt om praksisen vi er en del av. Det pedagogiske utforskende utviklingsarbeidet har skapt enda mer engasjement i barnehagehverdagen hos oss, og jeg har en tro på at det kan skape enda flere forbindelser mellom ulike aktører i småbarnspedagogikken. Ved å eksperimentere med våre tenkninger, så har det gitt bidrag for å skape flere muligheter for hva barnas stemmer kan være. Og for hvordan vi kan skape bevegelser for ulike og unike aktører som skapes i de pedagogiske maskineriene. Jeg skal fortelle mer om hva som skjedde etter **sitater**, **tenkespinn** og **utdragene** ble oppdaget, og jeg skal sette de i bevegelse med småbarnspedagogikken. Det blir relevant å trekke frem oppgavens forskerspørsmål:

Hvordan kan nye oppdagelser om de yngste barnas stemmer på en småbarnsavdeling bli til, gjennom eksperimenteringer og utforskende utviklingsarbeid?

I denne masteroppgaven har jeg eksperimentert med analytiske tilnærminger. Det pågår analytiske bevegelser underveis, og jeg skal skape analytiske bevegelser med funnene jeg skrev frem i Dagboken med støtte fra tenkekodene. I dette kapittlet kobles funnene fra to gjennomlesninger av Dagboken inn i et teoretisk landskap i småbarnspedagogikkens -og i småbarnsvitenskapelige maskinerier. Jeg vil si at vi har forsøkt å delta i de utforskende utviklingsprosessene med omtanke, slik at **kunnskap ble skapt med ydmykhet og varsomhet**. **Sitatene** og **tankespinnene** som er nevnt i forrige kapittel er tenkt som handlingskrefter inn i analytiske tenkninger. Tankespinn er skrevet med **lilla** mens sitatene fremheves i **blått og hermetegn**.

Utdragets funksjon virker som en innledning for koblingene til det pedagogiske utforskende utviklingsarbeidet. Den gule markeringstusjen har gjort markeringer ved funn. Skrivefeilene som er gjort i Dagboken, blir med inn i teksten. I dette kapittelet fremheves ulike oppdagelser som er gjort etter at samarbeidet med kollegene og barna på avdelingen er over. Hvilke tilblivelser og bevegelser kan skapes gjennom analytiske eksperimenteringer når

det kobles til det empiriske materialet? Jeg kan tilføye at det er mange bevegelser som ikke skrives frem, men som fortsatt bølger igjennom meg og livet på avdelingen.

Utdrag fra Dagboken:

Tekst og tale er ikke så interessant, da henspiller jeg til den innspilte forelesningen til Ninni Sandvik. Han mener vi skal skape noe nytt, sier hun. Hvordan skape noe nytt? Jeg tror at min intensjon er å skape noe nytt om det dagligdagse. Se fordi noe vi tenker er dagligdags. Åpne opp for det komplekse.

Kan det ikke skapes noe nytt igjennom tale, er det Deluze mente? Hvordan skal jeg da komme noen vei i datagenereringen jeg er i gang med å gjøre, når metoden er samtale om historier. Ninni Sandvik brukte bildekunst (?) i doktorgraden sin. Slik forsøkte hun å eksperimentere. Sette samtalene i spill med bildekunsten. Våre tankene skal ut av balanse... Eksperimentere. Vi kan vel eksperimentere med samtalene? Eller er det noe annet i samtalene som virker. Alle har gitt uttrykk for at vi ser noe annet igjennom samtalene på møtene en før. Hva er dette «annet»? Det er kanskje ikke samtalene som skal honoreres for det noe annet. Det er heller blikkene våre, fokuset, åpenheten vår? Er ikke refleksjon en av de store innholdskomponentene av den norske barnehagepedagogikken?

Jeg synes det er utfordrende å skille ut noe ene fra det andre, da jeg opplever at barnehagelivet består av så mye. Det er bevegelig, komplisert, og pågår på så mange ulike måter, med ulike og mange aktører. Komplekse maskinerier. Slik er det også når jeg forsøker å skape koblinger i det empiriske materialet. «Ord på papir er noe annet enn historien. Men historier vi setter ord på, blir noe mer enn historien. Vi legger merke til noe mer». Jeg innledet masteroppgaven med å fortelle en av uendelig mange historier jeg har erfart. Jeg har fortalt om personalets utfordringer ved å skrive ned historiene som skjer i barnehagen. Samtidig så legger jeg merke til at dette utforskende utviklingsarbeidet har gitt personalet nye tenkninger og erfaringer, som vi uttrykker flere ganger i Dagboken. Dersom vi tenker at språk og kunnskap stadig inngår i nye tilblivelser, så har denne utforskende praksisen vist hvordan posthumane tenkninger kan bidra i pedagogiske maskinerier. Barnehagelivet skjer

hele tiden. Utforskende tenkinger kan hjelpe til med å skape bevegelser i de ulike prosessene. Hvordan kan de yngste barnas stemme erfares som mangfoldig og i relasjoner til andre aktører som konstitueres og stadig blir til i barnehagen? Hvordan kan da smil, munnviker i bevegelse, kropper som gjemmer seg, en hånd i bevegelse, latter, tær som krøller seg, ulike intensiteter som pågår bidra i småbarnspedagogikkens komplekse øyeblikk, bidra for å skape kunnskap til profesjonsfeltet?

Hvordan kan vi rette oppmerksomheten til praksisen stemmene blir til i, og ikke stemmene som isolerte aktører? Å søke etter hva latter, ansiktsuttrykk eller hvor barna plasserer kroppen sin kan representere, er ikke denne masteroppgavens hensikt. Intensjonen har vært å legge merke til hva mere vi kan oppdage gjennom eksperimentering med de yngste barnas stemmer. Hvilke oppdagelser kan komme frem med det empiriske materialet, og hvordan kan eksperimentering med kunnskap og erfaringer bidra til å legge merke til noe nytt om praksisen vi er en del av.

Jeg erfarer ofte at teksten ikke kan formidle hva jeg tenker, utforsker eller strever med, men å skrive er å tenke, mener Moi (2019). Jeg støtter meg til det, mens jeg skriver, så pågår det sammenkoblinger i ulike maskinerier, koblinger som jeg selv ikke kan sette ord på, eller prosesser som jeg bare kan fornemme, og ikke konkretisere. Men jeg forsøker. Rossholt (2012) bidrar med poststrukturell etnografisk tilnærming til feltet i sin doktoravhandling. Jeg kan hekte meg på med interesse for hvordan tilblivelser konstitueres og produseres i ulike sammenhenger, og hvordan eksperimentering kan bidra til nye tenkninger kunnskapsproduksjon er komplekst. Dersom subjekter likestilles med materielle aktører i ulike maskinerier, så kan kunnskapskonstruksjoner bli noe annet en enveisleverandøring av kunnskap (Sandvik, 2016, s. 22). Ved å eksperimentere med gjenkjennelser, virtuelle virvler og tilblivelser, så kan kunnskapsprosessene bidra til nye skapelser om hvordan tenkning og handlinger produseres i ulike maskinerier. Da er noe mer en rette og gale svar som blir interessant, og vi kan erfare verdien av å søke noe mer, noe vi ikke vet fra før.

Dersom pedagogiske tenkninger får bidrag får filosofiske og posthumane prosessuelle tenkninger, så gir det i denne sammenhengen ekstra oppmerksomhet til hva barnas stemme kan være. Gjennom kollektiv eksperimentering rettet vi oppmerksomheten mot hva vi

tenkte kunne være de yngste barnas stemmer. Vi skulle forsøke å skape bevegelser i tenkte tanker. «Ved å legge merke til noe smått, kan noe større komme til syne. Hverandre tanker kommer til uttrykk. Det kommer til syne ting vi ikke har tenkt selv». Dermed undrer jeg meg over følgende, for å skape bevegelser i tenkte tanker: Kan det være at stemmene ikke tilhører barnet? Er det et radikalt tenkeforslag? Hvordan kan det eventuelt bidra til å skape nye muligheter for *hvordan* de yngste barnas stemmer konstitueres? Jeg skal forsøke å forklare hvordan jeg forstår og er inspirert til å utforske med BwO. Deleuze og Guattari (2015, s. 229) skriver at det først og fremst handler om en praksis, og at det ikke er et begrep. Deleuze og Guattari (s. 17-18) hevder for eksempel at en bok er verken subjekt eller objekt, boken består av ulike materier med ulike linjer og territorier, som blir satt sammen gjennom ulike koblinger. Kan det være slik, at dersom en bok verken er subjekt eller objekt, så kan disse tenkningene overføres til at stemmer er verken subjekt eller objekt? At alt er forbindelser og mangfoldige sammenhenger med materielle og menneskelige aktører. Aktørene eksisterer aldri isolert. I denne sammenhengen er det interessant å skape tenkninger om maskineriene stemmene konstitueres i. Gråtens ulike og unike sider blir først til i en relasjon til noe mer. Gråt og stemmer blir satt sammen gjennom ulike koblinger, og skapes igjennom ulike maskinerier; det er noe mer en barnets gråt isolert. Det har forbindelser til blant annet forståelser, verdier, virtuelle virvler, kunnskap og diskursive praksiser. Dermed kan noe mer få oppmerksomhet, noe mer en selve gråten. Stemmene skapes i ulike sammenhenger, og disse sammenhengene kan utforskes på eksperimenterende måter. Personalet kan utforske praksis og kunnskap gjennom tilgang på ulike koblinger og tilblivelsesmaskinerier. Med slike tenkninger kan det skapes flere forståelser for hvordan stemmer blir til. Gråten eller kropper kan på denne måten bli noe mer enn subjekter eller organismer i tenkemaskinerier, og slik kan det åpne seg muligheter for at organløse kropper bidrar for å skape nye tenkninger for pedagogisk praksis.

Hvilke konsekvenser kan det innebære for praksis dersom vi vender oppmerksomheten mot tenkninger om subjekttilblivelse, hvor de yngste barnas stemmer alltid skapes på nytt i et fellesskap med andre materielle og menneskelige aktører? I årene jeg har vært barnehagelærer har jeg hørt uendelig mange ganger: «Vi må se barn». Men hva innebærer det «å se»? Jeg kan sette det i sammenheng med å lytte, men hva kan det kreve «å se» og å lytte? Nina Johannesen (2013) setter forbindelser til at lytting handler om noe mer enn å

lytte med den auditive sansen. Slik kan lytting og «å se» inkludere interesse og bevissthet for de yngste barna sine uttrykk, uttrykk som noe mer enn det verbale (Johannesen, 2013, s. 294). I det utøvende feltet oppfatter jeg det slik at «å se» kobles til Berit Baes artikkel; Å se barn som subjekt - noen konsekvenser for pedagogisk arbeid i barnehage (2007). Hvordan kan «å se» eller lytting skape nye forutsetninger for det pedagogiske arbeidet i barnehagene dersom subjektet inngår i ulike maskinerier, i stedet for å være noe stabilt og fast? Hvordan kan oppdagelser om de yngste barnas stemme bidra til at praksisutøvelse utvikles sammen med barna? Da vi skrev ned fortellingene, snakket om fortellingene, skapte fortellingene, så gjorde vi noe mer enn «å se barnet». Vi eksperimenterte med tenkninger og praksisen vi er en del av. Det innebar blant annet «Å lytte til seg selv gjennom ord». Sitatet viser tilbake til at det var godt å skrive ned fortellingen, for da pågikk lyttingen på andre måter. Kanskje interessen eller bevisstheten beveger seg på nye måter? Jeg setter det i en sammenheng med at lytting kan gjøres på flere måter; som å lytte gjennom pennen som beveger seg, å lytte mens jeg går langs elven, å lytte til deler av ulike og unike øyeblikk som skjer, slik kan flere aktører enn den auditive sansen blir en utforskende aktør. Og gjennom å lytte, og «å se», kan det åpnes muligheter for å oppdage noe nytt om seg selv, noen nye sammenhenger, eller nye stemmer.

«Vi tenker mere når vi skriver ned. Gøy å se spørsmålene skrevet inn i historien, å se inn i min prosess. Å se likheter med ens egen prosess». Dersom man eksperimenterer med Deleuze og Guattaris rhizomatiske tenkninger, så handler ikke spørsmålet om hva vi retter fokus mot nødvendigvis, men det handler om hvordan vi kan søke i sammenhenger, og hvordan vi for eksempel kan søke etter nye elementer i ulike maskinerier. Å fornemme og søke mangfoldigheter, kjenne etter i ventilene, ikke skape røtter, men skape bevegelser, lag kroppsløse maskinerier eller praksiser. Dersom vi tenker stemmer som forutbestemte merkelapper som legges i bøtter: «*hvor kroppen er*» eller «*latter*» eller «*ansiktsuttrykk*». Så undrer jeg meg om det kan være en fare for å redusere de yngste barnas stemmer, i et forsøk på å gjøre de yngste barnas stemmer til noe større eller mere. Da vi skulle skrive ned fortellinger om stemmene så var det en stillhet i prosessen. Hva handlet denne stillheten om? Men idet vi kom i gang med å skrive ned fortellinger, så tenkte vi mer, og skapte muligheter for å utforske praksisen og fortellingene. «Så fort man tillskriver boken ett subjekt försummar man detta materiens arbete och dereas relationers exterioritet»

(Deleuze & Guattari, s. 17). *Ved å lete etter noe konkret så kan man overse mye.* Var det vi gjorde? Reduserte vi forbindelsene for ulike sammenhenger? Jeg har ikke et svar på det. Men den første fortellingen ble skrevet ned etter at den slapp tak i merkelappene, og slik lot den seg utforskes i etterkant.

Underveis i forskningsprosessen legger jeg merke til mindre og større koblinger, maskinerier, intensiteter og oppdagelser. Dette er en del av det empiriske materialets tilblivelse, som jeg selv stadig blir en del av. Når jeg vandrer i det rhizomatiske landskapet skapes det muligheter for at egen og andres kunnskap og erfaringer har koblet seg både av og på. Jeg har følt at jeg har vandret med ukjent kart i ukjent terreng. Takket være Deleuze og Guattari har jeg andre måter å forholde meg til kartet, med tenkninger om at kartet blir til underveis. Det skapes sammen med ulike aktører fordi jeg lever og er i bevegelse i en verden med mangfoldigheter. Dersom pedagogiske tenkninger holder fast i gamle kart, deterministiske tenkninger eller pedagogiske konsepter, kan jeg stille spørsmålet: Hva kan jeg og det pedagogiske feltet stå i fare for å overse? Rhizomet tilbyr noe annet: «Skapa en karta, inte en kalkering» (Deleuze & Guattari, 2015, s. 30). Rhizomets kartografi bidrar med å konstruere, eksperimentere, og å koble sammen ulike menneskelige, materielle og diskursive aktører slik at de blir en del av rhizomet. Når jeg kjenner det metodologiske kartet stadig har endret seg, så innebærer det kanskje at jeg har tatt Deleuze og Guattaris tenkninger på alvor. For dersom jeg velger kalkering, så kan rhizomet skape røtter (s. 32), og da er det ikke er rhizom lenger. Noen av de viktigste kjennetegnene til rhizomet er de utallige inngangene i ulike dimensjoner og stadige endringer og bevegelse (s. 31). Denne skapende og eksperimenterende tenkingen tar del i hele forskningsprosessen og empiriens tilblivelser, samt meg som profesjonsutøver, prosesser brytes og bygges opp igjen (s. 42). De yngste barns stemmer er ikke bare i barnehagen, men også i forskningens empiriske maskinerier. De kan være noe annet sårbare. De kan være virkningsfulle med ulike intensiteter i flere maskinerier, som i denne forskningssammenhengen.

Uansett hvordan jeg har forsøkt å forberede analyseprosessen eller forskningsprosessen så vet jeg ikke hvordan den nære eller fjerne fremtiden er. Det har jeg ikke mulighet til å kontrollere. Ved å forlate utviklingsorienterte diskurser og hierarkiske forståelsesbetingelser og å involvere menneskelige og ikke-menneskelige faktorer, kan det bidra til andre

muligheter å skape kunnskap på. Forskningsmetodologi kan utforskes og gjøres på ulike måter, og jeg søker støtte i Rhedding-Jones (2005/2018, s. 67) sine tenkninger om at forskningsmetodologi handler om mye mer en selve metoden. Det krever for eksempel ulike metodologiske tenkninger og epistemologiske spørsmål. For meg medfører det også at rhizomatiske forbindelser bidrar gjennom hele forskningsprosessen. Jeg kan ta Roffes ord på alvor som innebærer at mennesker er en del av mangfoldighetene, som påvirker og blir påvirket til enhver tid (Roffe, 2005, s. 177). Jeg setter det i sammenheng med hvordan Sandvik (2015, s. 52) forteller at posthumanisme verken handler om at diskurser og dikotomier har egen vilje, men hvordan de skapes i forbindelser, og hvilke aktører som inkluderes i tankemaskineriene. Slik er intensjonene i denne forskningssammenhengen å kollektivt søke mangfoldigheter, og utforske hva vi kan oppdage gjennom eksperimenteringene.

Å bidra for å skape oppdagelser om seg selv, eller å søke nye måter for å oppdage noe nytt om praksisen man er en del av, kan være spennende, men også krevende prosesser. Jeg kjente selv på det da jeg skulle lede dette utforskende utviklingsarbeidet. Jeg tvilte på meg selv som leder i prosessen, for eksempel da bøttene forble tomme. Når jeg ser tilbake på det nå, tenker jeg det som en del av prosessen når vi søker nye fremgangsmåter. Vi kan forsøke å ha tillit til at maskineriene setter fart når vi gjør oppdagelser av betydning. Kanskje det var det Lenz Taguchi og Åberg (2018, s. 10) siktet til da de beskrev barnehagelærerrollen som et aktivt kunnskapsskapende subjekt. Slik jeg forsto det handlet det om en holdning til praksis, og ikke noe man er. Barnehagelæreren kan bli kunnskapsskapende *med* omgivelsene. Ved å være i utfordringene og i tvilen, så kan det konstrueres nye tenkemåter. Vi kan fortsette å være i tilblivelser, og å søke utforskende tilnærminger selv om vi erfarer utfordringer. Krejsler (2019, s. 87) mener at barnehagelærere trenger å ha rhizomatiske forbindelser slik at man som profesjonsutøver kan utvikle seg, og for å definere hva barnehagelærerrollen kan handle om. Barnehagene omsvermes av tenkemåter som utfordrer hva profesjonsutøvers oppgaver kan være. Krejsler er engstelig for at profesjonalisering forbindes til noe ensidig, og at forståelser koblet til profesjonalisering kan bli standardisert, eller førprogrammert. Det bringer meg til et spørsmål: Hvem skal definere profesjonsutøvers oppgaver og/eller hvordan de skal utøves? I kapittel tre skrev jeg kort om de yngste barnas stemmer i et historisk og politiske perspektiv. Stemmer som har bidratt

og som fortsatt bidrar i barnehagens innhold. Hvilke stemmer er det som skaper premissene for barnehagene i fremtiden? Hvordan ser barnehagens historie ut om tretti år?

Barnehagene omsvermes av markedsøkonomiske krefter med ulike pedagogiske konsepter, standardiserte programmer og metodikker er i barnehagene med betydelig omfang (Lund et al., 2022). Nyliberalistiske tenkemåter som underordner barns bidrag i ulike læringsprosesser kobler Sandvik med en tro om å ha pedagogisk kontroll i barnehagene (Sandvik, 2016, s. 17-19). Jeg kobler dette til mangfoldige krefter som forsøker å påvirke barnehagens innhold. I denne sammenhengen vil jeg, med denne masteroppgaven vise en motstand til det, og heller fremheve barnehagelivet som komplekse maskinerier, som jeg mener ikke bør forenkles. Slik blir hendelsene i denne masteroppgaven et mikropolitisk bidrag, som kobler barns stemmer inn i et landskap hvor kunnskapsprosesser retter fokus mot etisk praksisutøvelse, som inkluderer subjektene og materielle aktører i unike tilblivelser (Palmer & Pedersen, 2017, s. 48). Profesjonsutøvere og barns stemmer kan bidra for å sette premisser for hva barnehage kan være, og hvordan innholdet skal være.

Å frigjøre subjektet handler ifølge Lotta Johansson (2017, s. 147) om en framskriving av ansvar. Dersom subjektet forlater en hierarkisk posisjon kan det skapes like muligheter for alle aktører i maskineriene, og tenkninger om hvordan aktørene bidrar kan bli mer likeverdig. Kan det innebære en ydmykhet for de ulike aktørene i maskineriet? Intensjonen i denne forskningssammenhengen, og dets bidrag til profesjonsfeltet, er å søke og eksperimentere med hvordan vi kan skape nye tanker og kunnskap om praksisen barnas stemmer er i, og gi oppmerksomhet til de flerfoldige aktørene som er med i tilblivelsene. Antroposentriske koblinger kan bidra til at subjektet fastlåses i forståelser, slik kan man stå i fare for at gråt, eller barnas stemme kan bli møtt som en isolert handling, uten tilgang til å analysere de diskursive materielle praksisene som gråt kan oppstå i. «Utbildning som grundas på denna subjektssyn risikerer at låsa fast människan, både i erfarenheter och i förväntninga som tilåts definera «den man är»» (L. Johansson, 2017, s. 148). Slik kan subjektet stå i fare for å bli bundet til noe stabilt, og slik kan vi miste adgang til å reflektere og utforske miljøet, handlinger og hendelser stemmene konstitueres i. Ved å åpne for posthumane tilblivelser, hvor aktørene er likestilt i tilblivelsesmaskineriet kan pedagogikkens rhizomatiske bevegelser skape handlingsmuligheter og forståelsesmuligheter hvor alle

aktører kan inngå likeverdig i analyser eller refleksjoner (s. 148). I disse prosessene pågår det mikropolitiske bidrag. Disse bidragene er en del av et større komplisert etisk bilde hvor subjektene er situert og inngår i tilblivelsene (Palmer & Pedersen, 2017, s. 48). Ved å rette oppmerksomhet mot disse sammenhengene kan masteroppgaven med gjøringene i profesjonsfeltet, bidra i det forskningsvitenskapelige og utøvende praksisfeltet.

«Det en som barnehagelærer har sett «inne» i barnehagene, eller det som en forsker har observert «ute» i forskningsfeltet, synes å fremstå og virke som gyldige representasjoner av barnehagers praksis» (Olsen, 2015, s. 64). Jeg forsøker stadig å få frem at både kunnskap, språk og forståelser blir til gang på gang. Disse tilblivelsene er ikke nøytrale. Jeg søker ikke konkrete objektive svar, jeg søker ikke hva stemmene representerer, det jeg skriver frem er ikke objektive sannheter. Det jeg forsøker å skrive frem er *hva* barnas stemmer kan være, og *hva* vi kan oppdage gjennom eksperimenteringene. Jeg skriver frem hvordan personalet tenker og eksperimenterer med egen kunnskap og refleksjoner. Og jeg skriver frem hvordan jeg som forsker eksperimenterer i forskningsprosessen. I denne forskningssammenhengen tilføres ikke nyanser som kan standardiseres, da hensikten er å skape bevegelser i tenkemaskinerier.

Jeg har jobbet tett med personalet på avdelingen for å legge merke til og eksperimentere med praksisen vi er en del av. Studien åpner muligheter for å utforske barnehagens innhold, og har relevans for å utforske og utfordre kunnskapssyn, profesjonsetikk og profesjonsutøvelse. Når jeg leser Kunnskapsdepartementets strategi «Barnehagen for en ny tid», skriver de at strategien skal bidra til: «Bedre kvalitet i tilbudet til barna gjennom økt kompetanse hos de ansatte, god ledelse og tilstrekkelig bemanning» (Kunnskapsdepartementet, 2023, s. 7). Denne studien konsentrerer seg om å gjøre utforskinger og eksperimenteringer igjennom et utforskende pedagogisk utviklingsarbeid på en avdeling.

En forutsetning for et barnehagetilbud med høy kvalitet, er at de ansatte har god kompetanse og utvikler kvaliteten sammen i profesjonelle læringsfellesskap. Det er derfor viktig for regjeringen å øke kompetansen i barnehagen, samtidig som de ansatte

får tillit til å bruke sin tid og fagkunnskap sammen med barna.

(Kunnskapsdepartementet, 2023, s.14)

Jeg kobler noe av spørsmålene Lillian Pedersen stiller: «Korleis kan så barnehagelærarane møte alle desse krava og forventingane om kompetanseheving på ein måte som gjer at dei blir premissleverandørar for sin eigen praksis?» (Pedersen, 2023). Jeg vil foreslå et slikt, eller lignende utforskende utviklingsarbeid, som en av mulighetene for å jobbe med å utvikle kunnskap som allerede er i barnehagen. Strategien fremhever at det er behov for å styrke ansattes kompetanse, og at det skal satses på kompetanse i barnehagene. Jeg leser blant annet at det handler om digitale kompetansepakker, læringsmiljøprosjekt og ulike tilskuddsordninger for lokal kompetanseheving (Kunnskapsdepartementet, 2023, s. 31). Jeg leser og forstår det slik at kompetansehevingen skjer utenfor selve praksisfeltet, og jeg forstår det som noe som gis til profesjonsfeltet. Jeg savner å lese om tenkninger som kan skape bevegelser i et eksisterende praksisfeltet. Strategien forteller om tiltak som utvikles utenfra, og lite om hvordan læringsfellesskapet som allerede er i barnehagene kan utvikles.

Jeg kan argumentere for at personalet i barnehagene kan bidra i kollektive kunnskapsmaskinerier med for eksempel lignende utforskende utviklingsarbeid. På denne måten kan barnehagens utvikling også inkludere utforskende pedagogiske maskinerier, og barnehagepedagogikken som kunnskapsfelt utvikles gjennom praksisfeltet (J. Johansson, 2020, s. 152). Gjennom forskningsprosessens eksperimenteringer, inspirert av Deleuze og Guattaris etiske og eksperimenterende tilnærminger, kan det skapes muligheter slik at profesjonsfeltet kan få tilgang til mer praksisnær kunnskap, kunnskap som er skapt av og med barna og personalet som jobber i barnehagene. Utvikling av teori og praksis vokser seg utover, eller skyter fart fra profesjonsfeltet. Prosesser som pågår i barnehagene til enhver tid kan utvikles, teoretiseres og produseres. Utviklingsprosessene kan være utfordrende og tidkrevende: Å høre, eller å se kan være raske handlinger, men hva kan vi oppdage dersom tiden ikke er i fokus, men dveling eller utforsking for hva tenkninger om praksis kan bli. Hvordan kan utforskende utviklingsarbeid fortelle oss om, og utvikle barnehagens innhold? Og hvordan kan det bidra slik at profesjonsutøvere og kunnskapsfeltet utvikler seg med praksisen de er en del av?

Jeg er usikker på om jeg forherliger samarbeidet med kollegaene på avdelingen. Det har vært krevende å stå i arbeidet. Vi har trøblet med å skrive historiene på papir. Vi har strevet med hvordan vi kan stille spørsmål som bidrar til gode samtaler for refleksjon. Det å arbeide med pedagogisk dokumentasjon systematisk kan være utfordrende på flere måter. Så selv om «Barnehagelærere er den profesjonen som utdannes spesielt for å kunne ivareta barnehagens oppgaver, sikre systematisk pedagogisk arbeid og ivareta barnehagens mandat som første del av utdanningsløpet» (Kunnskapsdepartementet, 2023, s. 27), så betyr ikke det at dette er enkle prosesser. Tvert imot! Hendelsene, de ulike stemmene og fortellinger pågår hele tiden i barnehagen. Hvordan barnehagelærere tar innover seg ansvaret og bidrar for å skape miljø hvor kunnskapsutvikling settes i bevegelse kan være flerfoldig. Å manøvrere i et komplekst barnehagelandskap kan innebære kompliserte og utfordrende prosesser. Hvordan profesjons-, det politiske -og vitenskapelige feltet skaper muligheter for manøvreringen spiller også inn. Hvordan småbarnspedagogikk og småbarnsvitenskap utøves og skapes er kompliserte prosesser, og jeg forsøker å bidra med stemmer som søker konstruksjonene som interessante og intrikate prosesser.

Hvis vi åpner for utforskende prosesser, og lar oss berøre av praksisen vi er en del av, hvordan kan mangfoldighetene bidra til eksperimenterende prosesser? Jeg merker at vannet berører meg som noe mer en H₂O. Hvordan skapes intensiteter hos ansatte i barnehagen? Ulike intensiteter skaper ulike bølger i meg, det setter fart i tenkninger. Vannet skaper bevegelser i meg, men jeg kan også flyte av gårde, eller være i en slags stillstand, og så plutselig kobles affekter, tenkninger til ulike pedagogiske maskinerier. Dersom vi kan skape kunnskap og tenker prosessuelt med rhizomet, maskineriene og kropper som noe mer enn organer, så kan vi ikke skille ut noe lite fra det komplekse. Denne utforskende prosessen har bidratt med viktige funn når Dagboken og analytiske tenkninger møttes. Kan det være fordi vi legger merke til flere ting, når vi tar fatt i noe smått? Det vi første gangen tenker som smått, er kanskje alltid en del av noe større? Underveis tenkte jeg, og det er notert i skriveboken med store bokstaver; VIKTIG! VIKTIG! MER! MER! Affektene virker. Følelser er her! De beveger seg. De setter fart i meg! Vi kan skape muligheter slik at vi kan få øye på noe mere, vi kan tenke mere, vi kan reflektere mere.

Kapittel 11: «Dette er et magisk øyeblikk»

I denne studien har nysgjerrighet og undring om de yngste barnas stemmer vært utgangspunkt for å rette oppmerksomhet mot et komplekst barnehageliv. Gjennom et utforskende pedagogisk utviklingsarbeid har det koblet seg på tenkninger om praksis og hvordan kunnskap om de yngste barns liv i barnehagen kan skapes. Empirisk materiale har koblet seg sammen med tidligere forskning og teorier fra barnehagefeltet, og skapt nye forbindelser. Denne masteroppgaven bidrar på ulike måter, slik jeg også gir uttrykk for underveis i teksten. Den bidrar med å rette fokus og oppmerksomhet mot hva de yngste barnas stemmer kan være. At de yngste barnas stemmer kan være noe mer enn nonverbale og verbale kategorier. Utforskende tenkninger har i denne sammenhengen bidratt til at personalet har gjort nye oppdagelser om seg selv og praksisen de er en del av. Kollektive prosesser har bidratt med endringer i tenkninger, og måter for å legge merke til noe mer, noe som ikke er kjent på forhånd. Vi har oppdaget forbindelser og sammenhenger med synlige og usynlige, materielle og menneskelige aktører i barnehagepedagogikken. Det pedagogiske utforskende utviklingsarbeidet har gjort oss oppmerksomme på at ulike aktører kan virke på forskjellige måter, som både kan bidra og hindre virkninger av intensiteter i den pedagogiske praksisen for de yngste barna.

Masteroppgavens prosess og metodologiske tenkninger åpner for utforskende muligheter for å eksperimentere og utforske praksis kollektivt hvor de yngste barnas stemme står i relasjon til noe eller noen. Oppgavens metodologiske bidrag omfavner at kunnskap kan skapes i feltet igjennom kollektive utforskende prosesser. Eksperimentering med kunnskap og tenkninger som er i praksis fra før, har i denne sammenheng bidratt til at personalet har utviklet nye tenkninger og måter for å snakke eller reflektere om praksisen på. Vi har flyttet på møblene.

Hvordan kan videre utforsking bidra slik at de yngste barnas stemmer blir verdifulle bidrag til å skape kunnskap om ontologiske og epistemologiske premisser i barnehagen? På hvilke måter kan bevegelse og mangfoldiggjøring av ulike stemmebidrag i det vitenskapelige og utøvende feltet, bidra til at pedagogikk kan bli noe annet en standardiserte og universelle

handlingsmønstre? Aktuell forskningstematikk som kunne blitt eksperimentert videre med, er blant annet hvordan vi kan ta innover oss de yngste barnas stemme og hva kan vi gjøre med oppdagelsene? Hvordan kan oppdagelsene virke videre i det pulserende livet i barnehagene? Med enda mer fokus på praksisen koblet til de yngste barnas stemmer. Hvordan kan vi eksperimentere med forskning for å skape plass for de yngste barnas stemmer, slik at de kan bidra med kunnskap om småbarnspedagogikk og småbarnsvitenskap til barnehagene mot en ny tid?

Underveis har jeg stilt mange ubesvarte spørsmål. Spørsmålene kan anses å være forsøk på invitasjoner for å iverksette ulike ventiler i leserens maskinerier. Oppgavens hensikt er ikke å avdekke sannheter, men å åpne og skape bevegelser for ulike tenkte og u-tenkte pedagogiske maskinerier. Maskiner hvor de materielle og menneskelige faktorene er like viktige, og hvor det påkalles et ansvar for de ulike aktørene, hvor for eksempel følelser og affekter kan være verdifulle bidragsyttere i pedagogiske tenkninger. Å stille spørsmål har vært en viktig del av prosessen. Det har bidratt for å søke tenkninger hvor søk etter objektive sannheter ikke har vært målet. Men med intensjoner om å oppdage noe nytt dersom arbeidet åpner for eksperimentering med ulike tenkninger.

Før flasken anses som fylt opp, kommer det et siste drypp fra Dagboken, etterfulgt av en fortelling. «Dette er et magisk øyeblikk» som en av kollegaene uttalte. Hva skjer i, og etter dette øyeblikket? Blir det en ny stillhet? Vi trenger ikke å frykte den. Stillheten kan bringe med seg magiske forbindelser; slik fortellingen innledningsvis gjorde, og slik det kommer frem i fortellingen avslutningsvis. Men vit dette; prosessene, hendelsene, utforskingene, eksperimenteringene, kollektive prosesser, de kommer til å fortsette!

«I dag har vi hatt to fortellinger. Det siste avdelingsmøte har vi egentlig bare snakket om disse fortellingene. De sier selv at de liker å lytte til hverandres historier, hverandres tanker.

At når historier kommer på papiret så få de øye på noe mer. Når det er sin egen historie, og når de kan lytte til andres historier på bedre måter. Den ene håper de andres avdelingsmøter er slik som dette.

Ved å legge merke til noe smått, kan noe større komme til syne. Hverandre tanker kommer til uttrykk. Det kommer til syne ting vi ikke har tenkt selv.

Den ene sier det har vært fantastisk, med et smil om munnen. Fra mitt perspektiv, så føler jeg historiene har fått er energi, mer flyt. Utvidet. Vi tenker mer over det hverdagslige, og reflekterer mer over egen rolle»

Vi sitter rundt matbordet ca. 5 barn og en ansatt. Det er god stemning og praten går rundt bordet mens vi alle spiser matpakka vår.

Plutselig roer det seg litt rundt bordet og det blir noen sekunder stillhet.

Plutselig sier et av barna et ord med et smil om munnen:

«Buske» eller noe som lignet på det.

Alle brøt ut i latter med en gang og ordet ble repetert flere ganger.

Så ble det helt stille igjen som vanlig, og barna fortsatte og spise.

Buske sa noen igjen, denne gangen et annet barn.

Alle barna brøt ut i samme type latter igjen og de klarer ikke gjøre noe annet enn og le.

En uke etter rundt matbordet ute med barn fra samme gjengen som forrige uka blir ordet repetert uten at det ble snakket om eller noe,

mitt i en samtale om noe annet og alle barna begynner og hyle og le igjen.

Dette fortsatte og alle tok over og begynte og si det,

som til slutt førte til så mye latter at noen barn falt av benken.

Litteraturliste:

- Aaserud, G. (2022). *Barnehagelærer erfaringsprosesser: En narrativ studie om profesjonell utvikling basert på fortellinger fra barnehagelærerstudenter og erfarne barnehagelærere* [Doktorgradsavhandling, NTNU].
<https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/handle/11250/3005155>
- Andersen, C. E. (2015). *Mot en mindre profesjonalitet : "rase", tidlig barndom og Deleuzeoguattariske blivelser* [Doktorgradsavhandling, Stockholm University].
<https://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:795293/FULLTEXT01.pdf>
- Andersen, C. E. & Sandvik, N. (2015). Gilles Deleuze. *Barnehageforum*, 2015(3), 36-40.
- Anker, T. (2022). *Analyse i praksis: en håndbok for masterstudenter*. Cappelen Damm akademisk.
- Bae, B. (1996). *Det interessante i det alminnelige: en artikkelsamling*. Pedagogisk Forum.
- Bae, B. (2007). Å se barn som subjekt - noen konsekvenser for pedagogisk arbeid i barnehage. Kunnskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/barnehager/artikler/a-se-barn-som-subjekt---noen-konsekvenser/id440489/>
- Bae, B. (2018). *Politikk, lek og læring: Barnehageliv fra mange kanter*. Fagbokforlaget.
- Baarts, C. (2020). Autoetnografi. I S. Brinkmann. & L. Tangaard (Red), *Kvalitative metoder: En grundbok* (3. utg., s. 203-216). Hans Reitzels Forlag.
- Baugh, B. (2005). Experimentation. I A. Parr (Red), *The Deleuze Dictionary* (s. 91-92). Columbia University Press.
- Berendonk, C., Blix, B. H., Randall, W. L., Baldwin, C. & Caine, V. (2017). Care as narrative practice in the context of long-term care: Theoretical considerations. *International Journal of Older People Nursing*, 12(4), 1-9. <https://doi.org/10.1111/opn.12156>
- Biesta, G. J. (2010). Why 'What Works' Still Won't Work: From Evidence-Based Education to Value-Based Education. *Studies in Philosophy and Education*, 29(5), 491-503.
<https://doi.org/10.1007/s11217-010-9191-x>
- Boundas, C. V. (2005). Virtual/virtuality. I A. Parr (Red), *The Deleuze Dictionary* (s. 296-298). Columbia University Press.
- Braidotti, R. (2013). *The posthuman*. Polity Press.
- Colebrook, C. (2005). Introduction. I A. Parr (Red), *The Deleuze Dictionary* (s. 1-6). Columbia University Press.

- Colebrook, C. (2010). *Gilles Deleuze: En introduktion*. Bokförlaget Korpen.
- Czarniawska, B. (2020). Narratologi og feltstudier. I S. Brinkmann & L. Tangaard (Red), *Kvalitative metoder: En grundbog* (3. utg., s. 347-37). Hans Reitzels Forlag.
- Dahlberg, G. & Moss, P. (2005). *Ethics and Politics in Early Childhood Education*. Routledge.
- Dahlberg, G., Moss, P. & Pence, A. (2012). *Fra kvalitet til meningsskaping: morgendagens barnehage*. Kommuneforlaget.
- Deleuze, G. & Guattari, F. (1987). *A thousand plateaus capitalism and schizophrenia*. University of Minnesota Press.
<https://files.libcom.org/files/A%20Thousand%20Plateaus.pdf>
- Deleuze, G. & Guattari, F. (2015). *Tusen platåer: Kapitalism och schizofreni*. Tankekraft forlag.
- Deleuze, G. & Guattari, F. (2021). *Anti-Ødipus: Kapitalisme og schizofreni*. Spartacus.
- Denzin, K. N. (2020). Hvad er kritisk kvalitativ forskning? I S. Brinkmann & L. Tangaard (Red), *Kvalitative metoder: En grundbog* (3. utg., s.719-734). Hans Reitzels Forlag.
- Dæhlen, M. (2023, 06. februar). *Slik var barnehagene i gamle dager*. Forskning.no.
<https://forskning.no/arbeid-barn-og-ungdom-historie/slik-var-barnehagene-i-gamle-dager/1761771>
- Fennefoss, A. T. & Jansen, K. E. (2020). *Småbarnspedagogikk og praksisfortellinger: analyse og tolkning av praksisfortellinger* (2. utg). Fagbokforlaget.
- Gunnarsson, K. & Bodén, L. (2021). *Introduktion till postkvalitativ metodologi*. Stockholm University Press. DOI: <https://doi.org/10.16993/bbh>
- Haandbæk Schmidt, C., & Busk Rasmussen, A. (2022). Når pædagoger giver stemme til børns stemmer). *Forskning I Pædagogers Profession Og Uddannelse*, 6(1), 13.
<https://doi.org/10.7146/fppu.v6i1.132316>
- Høigård, A. (2006). *Barns språkutvikling: muntlig og skriftlig* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Ilje-Lien, J. (2020). *Sårbarhet i møte med den tause Andre: En Kristeva-inspirert utforsking av barnehagelæreres samspill med barn som er nykommere til norsk språk og barnehagekontekst* [Doktorgradsavhandling Høgskolen i Innlandet].
<https://brage.inn.no/inn-xmlui/handle/11250/2655022>
- Johansson, J. E. (2020). *Barnehagens opprinnelse, styring og praksis: En introduksjon til barnehagepedagogikkens kraftfelt*. Fagbokforlaget.
- Johansson, L. (2017). Rörelsens pedagogikk: Att tillvarata lärandets kraft. I B. Bergstedt

- (Red), *Posthumanistisk pedagogikk: Teori, undervisning och forskningspraktik* (s. 133-149). Gleerups.
- Johansson, L. (2023). Forsknings-bliven og metodologisk slette rom. Art-ikulasjoner av konfabulative konservasjoner, minorrhizoming og affektorium. I C. Ottersland Myhre & A. H. Waterhouse (Red), *Metodologiske ut-viklinger: om kvalitativ og post-kvalitativ forskning i barnehagefeltet* (s.57-71). Fagbokforlaget.
- Johannesen, N. (2013). Overflowing Every Idea of Age, Very Young Children as Educators. *Studies in philosophy and education*, 32, 285-296. <https://doi.org/10.1007/s11217-012-9351-2>
- Kolle, T., Larsen, A. S., & Ulla, B. (2017). *Pedagogisk dokumentasjon: inspirasjoner til bevegelige praksiser* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Korsvold, T. (2016). *Perspektiver på barndommens historie*. Fagbokforlaget.
- Krejsler, J. B. (2019). *At analysere med Gilles Deleuze: En reise i nomadebegreper, tilblivelser og kontrollsamfund*. Nyt fra Samfundsvitenskaberne.
- Kunnskapsdepartementet (2023). *Barnehagen for en ny tid: Nasjonal barnehagestrategi mot 2030*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/5bf0d0ed9f7442cdbe630c749abb8959/no/pdfs/barnehagen-for-en-ny-tid.pdf>
- Lafton, T. & Otterstad, A., M. (2018). Edderkoppens linjer og sammenkoblede spinn. I T. Lafton & A. M. Otterstad. (Red). *Barnehagepedagogiske linjeskift* (13-25). Fagbokforlaget.
- Lenz Taguchi, H. (2017). Ultraljudsfosterbilden: En feministisk omkonfigurering av begreppet posthumanism. I B. Bergstedt (Red), *Posthumanistisk pedagogikk: Teori, undervisning och forskningspraktik* (s. 167-189). Gleerups.
- Lenz Taguchi, H. & Åberg, A. (2018). *Lyssnadets pedagogikk: etik och demokrati i pedagogiskt arbete*. Lieber.
- Lund, Å., Franck, K., Juritsen, L., Østmoen, J. P. & Wilhelmsen, T., (2022). Utbredelse av konsepter i norske barnehager. *Forskning I Pædagogers Profession Og Uddannelse*, 6(1), 20. <https://doi.org/10.7146/fppu.v6i1.132317>
- Lykke, N. (2008). *Kønnsforskning: En guide til feministisk teori, metodologi og skrift*. Samfundslitteratur.
- Lytte. (u.å.). I *Norske Akademis ordbok*. Ordnett. Hentet 22. januar 2023 fra

<https://www.ordnett.no/search?language=no&phrase=lytte>

Løkken, G. (1996). *Når små barn møtes: om de yngste barnas gruppefellesskap i barnehagen*. Cappelen Akademisk Forlag as.

Løvlie, L. (2021). *Politisering og pedagogisk motstand: veien til en barneorientert praksis*. Fagbokforlaget.

Magnor, G. W. (Regissør). (2022). *Store små mennesker* [Film]. SANT & USANT.

May, T. (2005). *Gilles Deleuze: An Introduction*. Cambridge University Press.

Moi, T. (2019). Å skrive er å tenke. I K. Isaksen & H. P. Blad (Red), *Min metode: om sakprosaskrivning* (s. 15-23). CAPPELEN DAMM.

Nordin-Hultman, E. (2004). *Pedagogiske miljøet og barns subjektskaping*. *Pedagogisk Forum*. NOU 2022:13. (2022). *Med videre betydning: Et helhetlig system for kompetanse -og karriereutvikling i barnehage og skole*. Kunnskapsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/4845f96e887444c98d7a102f1b00bca1/nou202220220013000dddpdfs.pdf>

Odegard, N. & Skundberg, Ø. (2023, 5. oktober). (Programleder). Geir Aaserud - om narrativer som profesjonsidentitet hos barnehagelærere [Audiopodkast-episode]. I *Perspektiver på barnehagefaglige fenomener*.
<https://soundcloud.com/user-401472024/episode-21-geir-aaserud-om-narrativer-om-profesjonsidentitet-hos-barnehagelaerere>

Olsen, R. (2015). Dokumenta(K)sjon – om å gjøre (ut)forskningspraksiser forskjellig. I A.M. Otterstad & A. B. Reinertsen (Red), *Metodefestival og øyeblikksrealisme: eksperimenterende kvalitative forskningspassasjer* (s. 63-80). Fagbokforlaget.

Olsson, L. M. (2014). *Rörelse och experimenterande i små barn lärande: Deleuze och Guattari i förskolan*. Studentlitteratur.

Otterstad, A. M. (2015). Tvil, ubehag og gjensidige forskningsmaterialer. I A.M. Otterstad & A. B. Reinertsen (Red), *Metodefestival og øyeblikksrealisme: eksperimenterende kvalitative forskningspassasjer* (s. 25-44). Fagbokforlaget.

Otterstad, A. M. (2018). *Å stå i trøbbelet. Kartograferinger av barnehagens metodologier. Postkvalitative passasjer og (ny)empiriske brytninger* [Doktorgradsavhandling]. Universitetet i Oslo.

Palmer, A. & Pedersen, H. (2017). Naturhistoriska riksmuseet som kritisk djurpedagogisk

- arena. I B. Bergstedt (Red), *Posthumanistisk pedagogikk: Teori, undervisning og forskningspraktik* (s. 41-57). Glerups.
- Pedersen, L. (2023). Kompetanseheving i barnehagen: Everything. Everywhere. All at Once? *Utdanningsnytt*. <https://www.utdanningsnytt.no/barnehage-kompetanseheving-i-barnehagen-lillian-pedersen/kompetanseheving-i-barnehagen-everywhere-all-at-once/357431?fbclid=IwAR0W2WqgFJeqEYMuCzblEu9AOYhPB2dJ7wPmaFuGoW1DtpjcsR54TUVtXlw>
- Rhedding-Jones, J. (2018). *What is research?: Methodological practices and new approaches*. Universitetsforlaget. (Opprinnelig utgitt 2005).
- Rinaldi, D. (2009). *I dialog med Reggio Emilia: Lytte, utforske og lære*. Fagbokforlaget.
- Roffe, J. (2005). Multiplicity. I A. Parr (Red). *The Deleuze Dictionary* (s. 176-177). Columbia University Press.
- Rossholt, N. (2012). *Kroppens tilblivelse i tid og rom: Analyser av materielle-diskursive hendelser i barnehagen* [Doktorgradsavhandling, NTNU]. <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/handle/11250/269067>
- Rossholt, N. (2015). Å tenke med Deleuze og Guattari; hva kan en posthuman kropp bli og gjøre i barnehagen? I A.M. Otterstad & A. B. Reinertsen (Red), *Metodefestival og øyeblikksrealisme: eksperimenterende kvalitative forskningspassasjer* (s. 214-226). Fagbokforlaget.
- Sandvik, N. (2006). *TEMAHEFTET: om de minste barna i barnehagen*. https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/kd/red/2006/0107/ddd/pdfv/287768-temahefte_om_de_minste_barna_i_barnehagen1.pdf
Kunnskapsdepartementet.
- Sandvik, N. (2013). Medvirkning og handlings- kraft i småbarnspedagogiske praksiser: Horisontalt fremforhandlet innflytelse [Doktorgradsavhandling, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet]. <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/handle/11250/269076>
- Sandvik, N. (2010). The art of/in educational research: assemblages at work. *Reconceptualizing Educational Research Methodology*, 1(1). <https://doi.org/10.7577/term.169>
- Sandvik, N. (2015). Posthumanistiske perspektiver: Bidrag til barnehageforskningen. I A.M.

- Otterstad & A. B. Reinertsen (Red), *Metodefestival og øyeblikksrealisme: eksperimenterende kvalitative forskningspassasjer* (s. 45-62). Fagbokforlaget.
- Sandvik, N. (2016). Småbarnspedagogikkens komplekse komposisjoner i et sammenvevd og uoversiktlig psykologisk, pedagogisk, politisk og økonomisk felt I N. Sandvik (Red), *Småbarnspedagogikkens komplekse komposisjoner: læring møter filosofi* (s. 9-31). Fagbokforlaget.
- Skredderstuen Stolpe, C. & Germeten, S. (2015). Aksjonsforskning: Aksjonslæring og dokumentasjon av praksisnære prosesser. I A.M. Otterstad & A. B. Reinertsen (Red), *Metodefestival og øyeblikksrealisme: eksperimenterende kvalitative forskningspassasjer* (s. 359-373). Fagbokforlaget.
- Smith, D. (2018). What is the body without organs? Machine and organism in Deleuze and Guattari. *Continental philosophy review*, Vol.51, 95-110.
<https://doi.org/10.1007/s11007-016-9406-0>
- Spindler, F. (2013). *Deleuze och tänkande och blivande*. Glänta produktion.
- Språk. (u.å.). I *Bokmål rettskrivningsordbok*. Ordnett. Hentet 22. januar 2023 fra
<https://www.ordnett.no/search?language=no&phrase=språk>
- Steinsholt, K. (2007). Ikke beslaglegg barndommen. *Første steg: tidsskrift for førskolelærere*, 2007(2), 32-37.
<https://www.utdanningsnytt.no/files/2019/08/22/Første%20steg%202%202007.pdf>
- Ulla, B. (2015). *Arrangement av kropp, kraft og kunnskap; Ein studie av profesjonsutøvinga til barnehagelæraren* [Doktorgradsavhandling, Universitetet i Oslo].
 DOI:[10.7577/nbf.774](https://doi.org/10.7577/nbf.774)
- Utdanningsforbundet (2023, 26. april). *Lærerprofesjonens etiske plattform*.
https://www.utdanningsforbundet.no/globalassets/larerhverdagen/profesjonsetikk/larerprof_etiske_plattform_a4.pdf

Vedlegg:

INFORMASJON OM FORSKNINGSPROSJEKT PÅ AVDELINGEN

Til foreldre og foresatte

I forbindelse med min masterstudie, ønsker jeg å informere om at *forskning pågår* på avdelingen. Jeg begynte på studiet Master i barnehagepedagogikk og småbarnsvitenskap (0-3 år) høsten 2019, ved Høgskolen i Østfold. Jeg er der i prosessen at jeg generer data i forskningsarbeidet. Jeg skal ikke innhente eller lagre data med personopplysninger. Da datamaterialet ikke inneholder personopplysninger, er ikke studien meldepliktig inn mot NSD (Norsk senter for forskningsdata). Jeg er likevel forpliktet til å følge de forskningsetiske retningslinjene til NESH (Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora). Dere er velkomne til å stille spørsmål underveis i prosessen.

Sammen med personalet på avdelingen skal jeg arbeide med refleksjon og utvikling av virksomheten basert på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler om hva barnas stemmer kan være (i tråd med Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver). Forskningsarbeidet vil sette søkelys på personalets tanker om barnas uttrykk.

Prosjektets tematikk, intensjon og prosess

I studien skal personalet samarbeide og utforske *hva* barnets stemme kan være i løpet av barnehagedagen. Hvordan de kommer til uttrykk, og hva det er som påvirker når vi lytter. Hvilken kunnskap ligger bak stemmene, bak lyttingen – eller stedet og tiden stemmene utspiller seg? Hvordan påvirker stemmene og lyttingen barnas og ansattes hverdagsøyeblikk?

Intensjonen min er å skape kunnskap om de komplekse samspillene i barnehagen. Å lære mer om hvordan personalet kan samarbeide, og å åpne for flere tenkemåter slik at innholdet i hverdagen kan utforskes og utvikles sammen med barna. Jeg legger til grunn at det finnes mange ulike nyanser, vinklinger og tolkninger for hvordan profesjonsutøvelsen utøves, og at dette påvirker samspillet på ulike måter. Hensikten er å løfte frem kompleksiteten i

samspeilet mellom menneskene. I oppgaven vil jeg videre drøfte barnas stemmer inn mot for eksempel politiske dokumenter, avdelingens organisering, lekematerialer og samspeilets kompleksitet.

Jeg kommer til å skrive en dagbok i prosessen. Samtidig skal jeg sammen med personalet gjennomføre samtaler og refleksjoner om tematikken. Det er notater fra samtalene som utgjør datamaterialet, og de danner grunnlaget for analysearbeidet i masteroppgaven.

Når jeg har landet arbeidet med studien, og oppgaven blir publisert, vil jeg gjerne dele den med de som er interessert.

Ta gjerne kontakt om det er noe dere lurer på.

Vennlig hilsen Grete Billdal